

Utopia

Studentavisa i Tromsø

Nr. 10 12. oktober 1993 18. årgang

Dataovervåking

Datastudentene raser på Institutt for matematiske realfag (IMR). Administrasjonen har nemlig innført nye regler hvor en egen "kompetansegruppe" har innsyn i studentenes private kontier til enhver tid.

Side 4

Elendig kinoby

Tromsø er en elendig utbygd kinoby. Ved en sammenligning med to andre byer på størrelse med Tromsø viser det seg at Nordens Paris har halvparten så mange saler og setter opp mellom 50 og 60 færre filmer i året.

Side 22

Eit hundeliv

Ein vakuumpakka fiskepudding var inspirasjonen til livet hans. Han har nok sett deg - og du han. Han har nemlig stått der i 12 år no og sett studentar kome og gå.

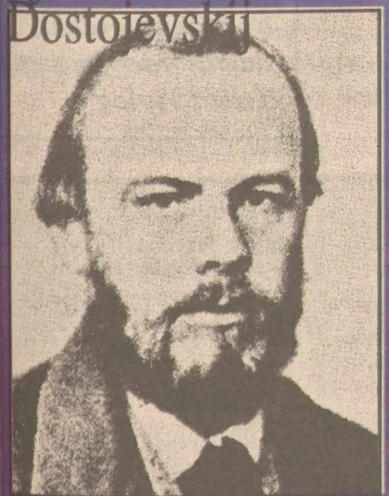
Møt blikket hans på side 24

Friteater

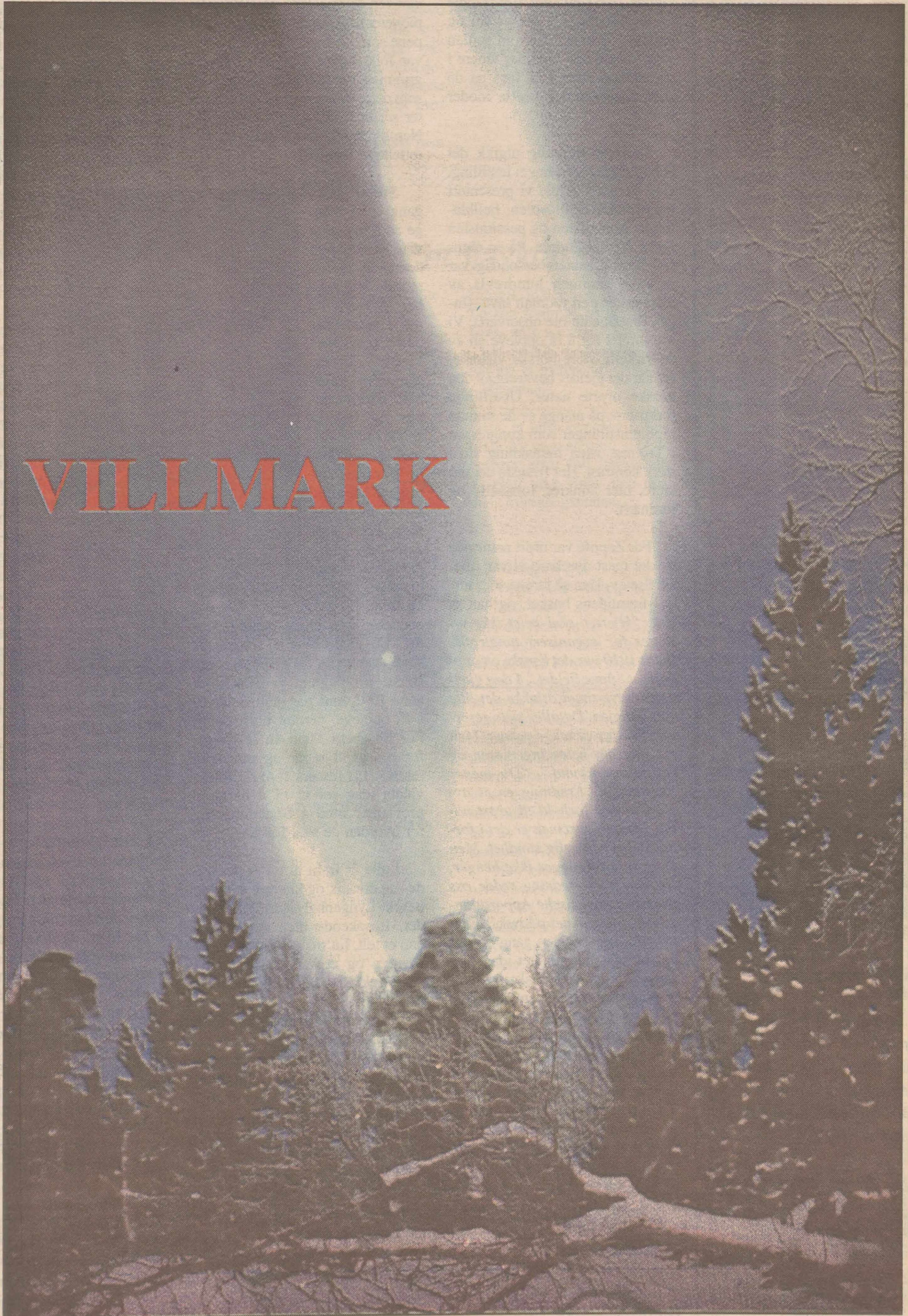
-Kor blir friscena i Tromsø av? spør dei to frie teatergruppene Total-og Sampoteateret. Dei er ei gruppe menneske som lever for og av teatera som i år feirar tiårsjubileum.

Vi møter dei på side 19

Fjodor Dostojevskij

Et grusomt talent på sidene 20 og 21

Den femte internasjonale villmarkskongress er nettopp avsluttet i Tromsø. Her var kjente fjes som Thor Heyerdahl, Torbjørn Berntsen og leder i Norges Naturvernforbund Dag Hareide. Sistnevnte kom med sterk kritikk av forskere ved universitetet i Tromsø når det

gjelder overbeiting av Finnmarksvidda.

Les mer om fluefiske, reinsdyrjakt, miljøturisme, fjelltur for utenlandsstudenter, miljøbyen Tromsø og villmarkskongressen på sidene

2, 9-18 og 26

Utopia, Studentstyret og makt

På høstens første Allting var studentstyrets arbeidsprogram ett av emnene som ble tatt opp. Ett mål i programforslaget var at studentstyret skulle "jobbe for å få spredt informasjon." Et av tiltakene var å "gjennom Utopia gi studentstyreleder en spalte for informasjon og motivasjon. Dette skal være et studentdemokratisk talerør."

Denne form for "tiltak" ble på Alltinget strøket av et stort flertall, etter forslag fra redaksjonen og Sosialistisk Studentlag. Likevel har det kommet reaksjoner på Utopia sin holdning. Først og fremst må det presiseres at vi i avisa ikke i det minste er i mot at studentstyret skal få gi ut sin informasjon, men det må også presiseres at Utopia ikke skal være studentstyrets motivasjonsavis overfor studentene.

Utopia driver etter presens etiske og journalistiske regler. Vi prøver å være objektive overfor innholdet i avisen. Dette vil være umulig dersom studentstyrets leder skal kunne drive propaganda i egen spalte. Vi må selv kunne velge hva vi ønsker å ta inn, og hva vi ønsker å utelate i avisa.

Redaksjonen, representert ved ansvarlig redaktør, må kunne stå inne for innholdet i avisen. Dette er et uomtvistelig faktum som alle bør respektere. Ansvarlig redaktør er valgt på et politisk uavhengig grunnlag, og dette er viktig for redaksjonen som består av frivillige medarbeidere.

Vi håper at folk respekterer at vi vil velge stoff ut fra våre journalistiske kriterier, det stoff som vi mener interesserer våre lesere, dvs. studentene.

Troms har i de seneste uker vært i villmarken og den urørte naturs tegn. Mange av verdens fremste slipsbehengte, dresskledte villmarkinger satte seg i stevne under 5th World Wilderness Congress. Fra talerstolene proklamerte forskere med amerikansk aksent sine teorier om hva som er villmark og hvordan vi skal sikre en bærekraftig utvikling av disse områdene. Utrolig mye ble sagt. Dette var et opplegg som henvendte seg lite til den jevne mann og kvinne. Forskere kom til sine egne og ble forstått. Og det er vel og bra, det. Spørsmålet er om verden etter kongressen kommer videre i sin streben etter å ta vare på de siste rester av den urørte moder jord.

Omtrent samtidig utgikk det et bud fra Lyngen om ei utstilling. Hos Berit i Ura ble vi presentert for forfatteren, filosofen, fjellklatreren, humoristen og pessimisten Peter Wessel Zappfe. På en regnfull høstlig septembersøndag var vi stuet sammen hundrevis av mennesker i en rød malt låve. (Ingen dresskledte ble observert). Vi var samlet for å få oppleve en av de virkelig store norske visjonærer når det gjelder bevaring av den norske urørte natur. Utstillinga fokuserte på mange av de samme problemstillinger som kongressen i Tromsø. Men innpakning sto i sterk kontrast. Her fremsto det enklere, mer konkret, forståelig og jordnært.

For Zappfe var urørt natur noe av det mest dyrebare vi var i besittelse av. Han så farene som lurte i fremtidens busker, og han sa ifra: "Hjertene skal helst ikke utsettes for organisert tungtrafik. Indtil 1910 var det kanskje en oppgave at "åpne fjeldet." I dag gjelder det tvertimot å lukke det lille som er igjen. De aller siste reserver. Ikke for virkelige venner. Men for alt som heter ingeniører og restaurantforbund." "Du mener fredning?" "Fredning er et avgjort onde i forhold til urørt natur, likesom vakcinene er det i forhold til selvsølgelig sundhet. Men dette valg foreligger ikke lenger. Nu kan bare fredning redde oss fra Die norwegische Apparatlanschaft. Jeg sier det på tysk." Sagt i 1958. Visjoner den gang er blitt en skremmende realitet idag. For mitt i det naturlandskapet som Zappfe verdsatte så uendelig høyt, blir hans dystre framtidvisjoner i disse dager realisert. I Fastdalen i Lyngen, midt i mot Zappfes egen lekegrind, er vi vitne til at tysk kapital skal bygge North Lyngen Trainingcamp. Her skal vi ofre en av Norges siste hvite flekker for tysk storkapital.

Ta vare på de siste hvite flekker

Det hele startet for lenge siden

"When we first arrived at Lyngseidet we were absolutely bewildered by the maze of mountains we had seen on our journey thither, and the map did not help us to disentangle them, for hardly any are marked, and those mostly in wrong place."

Sagt for snart hundre år siden av engelske Elisabeth Main. En dame som var en verdig representant for de engelske og sveitsiske pionerer som oppdaget Lyngsalpene som tindesporthavn. Dette var folk drevet frem av et verdigrunnlag totalt forskjellig fra det som deler av neste generasjon gjester ser ut til å basere besøket på. Nemlig det kommersielle og tilrettelagte friluftsliv.

Siden den gang er vi mange som har trådt våre fjellstøvler i denne alpine katedral. Varsomt har vi forflyttet oss i steinslåttele daler, over snøkledd breer, gjennom kaldblå isformasjoner og besøkt spisse tinder. Respekten for denne storslåtte naturgave har alltid vært uendelig stor. Like stor som den indre glede i oss som gjennom årtier har vokst seg stor og sterk. En glede over å føle seg uendelig liten iblant mektige tinder. En glede over ensomhetens store egenverdi. En glede over det største privilegium vi friluftsfolk anno 1993 ennå har muligheten til å få oppleve, nemlig urørt natur. For Elisabeth Main en selvfølge, for oss en dyrebare og umistelig ressurs. En ressurs som de folkevalgte idag ser ut til å ha store problemer med å bestemme seg for hvordan de skal forvalte.

I alle år frem til nå er det tinde- og brefolk og klatrere som har besøkt Lyngsalpene og fjellområdene. Besøkende uten større krav enn et telt, litt mat, ei isøks, et par stegjern og et tau. Besøk som i store trekk har skjedd på naturens premisser.

Vi har i alle år hatt våre 1500 kvadratkilometer alper stort sett urørt. Vi har tatt det som en selvfølge at sånn skal det fortsette å være. Vi trodde ingen kommersielle interesser skulle bry seg om denne golde fjellørken. Vi var så uvitende at vi trodde at våre alper aldri skulle bli trekkplaster for tys-

ke-mark turister. Men der tok vi visstnok feil. Folks ferievener har forandret seg. Det overutbygde Alpene har mistet sin store tiltrekningskraft på turistene. Nå er det Europas grønne lunger som skal lokke pengesterke verdensborgere. Og vår lunge er den som puster mest, så nå skal vi til pers.

North-Lyngen Trainingcamp

En tysk arkitekts planer om bygging av North-Lyngen Trainingcamp, har i klartekst vist at vi som bor i utkanten av verden idag, har noe som snart er mangelvare i verden, nemlig urørt natur. Campen skal stresse ned stressete europeiske bedriftsledere gjennom aktivitet i en urørt natur sentrert om hundre kvadratmeters bygninger. Hvor er logikken? Her er det virkelig snakk om å møte seg selv i døra! Men når marken rasler, kan man ta et møte med hvem som helst.

Lyngen kommune har i denne saken framvist et skremmende engasjement, eller mangel på sådant. Ingen har undersøkt seriositeten til folka som står bak prosjektet. De har sagt ja og ha, og velvillig regulert ut tomter og lagt alt til rette på rekordtid. Den tyske kapitalens makt er stor. Arbeidsplassvisjonene har evne til å misjonere godt. Langsiktig planlegging har viket plass for kortsiktige løsninger som vi vil angre bittert på når regnskapet skal gjøres opp. Et regnskap som må føres videre av våre etterkommere. Sjeler som ikke har noe valg, de blir født og må arve denne vår jord.

Vi må kjempe I mellomtiden sitter enkelte av oss livredde på våre utposter og forbanner både den ene og den andre. Men vi må kjempe for det vi har kjært og det vi tror på. Vi må kjempe for å beholde Lyngsalpene som den unike naturkatedralområdet er. Vi må kjempe for at det skal finnes flekker i moder Norge der besøk må skje på naturens premisser. Plasser der menneskene tilpasser seg fjellet, og ikke omvendt. Vi må kjempe for at våre etterkommere også skal ha muligheter til å vandre inn i en urørt naturrikdom. Peter Wessel Zappfes Die norwegische Apparatlanschaft må aldri bli en realitet. Det fortjener han.

Vi må kjempe

Vi må kjempe for at våre etterkommere også skal ha muligheter til å vandre inn i en urørt naturrikdom. Peter Wessel Zappfes Die norwegische Apparatlanschaft må aldri bli en realitet. Det fortjener han.

landschaft må aldri få bli en realitet. Men vi er dessverre godt på vei, ser det ut som.

La oss holde oss for god til å bli en tysk feriekoloni, der vi står utenfor gjerdet og bare titt inn. Det fortjener vi ikke.

La Lyngsalpene leve et friluftsliv! La oss ikke angre om 10, 50 eller 100 år.

Måtte de styrende instansene innse hvilket ansvar de har for å forvalte de siste gjenværende urørte villmarksområder i Norge slik at også våre etterkommere får valgmuligheter. Måtte de få krefter til å kunne ta "upopulære" avgjørelser i dag og som i ettertiden vise var de riktige. Måtte politikerne få øynene opp for at de skal leve folk på jorda også om 200 år.

Det nærmer seg slutten

Peter Wessel Zappfe får det nest siste ord, hentet fra diktet "Lyngfjeld":

Dog endnu hænder det, at klippen reiser sig ung og rank, naken majetæt og ryster av sig Livets rusk og kneiser i blank og tidløs likegyldighet- og spidder månen på sit horn og vet at orm og træ og træ og verdenskeiser er bare som et fotefar i sandet, er bare som et krusning over vandet.

Vi er som fotefar i sandet. Men vi setter store spor. Vi er nå ferd med å ødelegge et Guds skaperverk. Det tok milliarder av år å bygge det, skal vi klare å rive det ned på få årtider?

Det er ikke for sent å forandre retninga. Positive strømninger er satt igang de siste år. Store friluftsansjoner i landet har sett trusselen og tatt naturvern alvorlig. De styrende myndigheter ser farene og engasjerer seg. Elitistisk tankegang eller ikke. Vi trenger plasser på vår jord der vi kan trekke oss tilbake for å oppleve den dyrebare stillheten og ensomheten. La oss alle (både de med dress, og de med vadmelsknikker) slå ring om de siste reserver, de siste hvite flekker på kartet.

Måtte Peter Wessel Zappfes dystre framtidvisjoner aldri bli en realitet. Det fortjener han.

Kronikken er skrevet av Espen Nordahl, daglig leder for Troms Turlag

Utopia er et organ for studentene ved Universitetet i Tromsø. Avisen gis ut med støtte fra Studentsamskipnaden.

Redaksjonens adresse:
Universitetet - ISV
9037 Tromsø
Telefon 083-44283
Faks 083-44905

Ansvarlig redaktør:
Anna Katarina Grova
Redaktør:
Marianne Tønnessen
Kulturredaktør:
Sten-Rune Roland
Redaksjonssekretær:
Kai H. Nygaard
Fotoansvarlig:
Nina Lager Vestberg
Sivilarbeider:
Geir K. Ronland

I redaksjonen:
Snorre Sanner, Tomas Sætre, Øyvind Eggen, Ingrid Neerland, Walseth, Odd Kristian Dahle, Magnus Skaar, Hilde Klemetsdal, Anders Røeggen, Laila Olava Unhjem, Cathrine Hansteen Liland, Markus Hareide, Anne Grete Sandaune, Per Ness, Kjetil S. Longva, Cecilie K. Ødegård, Robert Hagen, Torunn Gjelsvik Eriksen, Ola Bratlie, Brynjar Indahl, Johan Fredrik Rye, Kim

Bye Bruun, Kari Myklebost, Lisa-Therese Amundsen, Adam Sørensen, Lars Hulzebos, Per-Johan Ingebrigtsen, Thor Olav Moen, Torgeir Eikeland, Jørgen Flint, Solveig M.L.Kavli, Siri Elverland, Kenneth Schöenberg, Allan Andreassen, Wera Helstrøm, Yngve Engkvist, Geir Martinsen, Dina Roll-Hansen, Henrik Ormåsen, Børre Fevang, Toralf Melsom, Amund, Maria Lundberg, Elin Haugdal.

Trykk:
Bladet Tromsø

Opplag:
4000

Annonsepris:
5 kroner pr. spaltemm.
For annonser, kontakt redaksjonen.

Neste deadline:
21. oktober

Tjue kjappe

Ved Allan Andreassen

Litteratur

- 1) I hvilken dansk by ble H.C. Andersen født?
- 2) Hvem sa "Erfaring er det navn alle setter på feiltagelser"?
- 3) Hvem sa "For livets glade gutter går solen aldri ned"?
- 4) Hvem skrev "Mannen fra St. Petersburg"?
- 5) Hvem skrev "Dr. Zhivago"?

Historie

- 6) Hva er et "Nansen-pass"?
- 7) Når ble Juan Antonio Samaranch president for IOC?
- 8) Når ble The Beatles dannet?
- 9) Hvilket land kommer tegneserien "Lucky Luke" fra?
- 10) Hva heter USA's nasjonalsang?

Politikk

- 11) Hva het forløperen til Framskrittspartiet?
- 12) Hva het forløperen til Senterpartiet?
- 13) Hvem er Bruno Kriensky?
- 14) Hva heter bistandsministeren i Norge?
- 15) Hva heter Venstres representant på Stortinget?

Diverse

- 16) Lages roquefort-osten av sauemelk?
- 17) Hva er grafologi?
- 18) Hvor mye veier leveren?
- 19) Når er Yassir Arafat født?
- 20) Hvor mange bor på Værøy?

-at de reaksjonære kreftene vinner frem, nå også på UiTø. Lena Schou ble nemlig valgt inn som studentrepresentant i Studentsamskipnadens styre etter bl.a. uttalelsen "Selvfølgelig er vi mot vaskemaskiner!". Vi bare nevner det: småbrukergeriljaens guru, kamerat Lundteigen, nøyer seg med å bare være mot utenlandske vaskemaskiner...

-fra det Barbariske kjøkken: Viktigste bestanddel i en hybelkokks grunnutrustning er som kjent bok-såpneren. Uten denne er han ganske så hjelpeløs når han for eksempel skal lage tomatbønner på en av fjorten ulike måter. Ellers er det jo greit med litt kokekar, bestikk og en oppvaskkost for periodisk renhold.

For de som er nye i hybeltilværelsen, vil fraværet av gryta hennar mor og hennes uuttømmelige kjøleskap føre til en og annen a-ha opplevelse. Det er ikke bare-bare å organisere og koke sin egen middag.

Økonomi og oppfinnsomt setter gjerne etterhvert grenser for variasjonen. Må det være sånn? Tja. For min del har kreativ anvendelse av begrensede muligheter ført til banebrytende kulinariske opplevelser. La nouvelle cuisine!

Når man bare har en kokeplate, og dermed må koke alt i samme gryte, fremtvinges automatisk mange eksotiske retter. Skjønt, hvis du koker ris/spaghetti/poteter først og lager ekspressgryte etterpå, rekker du kanskje å spise lunken ris til svidd gryte.

"Orientalske fiskeboller" er en fin måte å variere verdens kjedeligste matrett på. Hakk fiskebollene i småbiter. Åpne en liten boks ananas og lag jevning av ananassaft + like mye vann + en spiseskje eller så med maisennamel. (Rør sammen i en kopp.) Ha jevning, kraft, fiskeboller og ananas i gryta. Deretter tilsettes et par selleristenger, masse

rosiner og løk etter behag. Bomb ettertrykkelig med karri og gjerne litt chili og annet sterkt. Kok i 15 minutter og slipp til slutt oppi liberale mengder peanøtter. Serveres med ris, og smaker forferdelig godt. (Alvor)

Dette er en rett med litt mange ingredienser og krever derfor planlegging. Har du ikke planlagt middagen og ikke har hverken suppepose, egg e.l. kan du enten droppe den eller gå ut og spise. Eller du kan ta det du har og se hva du får ut av det. Resultatet kan, som mange vil ha oppdaget, variere sterkt i spiselighetsgrad.

Et døme på en slik rett kan være hvis du har noe ris stående til overs. (Ikke eldre enn to dager.) Frityrstekes med evt. sopp, løk, asparges, tomater, selleri, salami og hvasomhelst. Til slutt et egg eller to og passende krydder. Må spises straks!

Er man lei av norsk mat, kan jo ting fra det internasjonale kjøkken prøves. Selv prøvde jeg forleden noe stoff i et glass som kaltes for "Garam masala paste" eller noe sånt. Av indisk opprinnelse og med utrolig mye rart oppi, var dette en medisin jeg var spent på å prøve. Ifølge oppskrift på glasset skulle "3 tablespoons" av nevnte substans tilsettes ca. 243 gram kjøttdeig (sic.) med løk og greier. Dette ble gjort, og snart bredte en eksotisk odør seg i hele etasjen. (Til hybelvertens irritasjon viste det seg.) Lukta beskrives best som ei blanding av kanel, blodpølse, karri og andre mer udefinerbare ting. Likevel torte jeg å smake. Det ble snart tydelig at oppskriften måtte være feiltrykk, og at det egentlig var "0,3 tablespoons" som var ment. Svetten rant og store mengder melk måtte til for å slokke halsbrann og forebygge diare. Likevel syntes jeg det var ganske godt, og spiste opp alt.

Etterhvert som matbudsjet-

tet oppslukes av et aggressivt ekspanderende ølbudsjett, vil mid-dag i økende grad måtte utgå til fordel for brødmat og cornflakes/havregryn. Også dette kan varieres. Har du for eksempel prøvd brødskeive med peanøttsmør, sylteagurk, majones og pepper på? Denne opphissende kombinasjonen skal være bra for både det ene og det andre. Også brunost med rå løk er spennende.

Rester blir det gjerne hvis man

skal koke bare til seg selv. Søndagsgryta har en tendens til å vare noen dager utover i uka. Og hvis du har bomma helt på mengden, kommer den opp og tar deg på torsdag. Fordøyelsessystemet sier forsåvidt også fra om når maten er blitt for gammel. Se spesielt opp for spaghettiens hevsn. Den er skummel.

Hjerne hjørnet

Ved Allan Andreassen

Hvor full er flasken?

Denne oppgaven kan komme godt med på fuktige høstkvelder, og kan avklare mange nødvendige diskusjoner. Ofte blir oppgaven kalt, senere på kvelden, "hvor flask er fullen".

- Dette er virkelig koselig. Rødvinn, ost og levende lys.
- Ja nå skal vi ha det skikkelig intellektuelt.
- Og så en sånn morsom flaske, det er veldig viktig.
- Vel, den nederste delen er sylindrerformet som de fleste flasker man får kjøpt på Polet, men jeg skal medgi at toppen er litt rar.
- Helt uregelmessig formet, morsomt.
- Bare så synd den ikke er mer enn halvfull.
- Den må være mer enn det. Husk at toppen er mye smalere.
- Ja, så sier vi litt mer enn halvfull.
- Mye mer, minst trekvart full.
- Er du medlem i Blindeforbundet?
- Hva er det du sier?
- Har du ikke øyemål?
- Det er du som ikke kan se, jeg tipper 80%.
- For noe fordømt tull!
- Var det ikke vi som skulle ha det koselig?
- Jo, og nå går jeg på kjøkkenet og tømmer vinen i et litermål.

Løsningene på oppgavene leveres til UTROPIA-kontoen innen 20. oktober, og vinneren vil få en formidabel premie.

Etterpå måler jeg hvor mye flasken rommer, så skal vi se hvem som har rett.

- Det er ikke nødvendig. Her har jeg et metermål.

- Metermål?

Dette er altså oppgaven. Ved hjelp av et metermål skal vi beregne hvor full flasken er. Vi skal ikke finne noe tall, men fremgangsmåten.

Løsningen på "Hvem eier sebraen?"

Ved hjelp av deduksjon fant de flest ut at TYSKEREN eide sebraen. Det var faktisk bare en som ikke klarte det, men jeg skal ikke nevne navn (G. Karlson), og jeg skal heller ikke si hvilket institutt han studerer ved (IRV), men jeg håper at han legger mere arbeid i besvarelsene neste gang. Vinneren ble, etter loddtrekning, som bevitnes av Ytre Gloppens politikkammer, ANITA REMMEN.

Hun ble den heldige vinneren av et ferdigskrappt Flaxlodd, ett ikke-ferdigskrappt flaxlodd, en middels stor gulrot og et glass appelsinjuice i kantina på UB. Ta kontakt med Allan i UTROPIA-redaksjonen for å få utlevert premien. Ellers takker jeg for alle innsendte svar, og håper på minst like mange på Vinopp-gavene. De skulle jo ligge godt til rette for studentene.

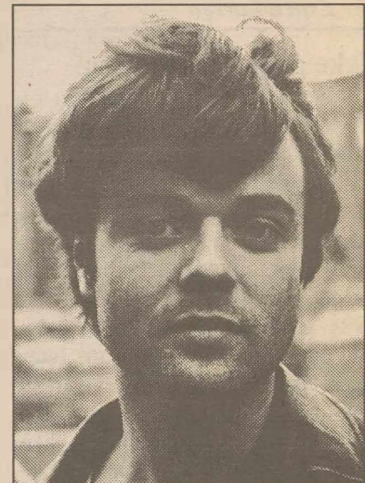
Fire på rad

Syns du det er galt å drepe hvaler som er lurere en deg?

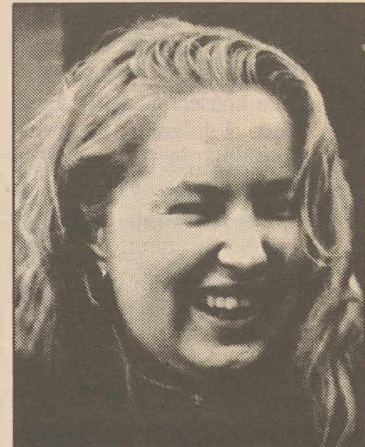
Ingvild Sekse, 24 (ISV)

Nei, det er ikke iq'n som avgjør livets rett.

Jon Henrik Holm, 25 (ISV)

Drep dem! - Så lenge det er nok hvaler, kan vi drepe noen. Jeg stoler på forskerne i denne saken.

Kathrine Græsdal, 21 (ISL)

Nei, hvalkjøtt er godt. Jeg har hvalkjøtt i fryseren og gleder meg til å spise det. JA TIL HVALFANGST - NEI TIL EF!

Stig Davidsen, 25 (IRV)

Det skal vel ikke så mye til at en hval er lurere en meg, men jeg synes ikke at det er galt å drepe dem. Hvalfangst har vi drevet i mange år, så hvorfor skulle vi ikke kunne fortsette med det?

Tjue svar:

- 1) Odense
- 2) Oscar Wilde
- 3) Allan Andreassen
- 4) Ken Follet
- 5) Bort's Pasternak
- 6) Pass som utstedes til landløse flyktninger
- 7) 1981
- 8) 1961
- 9) Frankrike
- 10) The Star-sprangled Banner
- 11) Anders Langes parti
- 12) Bondepartiet
- 13) Østerrikes forbundskansler
- 14) 1970-83
- 15) Karl Nordheim Larsen
- 16) Ja
- 17) Læren om håndskrift. Ofte brukt på forelesere
- 18) Ca. 1,5 kg, ofte mere hos studenter
- 19) 1929
- 20) Ca. 850

0-5 rette svar: Da jeg i forrige nummer ble sensurert på dette, skal jeg avholde meg fra å karaktarisere dine besvarelser på dette nivået.

6-10 rette svar: Da jeg i forrige nummer ble også sensurert på dette nivået, holder jeg meg også her fra noen karakteristikk.

11-15 rette svar: Hallo, hallo nå begynner du å få dreis på dette. Litt større konsentrasjon så er du der!

16-19 rette svar: Hvilke kompliserte svar må jeg finne fram til deg? Du har et kunnskapsnivå som mange burde misunne deg. Du skal se at det blir menneske av deg også.

Alle svarene rett: For å sitere Oluf: "Ka du si at?" Helt utrolig, dette kvalifiserer til en gratis tur på UB.

Studentavisa for 15 år siden:

Moderat kjønnskoting ved Universitet i Tromsø

Nationen kalte det en "verdenshistorisk begivenhet", mens Morgenbladet slo stort opp på første side i sommer at "Universitetet i Tromsø foretrekker kvinner". Grunnen: At Institutt for språk og litteratur ved utlysning av en stilling i nordisk språkvitenskap fikk gjennom en formulering om at "Under ellers like vilkår vil en kvinnelig søker bli foretrukket".

Om vedtaket vil bety noe i praksis, gjenstår å se til stillingen skal besettes, men det er klart interessant at Universitetsstyret enstemmig gikk inn for denne "moderate kjønnskotingen". (Radikal kjønnskoting ville være at dersom det fantes en kvalifisert kvinne blant søkerne så skulle hun foretrekkes). Men smutthuller er der fortsatt, i formuleringen "under ellers like vilkår".

Gerd Bjørhovde

Til bunns med UKA-93

UKA'93 gikk med stort underskudd, og skylder nå rundt trettifem tusen. En garanti på tretti tusen fra universitetet og samskipnaden blir ikke utbetalt fordi UKA-styret ennå ikke har fått orden på regnskapet.

Av Espen Larsen

Ikke godkjent regnskap

For å få utbetalt garantien på 30 000 kroner fra universitetet og studentsamskipnaden (SiTø), må UKA-styret levere inn et godkjent regnskap. Etter flere måneder ble et regnskap sendt. Men verken SiTø eller universitetet kunne innvilge garantien. Regnskapet var ikke godkjent av revisor. I høst ble nytt regnskap sendt, som hadde revisorstempel. Men revisorens telefonnummer og adresse var ikke oppgitt. Derfor kunne fortsatt ikke garantien utbetales. Etter at dette siste regnskapet ble sendt, har verken SiTø eller Universitetet hørt noe fra UKA-styret ved UKAsjef Peder A. Pedersen.

Uten oppgjør

Problemene begynte allerede i november. Da møtte det bare opp syv stykker til UKAs første arrangement, en konsert med Mr. East Goes West. I desember trakk arrangementsjefen seg fra styret. Etterhvert trakk flere seg. I februar var det bare UKA-sjef Peder A. Pedersen igjen i styret, bortsett fra revysjefen, som bare formelt er med i UKA-styret, siden revyen egentlig er et selvstendig arrangement.

Nå ser man resultatet av den dårlige styringen. Folk som har penger til gode fra UKA-arrangementet, står uten oppgjør. Dette til

tross for at Pedersen gjentatte ganger har lovt at de skal få pengene sine.

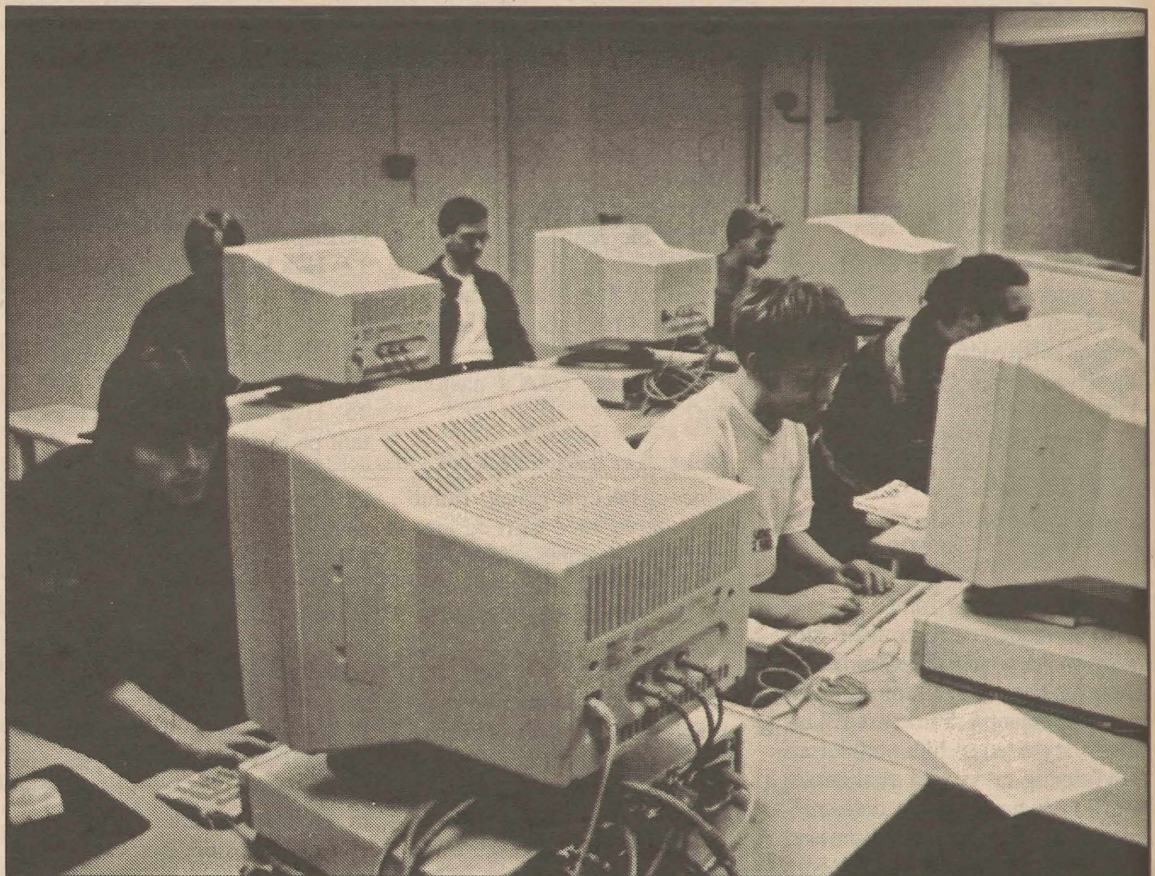
Slutt på UKA-avisa?

En av årsakene til underskuddet er at "styret" ikke maktet å få tak i annonsører til UKA-avisa. Bladet Tromsø har ennå ikke mottatt oppgjør for trykningen av denne avisa. "Tromsø" har flere ganger prøvd å få kontakt med Pedersen, og også sendt purrebrev. Men ingen ting har hjulpet. Teknisk sjef i "Tromsø", Børge Larsen, sier til Utopia at de for framtiden vil være mer skeptisk til UKA-arrangementet. Det vil bli krevd bankgaranti eller forskuddsbetaling for at avisa "Tromsø" skal påta seg trykkeriansvaret.

To studenter ble engasjert av Pedersen til å lage avisa, mot betaling. Men annonsene som UKA-styret hadde ansvaret for, ble ikke skaffet. Det endte med én annonse, noe som var alt for lite til å dekke kostnadene. De to har ennå ikke mottatt noe for arbeidet, til tross for gjentatte purringer.

Universitetets økonomidirektør, Marit Thomassen, kan ikke uttale seg om saken siden den er under behandling. Hun har ikke vært gjort kjent med at avisa "Tromsø" ennå ikke har fått penger for trykningen av UKA-avisa.

Utopia har ikke lyktes i å få tak i Peder A. Pedersen

- De nye reglene for bruk av datautstyr krenker vår rettsikkerhet og personlige integritet, mener datastudentene ved IMR.

Studenter overvåkes:

Datafreakere under lupen

Administrasjonen ved Institutt for Matematiske Real-fag (IMR) har sett seg lei på enkelte studenters misbruk av tillit. Nylig ble nye retningslinjer for bruk av datautstyr vedtatt av IMR. Datastudentene raser, og føler seg forbigått. Administrasjonen er vanskelig å få i tale i sakens anledning.

Av Thor Olav Moen og Nina Lager Vestberg (foto)

De nye reglene går i korthet ut på at en "teknisk kompetansegruppe" kan overvåke og ha innsyn i studentenes private kontier i det store dataanlegget. Det gis også anledning til å gjøre studenter ansvarlig for kostnader på grunn av

uaktsom bruk. Studentene spør seg hva som ligger i begrepet uaktsom bruk, men får ingen utdypning fra administrasjonen. Selv mener studentene reglene er krenkende overfor deres rettsikkerhet og personlige integritet. De mener instituttet i denne saken har overtatt såvel lovgivende, utøvende og dømmende makt. Studentene betegner dette som diktatur.

Studentene har i liten grad fått uttale seg før de nye reglene var et faktum. Klager førte ikke frem og saken er sendt til datatilsynet for uttalelse. En tid verserte det rykter om at reglene var imot norsk lov, men dette er nå avkreftet av datatilsynet. I brev fra datatilsynet går det frem at de ser på ordningen som uheldig på enkelte punkter, men ikke lovstridig. Datastudentene har ved flere anledninger "tråkka i salaten" og overskredet til nå

uskrevne regler for god tone forbundet med bruk av det avanserte utstyret de har til disposisjon. For ett par år siden ble pornografiske bilder signert Tromsøstudenter funnet i en Engelsk database, noe som vel kan betegnes som uheldig. Det antydes mellom linjene at det ville vært en fordel om enkelte bestemmelser hadde fått en annen ordlyd.

Leder i Tromsøstudentenes dataforening, Petter Reinholdtsen, beklager sterkt at studentene ikke fikk uttale seg nærmere før nye regler ble vedtatt. Han mener også det er svært kritikkverdig at høringsrunden var midt i sommerferien. Dette mener han ble gjort for å slippe unna studentenes innblanding, og innvendinger. Han summerer opp saksbehandlingen som hårreisende. Reinholdtsen tror det enten må være misforståelser, eller at man bevisst har valgt å ignorere brukerne.

Utopias forsøk på å få en uttalelse fra administrasjonen har ikke ført frem. De vi har vært i kontakt med fraskriver seg ansvar, og sender oss videre rundt i kontorene.

STUDENTENES SOSIALTJENESTE

Du kan ta kontakt med Studentenes Sosialtjeneste ved ulike sosiale og personlige problemer, for eksempel dårlig økonomi, samlivs-/familieproblemer, ensomhet, tvil om studievalg, eksamensangst...

Av og til kan det være vanskelig å ha klart for seg hva problemene egentlig består i.

TA GJERNE KONTAKT, JO FØR JO HELLER.

Kontoret er i kjelleretasjen på Universitetsbiblioteket, med inngang fra nord (på yttersiden av bygget). Ta kontakt for avtale. Treffetid kl. 10 - 14 hver dag. Klokkene 13 - 14 har kontoret "åpen konsultasjon" uten foregående timebestilling.

Telefon:	Kaare Olsen	44594
	Ann Torunn Olsen	44595
	Ane Marie Hektoen (foreign student consellor)	44596

Husk å benytte deg av HELSEFONDET, som gir delvis dekning av utgifter til tannbehandling, briller, fysioterapi og andre helsemessige utgifter. Se regler på oppslagstavla. Søknadsskjema fås hos Studentsamskipnaden og Sosialtjenesten.

Psykolog: Henvend deg til Sosialtjenesten vedrørende informasjon om Psykologtjenesten.

Byens billigste bilutleie

STUDENTER 10% RABATT

RENTAWRECK

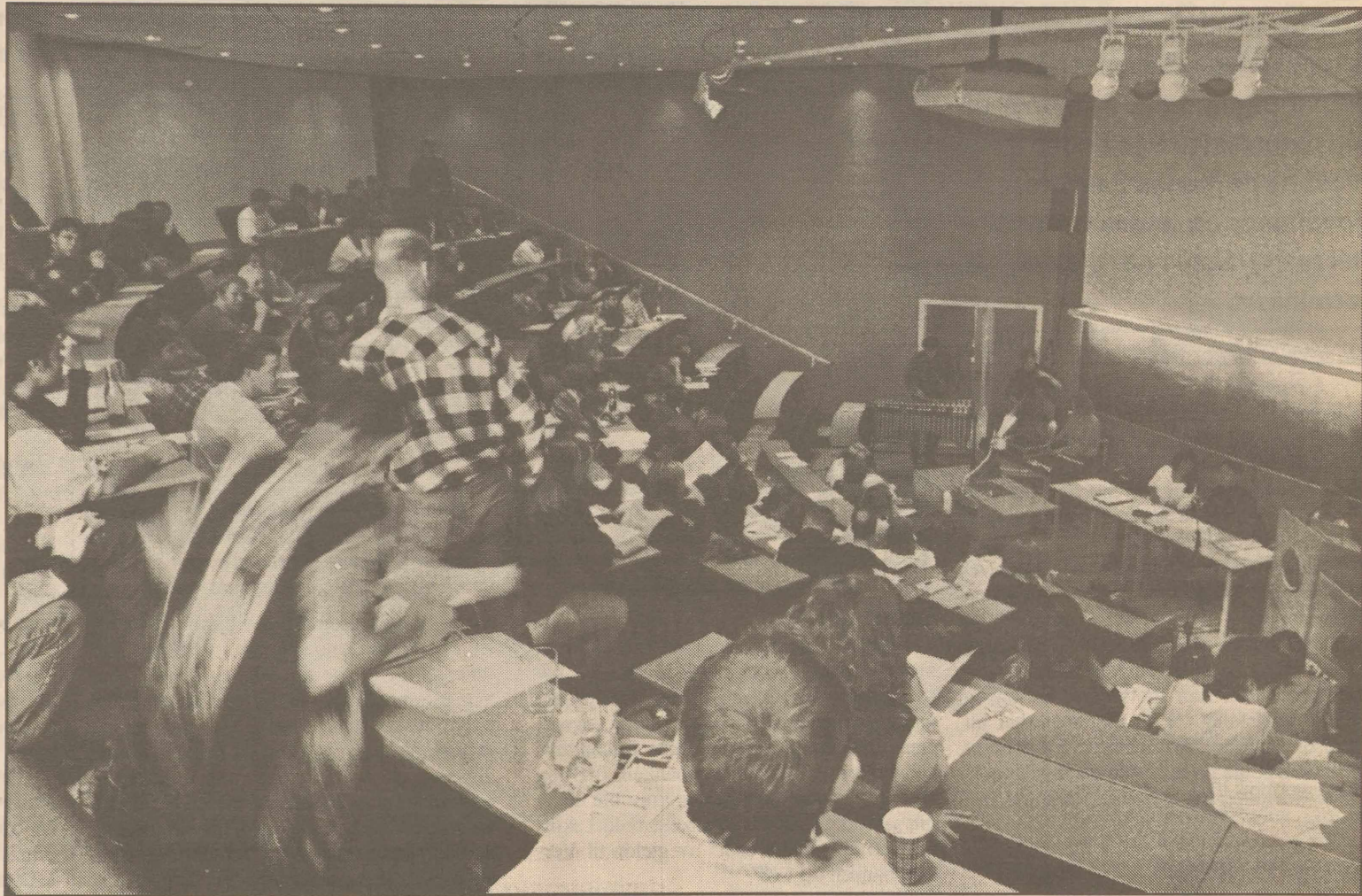
Telefon 77 613777. Åpent 8.00 - 16.00

Vellykket Allting

med ISV-dominerte valg

Det første Allting ble holdt fredag 1.oktober. Etter valgene til Universitetsstyret og Samskipnadsstyret er studentpolitikken kraftig dominert av humaniora-studentene, med fem representanter fra ISV og en fra ISL i studentpolitikken kanskje tyngste verv. Alltinget foregikk forbauende disiplinert, men varte i hele fire timer.

Av Tomas Sætre og Geir K. Ronland (foto)

Det første ordinære Allting trakk omtrent 150 studenter til Store auditorium på MH den 1. oktober

Omtrent 150 studenter var møtt opp for å delta i studentenes høyeste beslutningsorgan: Alltinget i Store Auditorium på MH-bygget. Møtet var krydret med musikalske innslag fra "bandet", en trio fra musikk-konservatoriet. Rektor Ole Danbolt Mjøs serverte en

hel rekke vittigheter i sin tale, til de framtrøt sin begeistring og trampeklapp. Slik var anslaget til allmøte-ideologiens redning: All-

tinget. Der hvor enhver student skal kunne komme og si sin egen mening.

Alltinget skal være en kortere og mer effektiv variant av det tidligere Hovedallmøtet (HAM). Det skal legge retningslinjer for Studentstyrets arbeid, samt foreta enkelte viktige personvalg.

Valgene

Pia Skøien (ISL) og Henrik Nielsen (ISV) ble valgt til nye studentrepresentanter i universitetsstyret, som er UiTøys øverste organ. Valgets tapere ble Frank Lindgren (pedagogikk) og Anne Lau (IMR).

På spørsmål om hvor kandidatene befant seg i det politiske landskap svarte Pia Skøien - Jeg er rød-grønn, om det passer.

Henrik Nielsen svarte at om man delte inn i et enkelt rød/blått perspektiv, befinner han seg på den røde linja.

Til styret i Studentsamskipnaden ble Lena Skau, Geir Jarle Voldmo og Geir Ove Ystmark (alle tre fra ISV) valgt uten motkandidater.

Internasjonalisering og nytt studenthus

Alltinget vedtok også et arbeidsprogram for Studentstyret (SS). Blant annet ble det slått fast at SS skal arbeide for å få "...et eget og bedre 'studenthus' for studentene". Verd og merke seg er det også at Alltinget gikk inn for mer internasjonalisering. Det vil i praksis si at Studentstyret blant annet ble henstilt til å "...spesielt ivareta u-lands-studentenes andel

innenfor gruppa internasjonale studenter" (foreslått av Ingrid Petrikke Olsen). Sosialistisk studentlag foreslo at universitetet skulle prioritere mer studentutveksling med land utenfor Europa enn det som er lagt opp til i dag. Dette forslaget ble også vedtatt.

Alltinget vedtok også en appell til støtte for de kosova-albanske flyktningene i kirkeasyl, og møtet ble avsluttet av at Sør-Afrikanske Saguna Gordhoan holdt en tale, hvor hun appellerte til studentene om å følge med i utviklingen i Sør-Afrika de neste seks månedene.

Alle endringsforlag gikk gjennom

Verd og merke seg for arbeidsprogramkomiteen er at hvert eneste endringsforlag ble vedtatt.

-Jeg ser ikke på dette som noe nederlag, sier studentstyrets leder Kjetil Kvalsvik.

-Komiteens innstilling var bare et forslag, og det var menin-

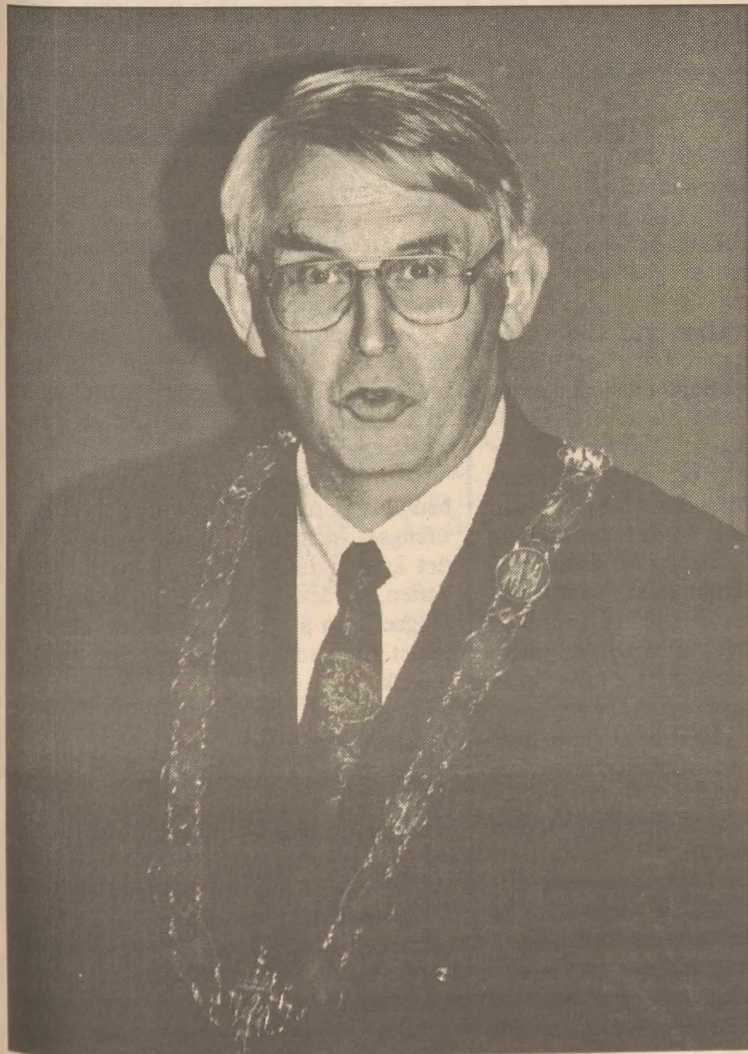
gen at Alltinget skulle kunne forandre på arbeidsprogrammet.

Pia Skøien ble valgt til studentrepresentant i universitetsstyret sammen med Henrik Nielsen.

Politisk spalteplass i Utopia

Et forslag fra arbeidsprogramkomiteen om at studentstyret skulle få en fast spalte i Utopia "...til informasjon og motivasjon. Dette skal være et studentdemokratisk talerør", ble nedstemt etter forslag fra Sosialistisk Studentlag og Utopia-redaksjonen selv.

Rektor Mjøs holdt tale: - Dei som virkelig kan tenke nytt her på universitetet er studentane - og rektor (latter og applaus). Det var her eg egentlig hadde tenkt å berre seie 'studentane.'

Provoserte på gjeldskriseseminar

- Det finnes ikke lenger en gjeldskrise.

Dette påstod Kjell Halvorsen fra Utenriksdepartementet på et seminar arrangert av Aksjon slett u-landsgjelda. Påstanden provoserte de mange Saih'ere, miljøvernere, og andre u-landsintereserte som var tilstede på seminaret.

Av Toralf Melsom og Helge Fredriksen (foto)

Arrangør av seminaret, Aksjon slett u-landsgjelda, er en partipolitisk uavhengig kampanje med utspring i solidaritetsmiljø i Tromsø. Aksjonens mål er å legge press på Den norske regjering og Storting for å få Norge til å arbeide aktivt i internasjonale fora for gjeldsslettetiltak.

Videre ønsker aksjonen at den gjelda u-land har til Norge skal slettes. Aksjonen mener også at det må stilles krav til de landene som får sin gjeld slettet. På denne måten håper de at en uheldig politikk som beskrevet over kan motvirkes. En annen viktig målsetning er at aksjonen skal bli landsomfattende. Mulighetene for dette er nå stor. Det ble på seminaret gitt mye positiv tilbakemelding fra organisasjoner fra sør-Norge.

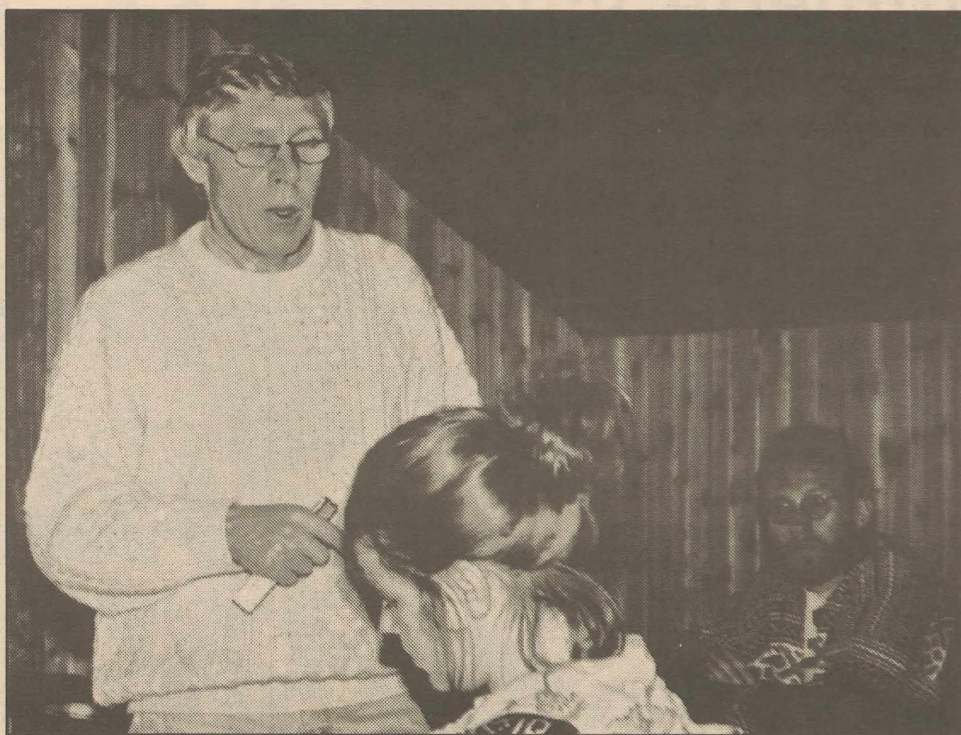
Positiv utvikling?

Kjell Halvorsen som jobber med verdensbanksaker i bistandsdepartementet begrunnet sin påstand slik:

-Det internasjonale kreditorsystemet er i stand til å takle gjeldsspørsmålet. Gjeldsfordringer er gjennom kjøp og salg fordelt mellom ulike kreditorer slik at det skal bli tatt hensyn til de fattigste landene.

I Stortingsmelding nr. 51 1991-1992 står det skrevet: *En varig løsning på gjeldsproblemene er av avgjørende betydning for å skape bedre muligheter for økonomisk og sosial utvikling i u-land og for å fremme en positiv utvikling i internasjonal politikk og økonomi.*

Gjeldssituasjonen beskrives her som avgjørende. Er Kjell Halvorsen i uoverensstemmelse med Stortinget, eller er dette sitatet kun store ord i Stortingsmeldingen?

Kjell Halvorsen, som jobber med verdensbanksaker i bistandsdepartementet, provoserte mange på gjeldskriseseminar da han hevdet at gjeldskrisa var over.

Betalingsnekt

Det var først da Mexico i 1982 truet med betalingsnekt at gjeldskrisebegrepet ble tatt i bruk. Private banker ble skremt, og gjeldsspørsmålet ble for alvor satt på dagsorden. Det foregikk da en rekke forhandlinger mellom USA, Verdensbanken, IMF og Mexico. Noen av Mexicos krav ble ettergitt samtidig som privatbankene reddet skinnnet ved å overføre endel av gjelda til Verdensbanken og IMF.

Kjell Halvorsen forsvarte sitt standpunkt med at disse institusjonene er mildere i sine krav om tilbakebetaling. De fattigste landene har hovedsaklig offentlige-, Verdensbank- og IMF-lån. - Her er det allerede snakk om en sletting av 50 % ovenfor de fattigste landene, sier han.

Fra salen ble det kommentert at de fattigste u-landa ikke klarer å betjene 50% av gjelda uansett. Dette vil kun lette kreditorenes samvittighet og derfor kanskje føre til et enda strengere krav om betaling av det resterende beløp, ble det påpekt.

Negative reelle renter

De høye oljeprisene i 73/74 gjorde at verdens pengemarked ble oversvømmet av petrodollar fra blant annet de arabiske landene. Flere u-land benyttet seg da av de gunstige lånevilkårene. Negative reelle ren-

ter og utviklingsoptimisme gjorde at de aller fleste land tok opp lån. Pengene ble invertert i eksportnæringen, blant annet mange prestisjeprosjekter med heller svake økonomiske fundament. Da mye av de inverterte pengene ikke ga frukter, samtidig som at råvareprisene sank drastisk på begynnelsen av 80-åra, var krisen et faktum for mange land. Enda verre ble situasjonen da både dollarprisene og rentenivået økte betydelig. En konsekvens av dette var at det fra 1984 til 1988 gikk en netto kapitalstrøm på ca. USD 30 milliarder fra u-landene til i-landene.

Den samlede u-landsgjelden var i 1991 på 1351 milliarder dollar. Dette var cirka 20 ganger så mye som den totale bistandsoverføringen fra OECD landene samme året. Det er i dag 39 land som sliter med særlig store gjeldsproblemer, hvorav 26 er lavinntektsland og 24 ligger i Afrika sør for Sahara.

1/3 av eksportinntektene

Stipendiat Inge Amundsen ved universitetet i Tromsø var også tilstede på seminaret. Han holdt en times innlegg om de sosiale konsekvenser av gjelda for land i Afrika sør for Sahara.

- Afrika sør for Sahara bruker ca. 1/3 av sine eksportinntekter til å betjene gjelda. For land med allerede lave statsinntekter får dette dramatiske konsekvenser. Grunnskoledekning, helsetjeneste, matforsyning og forventet levealder synker, mens urbanisering og arbeidsløshet øker, summerer han. Matforsyningen synker fordi staten trekker tilbake subsidier på såkorn og andre produksjonsmidler. Marginaliserte bønder blir da den tapende part i en hard internasjonal konkurranse. Resultatet er selvbergingsbønder som kun produserer for egen familie, konkluderer han.

Likevel mener Amundsen at det er byene som rammes verst. Lønningene synker og prisene øker.

- Her har ikke befolkningen dyrkbar jord å falle tilbake på, sier han.

Amundsen nevnte også den økende volden i mange land. Han så dette som et resultat av de forverrede sosiale forholdene. Regimene tviholder på makta ved å stramme grepet. Et virkemiddel er blant annet desentralisering og nedprioritering av universitetene.

-Å kutte ned på universitetene er en kortsiktig politikk, og noe Afrika trenger minst av alt, konkluderer Amundsen.

23 millioner førstegangsvelgere

- Volden i Sør-Afrika er i dag et større problem enn noensinne, og det kan være grunn til å frykte at dette kan true gjennomføringen av valget.

Dette sier Saguna Gordhan fra Sør-Afrika som har besøkt Tromsø. Om 6 måneder skal Sør-Afrika avholde valg der 23 millioner mennesker stemmer for første gang.

Av Line Brinch

Saguna Gordhan representerer Interfund en organisasjon tilknyttet SAIH. Den siste uken har hun holdt flere foredrag i forbindelse med det kommende valget i Sør-Afrika, på Allmøtet fredag 1. oktober, på "Slett u-landsgjelda" s seminar på Hellehelgen 2. - 3. oktober og på ISV mandag 4. oktober.

- Volden har spilt en avgjørende rolle i utviklingen fra apartheid til et begynnende demokrati, sier hun.

Valg i april

President F. de Clerk kom til makten i 1989, og i 1990 begynte de to erkefiendene Nasionalistpartiet (NP) og African National Congress (ANC) å forhandle. Målet var å gjøre Sør-Afrika om til et demokrati der hele befolkningen skulle ha like rettigheter. Den 2. februar 1990 opphevet de Clerk bannlysningen av ANC og en rekke andre organisasjoner, politiske fanger ble løslatt, og de som hadde levd i eksil kunne vende hjem.

Fra juni 1992 til august 1993 har "the multy-party-talks" gitt resultater. I september kom partene til enighet og "the Transitional Executive Council" ble opprettet. Dette er et midlertidig råd som skal styre landet sammen med parlamentet de neste 6 månedene samt planlegge valget 27. april 1994. De har også i oppgave å drive en ikke politisk valginformasjon og tilse at alle partiene har tilgang på media i valgkampen.

Av de 23 mill. førstegangsvelgere er 10 millioner bønder og mesteparten av den analfabeter som snakker forskjellige språk. Den midlertidige regjeringen og nasjonalforsamlingen som velges 27. april skal sitt maksimum i 2 år og har i oppgave å utarbeide en ny grunnlov for Sør-Afrika. Deretter i april 1996 skal det første demokratiske valg holdes.

Hat mellom folkegrupper

-Det er mange i Sør-Afrika som ikke ønsker et demokrati, sier Gordhan.

-Et enormt hat mellom folkegruppene må bearbejdes og tilbakelegges. The National Party, NP, kom til makten i 1948 og har styrt landet siden. De har ført en konsekvent rasepolitikk.

-I begynnelsen av 1960-årene ble ANC bannlyst og tusener av mennesker ble sendt i fengsel, blant dem Nelson Mandela. Politiet kunne komme hjem til folk midt på natten, ta dem med seg og putte dem i fengsel uten å oppgi noen årsak, uten mulighet til å snakke med advokat og uten rettsak.

Boikott og vold

På slutten av 60-tallet reagerte omverden med boikott av Sør-Afrika, økonomisk, politisk, kulturelt og innenfor internasjonal sport. I perioden 1970 - 89 strammet grepet seg ytterligere om den svarte delen av befolkningen med militærintervensjon i "svarte områder" samt ytterligere vold og bannlysning.

- Volden er en stor trussel mot gjennomføringen av valget, sier Gordhan. Likevel er han optimistisk på utviklingen og oppfordrer utenlandsk media til å følge utviklingen nøye både før og etter valget.

BOKHANDELEN I SJØGATA

Vår andre etasje:

- Godt utvalg i fagbøker/skolemateriell.
- Vi bestiller prompte det du trenger.

Vår første etasje:

- Generell litteratur, engelske paperbacks, natur, hobby, barn, barn, mat etc.

Tips oss om pensumbøkene dere trenger!

Libris Centrum * Libris

Unge russere i Tromsø:

Vil forme sin egen framtid

-Jeltsin misbrukte sin stilling som president da han sendte militærstyrker til Det hvite hus i Moskva. Det hadde han absolutt ingen rett til. Han sier han er valgt av folket, men det er parlamentet også. De to makttinstansene er formelt liketilte, og ingen av dem har rett til å stille seg over den andre. Tanken er jo at de skal samarbeide.

Av Kari Myklebost (tekst og foto)

Russland har gjennomgått mye vondt, og fortjener ei god framtid, mener Aleksander Sjerbakov og Aleksander Amosov. De er nå utvekslingsstudenter i Tromsø.

Aleksander Sjerbakov og Aleksander Amosov har fulgt spent med på nyhetsreportasjene om situasjonen i Moskva den siste uka. Begge to kommer fra Arkhangelsk og er nå i Tromsø i forbindelse med utvekslingsavtalen mellom universitetene i de to byene.

- Hjemme i Arkhangelsk er alt rolig. Vi har heller ikke tro på at urolighetene kommer til å spre seg. Dette er en maktkamp mellom ulike grupperinger inne i Kremli, og neppe noe som kan "tenne" de store folkemasser. Det som har skjedd, minner på mange måter om revolusjonsdagene i 1917. Heller ikke da klarte de stridende å mobilisere den jevne mann, det hele var en "elitekamp". Da - som nå - var det heldigvis ikke snakk om store blodsutgytelser. Etter den siste uka i Moskva er det meldt at omtrent hundre mennesker har omkommet, - de fleste av dem befant seg inne i Det hvite hus.

De to ungdommene bruker sterke ord om det som har skjedd: - Skytinga mot parlamentet var helt absurd. Jeltsin kunne bare ha venta, sulta dem ut. Bruk av åpen ild latterliggjorde presidenten. Han er uansett utrolig mye sterkere enn sine motstandere.

Ønsker sterk hånd

-Men allikevel støtter dere Jeltsin?

-I mangel på noe bedre, ja. Rutskoi og Khasbulatov har nå fullstendig mista det skinn av demokratisk tankegang de engang hadde, og de utgjør derfor ikke noe alternativ for oss, - som i likhet med de fleste russere virkelig ønsker ei demokratisk utvikling i landet vårt. Vi trenger ei sterk hånd, vi trenger en helhetlig politikk som omfatter alt fra økonomi på høyeste plan ned til den vanlige russiske bonde. Og ikke minst; vi trenger tid. Alt må bygges opp igjen på nytt, da tenker vi både

reint praktisk og i overført betydning.

- En av de største utfordringene vi står overfor er rett og slett å prøve å forstå den vestlige, materialistiske "kjøp-og-salg"-tankegangen, som er helt ny for oss. Tidligere behøvde ikke den jevne russer å bry seg med økonomi; alt var mer eller mindre statsstyrt. De økonomiske forskjellene mellom vanlige folk var minimale, og prisene var stabile. Det nye systemet som vi nå er i ferd med å innføre, har foreløpig ført til en kaotisk økonomi, og det henger selvfølgelig sammen med at vi ikke har noen klar forestilling om hva vi må forandre på. I tillegg trenger vi - som sagt - en leder, uten kommunistisk fortid.

Få kandidater - udemokratisk valg?

Etter den siste ukas hendelser står Jeltsin alene igjen på makta-renaen som eneste garantist for reformer og demokratisk utvikling. Han har praktisk talt ingen motkandidater.

-Jeltsin har opparbeida seg så mye autoritet at få tør å stille opp mot han. Det fins ett hederlig unntak, nemlig Javlinskij, som nå jobber som rådgiver i stats-administrasjonen. Han har jobba under Gorbatsjov og gjorde seg bemerkta i forbindelse med det såkalte "500-dagers-programmet" for gjennomføring av de økonomiske reformene. Han har politisk erfaring, og han har ideer om hva som bør gjøres. Men så spør det da, om han klarer å få tiltro i folket. Jeltsin er sterk, og hans rolle som enehersker er ikke bare forbundet med presidentens eget ønske om makt, den er også en følge av folkets ønske. Folks bevissthet er innstilt på en leder. Her har vi helt klart et stort problem. Ved det kommende presidentvalget har

folk krav på flere alternativ, men sånn som situasjonen er nå, ser det dårlig ut.

Sensur hindrer politisk debatt

Denne tendensen har blitt ytterligere forsterka etter at presidenten sjøl for noen dager siden gjeninnførte sensur mot de avisene som ikke støtter hans kandidatur. Massemedia jobber nå helt og holdent for Jeltsin og slipper ikke til politiske motstandere.

- Uten en bred politisk debatt i forbindelse med valget er vi allerede inne på en vei som fører mot diktatur. Det samme gjelder også valget på ny nasjonalforsamling, som i følge presidentens ordre skal gjennomføres allerede i desember. Det betyr at vi har en frist på vel to måneder for å forberede valget. Det er selvsagt alt for lite. Først må nye kandidater rekrutteres, og så det må de få tid til å presentere sitt politiske program.

- Jeltsin legger opp til et "haste"-valg, som minner sterkt om presidentvalget i 1991 da han selv ble innsatt. Også den gangen var fristen fra valget ble annonsert til valgdagen altfor kort, noe som helt klart var i Jeltsins favør. Selv var han allerede en kjent figur innen politikken, mens eventuelle motkandidater ikke fikk tid til å drive valgkamp.

Tror ikke på borgerkrig

-Hva med ny-fascistene, som barrikaderte seg inne i parlamentet sammen med de folkevalgte? Ser dere en trussel her?

-Ja, det gjør vi helt klart, men vi tror at truslene om borgerkrig er ubegrunna. Ny-fascistene har ei viss oppslutning i de største byene, som Moskva og Sankt Petersburg, og her klarer de også å mobilisere endel mennesker til aksjoner av den typen som vi så

forrige uke. Men det er også alt.

- Det russiske folk har ei blodig historie, og vi har ennå hendelsene fra andre verdenskrig friskt i minne. Ny-fascistene vil aldri klare å skape noen folkebevegelse. Gammel-kommunistene, derimot, de såkalte "rød-brune", utgjør en mye større trussel. De er oppdratt under det kommunistiske systemet og har levd med det hele sitt liv. Det sier seg selv at det er nærmest umulig å forandre på deres verdenssyn. Denne bevegelsen har forholdsvis stor oppslutning, særlig blant godt voksne folk. De husker stabiliteten og tryggheta som herska under kommunismen, og dette vet de "rød-brune" å spille på. Her kan navn som Sjirinovskij og bevegelsen Pamjat nevnes. De står for en ultra-nasjonal politikk med klare anti-semitistiske trekk.

Vond, men nødvendig prosess

-Hvordan ser dere på framtida?

-Russland er trøtt av maktkampen. Den siste ukas hendelser virker forstyrrende inn på reformpolitikken, og i så måte var dette noe av det verste som kunne skje. Samtidig er hovedtendensen positiv. Russland har våkna fra en lang søvn og åpner nå øynene mot resten av verden. Det er på mange måter en vond prosess, men det ville vært enda vondere hvis de gamle konservatorene fortsatt hadde sittet ved makta. Som representanter for den unge generasjonen, står vi overfor mange oppgaver og mange valg på vegne av landet vårt. Vi har en unik sjanse til å være med på å forme vår egen framtid, og det er vi glade for, sier Aleksander Sjerbakov og Aleksander Amosov.

Reisestøtte til urbefolkninga

Gjensidig utveksling av kunnskap mellom urbefolkningsgrupper er et nøkkelbegrep i forslaget fra Samisk senter til universitetsstyret.

Senteret har utarbeida et konkret forslag til opprettelse av et utvekslingsprogram mellom samiske studenter og andre urbefolkningsgrupper. Målet er i første rekke å tilføre hverandre informasjon. Gjennom dette programmet ønsker man å rekruttere samisk ungdom til hovedfags- og doktorgradsutdanning ved universitetet i Tromsø. Interesserte søkere forplikter seg til å skrive ei avhandling som skal omfatte problemstillinger knytta til urbefolkningens kulturelle, språklige sosiale eller rettslige situasjon. I følge forslaget fra Samisk senter skal ikke avtalen knyttes til bestemte utenlandske universitet, men hver enkelt seksjon ved UiTø som har interesserte studenter, er selv ansvarlig for å etablere faglig kontakt med samarbeidsuniversitetet.

Hvis vedtaket går igjennom, vil ordninga komme i gang etter budsjettbehandlinga for 1994. Det er i første omgang snakk om å gi stipend til tre samiske studenter pr. år. Oppholdet vil vare i ett semester, og reisestipendet vil bli beregna ut i fra Lånekassas normer for utenlandsstudier. Samisk senter vil administrere ordninga.

Stump røyken

15000 personer i Norge blir hvert år avhengige av nikotin. Dette vil Kirke-, Utdannings- og Forskningsdepartementet gjøre noe med. Tiltaket er svært så enkelt, alle skoler skal innen 1996 være røykfrie. I tillegg til dette skal alle som er allere-de er slaver av nikotinen, få tilbud om røykavvendingskurs.

Bokbrenning

Bergen: Synes du at de som klipper skapene ved UiTø er for raskt ute. Da skal du være glad du ikke studerer i Bergen. Avisstud-vest melder at en Hovedfagstudent fant sitt skap åpent, og alle notatene brent. Der i gården tar de kun vare på bøker. De skyldige har beklaget seg, men har foreløpig ikke tatt stilling til en eventuell erstatning.

Øl og koteletter

Oslo:Reidar Ditlev Holmsen forteller om den gang studenter ble satt pris på. Ovenfornevnte meny var det som vanket under eksamen noen år før siste verdenskrig. Misforstå nå endelig rett, heldstudenten var heller ikke i live på den tiden, men noen goder hadde man. Artikkelen sier ingenting om tre gangersregelen, kanskje han ikke har hørt om den?

Studentopptak våren 1994

Næringslivsrettet seminar

Næringslivsrettet seminar er et 17 ukers studium med 9 uker teoretisk undervisning og 8 ukers praksis i nord-norske bedrifter.

STUDIETS MÅLSETTING ER:

- * å gjøre studentene kompetente til å delta i økt verdiskapning og utvikling i næringslivet
- * å øke rekrutteringen av høyere utdannet arbeidskraft i nord-norske bedrifter

TEORIUNDERVISNINGEN GIR INNFØRING I:

- * bedriftsstrategi og markedsføring
- * regnskapsforståelse og finansiering
- * bedriftsadministrasjon og ledelse

I praksisperioden får studenten arbeide med praktiske oppgaver i bedrifter i landsdelen.

Det forutsettes deltakelse på heltid.

Næringslivsrettet seminar er godkjent som semesteremne / 10 vektall i en universitetsgrad.

Søknadsfristen er 1. november 1993.

Søknadsskjema fås ved henv. til:
Universitetet i Tromsø,
Studieavdelinga, 9037 Breivika,
tlf. 083 - 44965/44960

Flere opplysninger fås ved henvendelse til
 Avdeling for praktisk-pedagogisk utdanning (APPU)
 ved Sigmund Nordmo, tlf. 083 - 44175
 evt. tlf. 083 - 44220

STUDENT

Studentstyret oppnevner representanter til ulike råd og utvalg ved Universitetet. I alt 21 ulike råd/utvalg og komitèer på permanent basis.

I tillegg eksisterer det en del ad-hoc-utvalg.

Pr. 1.10.93 er følgende verv ledige:

Forskningsutvalget.

Periode: 01.01 - 31.12 1 år.

2 representanter - hovedfagsstudenter.

2 vararepresentanter - hovedfagsstudenter.

Vervene er ikke honert.

Likestillingsutvalget.

1 personlig vara til sittende representant.

Møtes en gang i måneden.

Honorert.

Plan og byggekomitè 3 år

1 personlig vara til sittende representant.

Styret for UB.

Periode 01.08 - 31.07 1 år

1 vararepresentant. Honorert.

Teknisk budsjettutvalg.

Periode 01.08 - 31.07 2 år.

1 vararepresentant. Honorert.

Uttakingskomitèen for boliger.

Periode 01.07 - 31.06 1 år.

1 vararepresentant. Honorert.

Vernepliktsutvalget.

Periode 01.08 - 31.07 2 år.

1 vararepresentant.

For alle utvalgene finnes det mandater og regler. Disse fås ved henvendelse til studentstyrets arbeidsutvalg's kontor i hovedgården.

Kontakt Gisle Johansen (77 64 49 12)

VISSTE DU...

- AT VI FORETAR 21.000 BOKBESTILLINGER I ÅRET?
- AT VI REGISTRERER OG MOTTAR CA. 6000 NYE TITLER HVERT ÅR?
- AT VI HAR REGISTRERT OVER 20.000 TITLER SOM HAR VÆRT INNOM BOKHANDELEN I LØPET AV DE SISTE TRE ÅRENE?
- AT VÅRE KATALOGER PÅ CD-ROM GIR OSS OPPDATERT INFORMASJON OM HVILKE ENGELSKSPRÅKLIGE TITLER SOM KAN SKAFFES?
- AT FORLAGSSENTRALENS DATABASE GIR OSS OPPDATERT INFORMASJON OM DE ALLER FLESTE NORSKE TITLER?
- AT VI KAN HJELPE DEG MED EMNESØK PÅ NORSK OG ENGELSK?
- AT DET IKKE KOSTER NOE EKSTRA PÅ BØKER SPESIALBESTILT?

AKADEMISK KVARTER

Hovedgården, Universitetet i Tromsø, 9005 Tromsø. Tlf 083-44920

Antirasistisk gruppe på universitetet

Studentgruppa SOS-rasisme er i ferd med å bli stiftet. Fra midten av oktober vil vårt universitet bli enda mer prega av å være antirasistisk sone.

Ola Bratlie (tekst og foto)

Det er et mangfold av organisasjoner på universitetet. Ivrige studenter står ofte bak disse organisasjonene. Eline Øvre og Håvard Hansen er to av dette slaget. Spørsmålet de stilte seg var hvorfor universitetet i Tromsø, som er antirasistisk sone, ikke hadde en antirasistisk organisasjon. Eline og Håvard tok i høst konsekvensene av dette, og er sammen med flere antirasistiske studenter i ferd med å starte SOS-rasisme.

-Vi har tidligere vært med i SOS-rasisme i Tromsø, men vi ville engasjere studentene og starte et eget studentlag, sier Eline Øvre.

Folk som fulgte med i avisene i vår drar kanskje kjensel på navnet. Hun var da aktiv talskvinne og forkjemper for kosova-albanerne som søkte om asyl i Norge, og som måtte søke asyl i kirkene i Tromsø.

- SOS-rasisme på UiTø er kun

på planleggingsstadiet, men i midten av oktober vil det i følge våre planer bli kalt inn til et informasjonsmøte på universitetet. Plakater med informasjon om når og hvor møtet blir avholdt vil bli satt opp, informerer Øvre.

- Universitetet vårt er erklært antirasistisk område, og i så måte er det et mål å få studentene mer aktive og bevisste på hva som skjer rundt oss. Vi vil nå flere studenter som ikke har vært aktive innen solidarisk politikk, men som samtidig støtter den humanistiske tanken, sier Håvard Hansen.

Både Hansen og Øvre ser lyst på organisasjonens framtid. De har allerede fått positiv respons fra flere studenter.

Konkrete mål

Initiativmakerne har allerede flere viktige oppgaver som må gjøres med en gang organisasjonen formelt blir stiftet.

- Vi har allerede på et så tidlig tidspunkt fått et brev fra Helsing-

forskomiteen med oppfordring om å gi støtte til studenter på undergrunnsuniversitetet i Pristina i Kosova på grunn av studiestituasjonen der. Støtten vil komme i form av at studentgruppa SOS-rasisme vil jobbe for at UiTø skal bli et vennskapsuniversitet med dette undergrunnsuniversitetet. Studentene i Pristina har en vanskelig tilværelse hvor de risikerer fysiske represalier bare ved å studere. En slik sak vil bli prioritert høyt i våre rekker, sier Øvre.

- Jeg er også meget skuffet over at Universitetsstyret tidligere i høst valgte å ikke sende en appell til justisministeren om å stanse hjemsendingen av kosova-albanerne. Dette minner om dobbeltmoral. Universitetet bør sees i et større internasjonalt perspektiv. For å få til det, vil vi jobbe for at studentpolitikken blir mer orientert om internasjonal studentpolitikk, fortsetter hun.

De to ivrige initiativtakerne legger også vekt på at det skal skapes et godt miljø innen SOS-rasisme.

Håvard Hansen og Eline Øvre skal starte studentlag av SOS-rasisme på universitetet. I midten av oktober blir det informasjonsmøte.

- Et godt miljø vil bety at organisasjonen blir attraktiv for studentene, noe som igjen fører til at vi vil få større tyngde bak vedtakene våre, sier Hansen.

Øvre og Hansen er opptatte av å aktivisere den antirasistiske studentgruppa i form av å arrangere alt fra kulturkvelder til debattmøter og konferanser.

Fakkeltog

Den 9. november vil SOS-ra-

sisme arrangere et fakkeltog i Tromsø. Fakkeltog vil arrangeres parallelt med andre antirasistiske organisasjoner som demonstrerer mot den oppblomstrende nynazismen og fremmedhatet som preger Europa i dag. Studentgruppa vil også markere sitt syn på den norske innvandringspolitikken.

Fjellgruppa - berre for jenter?

Ketil Utengen har ikkje noko i mot å vere einaste hane i jenteflokken.

Jentene er på full marsj inn i Fjellgruppa, medan gutane sviktar. I helga var Fjellgruppa på tur til Lyngen. På denne var over to tredjedeler jenter.

Av Odd Kristian Dahle (tekst og foto)

Ketil Utengen som er leiar i Fjellgruppa, har ikkje noko forklaring på dette fenomenet.

- Er turane til Fjellgruppa for

tøffe for gutane, eller er det nettopp mangel på det ekstreme som gjer at dei ikkje stiller opp, spør Utengen. På alle turane og kursa som Fjellgruppa har hatt i haust, har det vore stor overvekt av jenter.

På turen i helga var det både tindetur, og ein roligere tur i flatare lende. I tillegg vart det tid til å vitje Galleri Ura, der ein kan sjå ei utstilling om Peter Wessel Zapffe.

Om den store tilstrøyminga av jenter fører til noko problem, er ikkje Utengen sikker på.

- Foreløpig går det greit, men det kan sjølvsagt bli slitsomt dersom denne utviklinga held fram, seier Ketil Utengen.

Lopper med høydeskrekk

Hovedgården var forrige onsdag åstedet for et aldri så lite loppemarked. Det var et ledd i studentkoret "Fullt på høyde"s kamp mot økonomien for å komme seg til "UKA" i Trondheim nå i høst. Men at loppene (av heller blandet kvalitet) brakte nok penger i kassa, vil vi ikke garantere.

Kristin prøver loppeklærne.

Noen gjorde kanskje et varp til neste "bad taste"- party. Andre fant noe å friske opp gråe, trøtte seinhøstdager med (70talls-stilen er jo sååå "in" nå for tida). Hvis du derimot er en av dem som ikke stakk innom loppemarkedet (og det er nok flertallet av dere) , gikk du likevel ikke glipp av den helt store mønstringa i kvalitet og kvantitet.

Juletre i plast og annet "kitsch"

Det første som trekker til seg vår oppmerksomhet idet vi entrer

Hovedgården, er et glinsende juletre i plast. Kanskje noe for en fattig student som hadde lyst på litt førjulstemning på hybelen? Du kunne nemlig fått det for skarve 40,- kroner. Videre åpenbarer det seg en benk med gensere, bukser, skjørt og skjorter i alle regnbuens farger (kanskje mest i de minst attraktive av dem), et par stativ med kjoler og andre plagg i ditto stil, gamle, slitte sko og ellers noen rester fra 70åras husholdning. På veggen henger en brudekjole med blonder og slør og gode greier, men den har ennå ingen meldt noen særlig interesse for. Kristin fra "Fullt på høyde" viser oss rundt, prøver (til ære for fotografen), demonstrerer, reklamerer og står på for fullt for å tømme benker og stativ. Innimellom gjør hun også iherdige forsøk på å vekke interesse hos forbigående studenter, dessverre ikke med udelt hell.

Fra 5 til 50 kroner

Kristin kan fortelle oss at salget har gått sånn tålig bra, det var mer folk innom på begynnelsen, men etterhvert dabbet det litt av. Utvalget er de ikke helt fornøyde med, men så er kanskje ikke studentene den gruppa i befolkninga som har mest å gi bort heller da, hverken av lopper eller av andre ting? Men råd til å kjøpe noe her burde iallefall enhver student ha,

med priser som lå mellom 5 og 50 kroner. Et innkjøp her burde kunne stå i fin harmoni med en ellers slunken studentlommebok! Bare så synd at utvalget ikke var helt fullt på høyde med det man ville ha ventet seg på et loppemarked for studenter. Mange av oss er nemlig ivrige kunder på sådanne, bare utvalget er variert og stort nok.

Likevel, litt større interesse for fortidas skatter (?) hadde ikke skadet. Om ikke annet kunne du kanskje fått deg en god latter...

Av Siri Elverland og Nina Lager Vestby (foto)

Underskriftsaksjon for kosova-albanerne

Det samles nå inn underskrifter blant studentene på universitetet, til støtte for kosova-albanerne i Tromsøs kirker.

Underskriftsaksjonen har i løpet av 4 dager samlet ca. 700 underskrifter, mens målet er 2000.

Bakgrunnen er oppslaget i siste Utopia om at Universitetsstyret ikke vil sende appell til justisminister Faremo om å stoppe utsendelsen av kosova-albanerne.

Tromsø blir miljøby mot år 2015: Mer sykkel og buss - mindre bil

I disse dager er planen for samordna transport i Tromsø under behandling i kommunen.

Sett med studentøyne er de viktigste momentene i transportplanen en utbedring av kollektivtrafikken og en kraftig økning av antall gang- og sykkelveikilometer i byen.

Av Elin Haugdal og Tariq Eik (foto)

Seksti prosent av studentene i byen er uten fast tilgang på bil og har følgelig ikke større mobilitet enn det beina, sykkelene el-

ler bussen - og økonomien - kan tilby. Målet den nye transportplanen skisserer er en reduksjon i biltrafikken per person med ti prosent. Og reduksjonen skal skje "frivillig" - ved at kollektivtilbudet blir såpass utbygd at det frister folk til å la bilen stå.

En av planene vil være å innføre tidsvariable takster på bussene for å spre trafikken til andre tider enn i rushtida. Ellers kan ikke Gunnar Sander, miljøleder i Tromsø kommune, love billigere bussreiser.

- Det er en feilslått politikk å kjempe for lavere takster generelt. Reduserte priser vil ikke føre til annet enn et redusert tilbud. Men en oppfordring fra Sander til studentene er å kjempe for å få innført fast studentrabatt. Planene for å gjennomføre et slikt "bussby-prosjekt" er en plan uten finansiering. Å pålegge fylkeskommunen å femdoble tilskuddene til byens kollektivtrafikk kan

møte kraftig motstand. I dag er bidraget til en tur med bussen kun sponsa med ei krone, noe som er rekordlavt i forhold til andre deler av landet.

Tiltak som å innføre kjøreavgift på bil i de mest hektiske periodene på dagen, heve bensinprisen til 20.- per liter og skjære ned antallet P-plasser vil også møte kraftig motbør. Sander vil oppfordre Universitetet til å se nærmere på parkeringspolitikken sin. For å skape en grønnere profil ville det være en tanke å redusere antallet parkeringsplasser, samt innføre parkeringsgebyr på de resterende plassene. Dette ville samtidig frigjøre arealer til nødvendige nybygg ved Universitetet. Universitetets egen plan- og driftsavdelinga (PLUT) svarer på utspillet at tanken om å innføre et parkeringsbevis har vært foreslått. Alle studenter som ikke ønsker å la bilen stå, kan inntil videre puste letta ut: Per dato jobbes det ikke med å redusere biltrafikken ved Universitetet.

Tromsø mot år 2015

Den samordna transportplanen for Tromsø har blitt utarbeida over en treårsperiode. Den er i stor grad et svar på kritikken fra miljøbevegelsen som kom etter kommunens transportplan fra 1986, en plan som i hovedsak bare konsentrerte seg om hovedveitbygging: Tunellen fra Breivika til sentrum, tunellen under sundet fra Kroken til Breivika og den ennå ikke gjennomførte sentrumstangenten - nok en tunell, bak de nåværende indre P-områdene. I den nye transportplanen legges det nå fram allsidige alternativer; Tromsø i år 2015 er beskrevet i tre ulike scenarier som skal hjelpe til med å utforske mulighetene som ligger i ulike areal- og transportpolitikk. De detaljerte prosjektene planen skisserer er en av grunnene til Miljøverndepartementets valg

Gunnar Sander, miljøleder - og eneste person i kommunen med en viss oversikt over byens miljø-planer.

Flere av disse bussene vil overta plassen til bilene i tiden mot år 2015 hvis kommunens miljøutvalg får det som de vil. Men det mangler fortsatt penger.

av Tromsø som en av fem framtidige miljøbyer. Transportplanen er oppe til behandling i teknisk kommunestyre fra 18. oktober. Alt ligger med andre ord til rette for politikerne for en gangs skyld har en mulighet til å velge et miljøvennlig alternativ for de neste tjue åra. Kommunens valg vil visstnok om Ishavsbyen er verdig miljøby-tittelen.

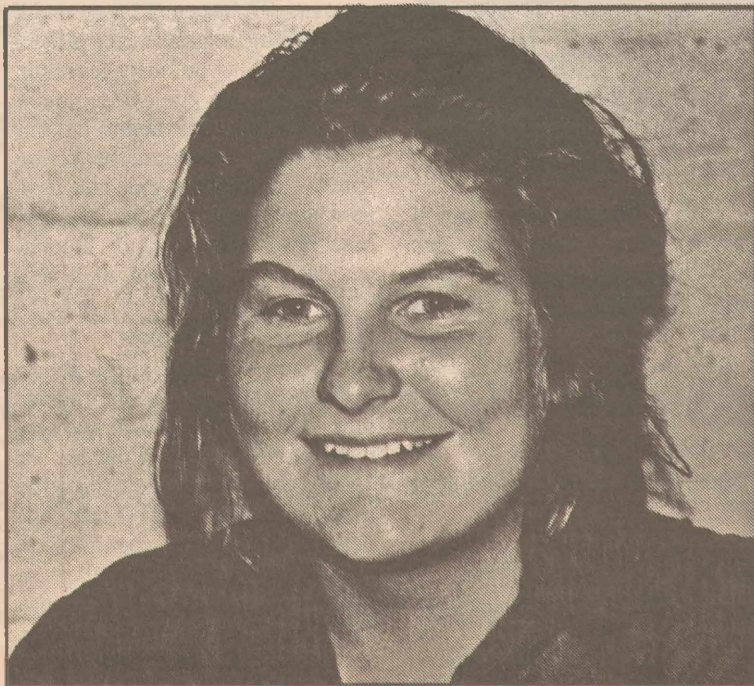
Frivillighet til kr. 3500,-

Jeg vet ikke når jeg får tid til å begynne å studere. Lenge har det vært meningen at jeg skulle begynne, men hver gang kommer det noe spennende i veien. Ann Harding fra Worcestershire i England betalte over tre tusen kroner i flybillet for å få jobbe gratis under den nylig avholdte villmarks konferansen.

Av Cecilie K. Ødegård og Geir K. Ronland (foto)

21 år gamle Ann fra England kommer aldri igang med studiene sine. Hele tiden er det nye ting og spennende reiser å dra på. Sommeren før hun skulle begynne på studiene ble hun med på en to måneder lang ekspedisjon til Svalbard og dermed var det over og ut med bøker og penal. Diverse jobber i England førte henne til Sverige for å lære utstopping av fugler, hun har jobbet på en sauefarm på Island, i fire måneder og senest denne våren og sommeren som feltassistent på Skomer Island utenfor Wales.

-Det er dårlig betalte jobber, men jeg har alltid med meg sovepose og telt, og da trenger jeg ikke

så mye mer. Jobben her i Tromsø tok jeg delvis for å skaffe meg kontakter, men mest av alt for å møte igjen venner fra Longyearbyen. Et år etter jeg var der på ekspedisjon dro jeg tilbake dit. Robin Buzza, en engelskmann som holder til på Svalbard hadde en jobb ledig som hundepasser. Jeg kunne ikke la den muligheten gå fra meg og studiene ble utsatt ennå en gang.

Alaska neste stopp

Under kongressen har Ann jobbet med tekniske foredrag og liknende. Hun har hjulpet til med nyttig informasjon til delegatene og hun har vært med på annet forefallende arbeid. En bedre innsikt i arktisk forskning har hun også fått.

-Jeg vet ikke hva jeg vil studere nå, men noe som er spennende er å se på hvordan arktiske strøk påvirker mennesker. I England forskes det på hvordan man kan bruke arktisk villmark til å behandle narkomane og alkoholikere. Men

først skal jeg en tur til Alaska sier Ann og smiler lurt. Et år som feltassistent, med start senere høst.

-Anchorage blir utgangspunktet, men vi skal ut i vill natur for overvintre.

Etter et år i Alaska er det ikke lagt noen konkrete planer videre men Norge frister til gjentakelse.

-Tromsø er en fin by og ligger i et område som jeg gjerne vil tilbake til senere. Dessuten må jeg øve opp norsken min igjen, det har gått helt i glemmeboken etter at jeg lærte meg islandsk. Nå gjelder jeg meg til å komme tilbake til England og dra ut på en tur. Jeg er helt utslitt av å være så mye innom og snakke med så mange mennesker. I sommer hadde jeg bare fem mennesker å forholde meg til mens jeg jobbet i Wales, dette ble en voldsom overgang. Hurtigruten ned til Bergen blir nok en fin avslutning på disse ukene i Tromsø, sier Ann Harding.

- Overbeittingsproblema i Finnmark kan ikkje løysast med at ein opnar reinbeiter i Russland. Det einaste vi oppnår er at vi overfører våre problem til russarane. Det er leiar i Norges Naturvernforbund, Dag Hareide som sa dette på ein pressekonferanse som vart halde i Tromsø, i samband med den femte internasjonale villmarkskongress.

Av Odd Kristian Dahle og Snorre Sanner (foto)

Dag Hareide hadde eit kraftig oppgjær både med dei ansvarlige styresmakter og forskarar ved Universitetet i Tromsø.

- Dersom vi ikkje handlar straks, vil 5000 kvadratkilometer bli ørken innan kort tid, sa Hareide. Han meinte også at dei foringsforsøka som blir drive ved Universitetet i Tromsø, er heilt vekkasta.

- Dersom ein skal fore reinsdyra gjennom vinteren kan ein heller byrrje med sau, sa Hareide.

Hareide med sterk kritikk av Tromsøforskarar

- Forskningsforsøka som blir drive ved Universitetet i Tromsø, er heilt vekkasta, meiner Hareide.

Usaklig

Førsteamanuensis Svein D. Mathisen, ved Universitetet i Trom-

sø avvisar denne kritikken, og meiner Hareide med dette snakkar om eit felt han ikkje har greie på.

- Mykje av problemet i rein-driftsnæringa er at vi snakkar forbi kvarandre. Eg er villig til å dis-

kutere beiteproblema med Hareide når som helst, men slike usaklige utspel vil eg helst ikkje kommentere, seier Mathisen. Mathisen meiner problema virkar verst for dei som ser det frå utsida. - Reinen er i godt hald, og kalvevekta er god. Vi arbeider med å utvikle eit krisefor, slik at dyra skal overleve strengaste vinteren, seier han.

Norsk rein til Russland

Nordiske reinsdyrforskarar har i samarbeid med norske og russiske reindriftssamar lagt planar for korleis ein kan gjere seg nytte av eit 3000 kvadratkilometer stort beiteareal i Nordvest Russland. Dersom planane blir realisert kan dette gi vinterbeite for 30 000 dyr. I Russland er det usemje om ein ønsker dette eller ikkje. Enkelte grupper er interessert i å ta vare på dei urørte områda som ein kan finne på Kolahalvøya. I følge Svein Mathisen er desse beiteområda gamle samiske områder, som var i bruk før landegrensene vart trekt opp.

Turisme: Til glede eller besvær?

Turismen griper stadig om seg, til glede for mange, men også til besvær. Ja, kanskje til direkte fare for våre omgivelser. Under villmarkskonferansen i Tromsø satte flere deltagere søkelyset på turismen. Særlig den økende "økoturismen" ble det stilt spørsmålsteget ved.

Av Thor Olav Moen og Dina Roll-Hansen (tegning)

Leder for Norges Naturvernforbund, Dag Hareide, holdt et tankevekkende innlegg hvor han raskt summerte opp de forskjellige truslene verdens miljø og særlig villmarksområdene står overfor. Industriutslipp med tilhørende sur nedbør, biltrafikk med sine farlige økende eksosmengder og ozonlagets hull som stadig blir større har vi hørt om til det nesten "kjedsommelige". Men at turismen representerer en stor trussel imot miljøet har kanskje ikke så mange tenkt på? Hareide gjorde det klinkende klart at dette var en stor trussel, kanskje til og med den største, etter hans mening.

Skader naturen

-Turister forbruker, forsøpler og nyter i et tempo som kan være svært uheldig for vertslandet og dets natur. Særlig i artistiske strøk er naturen sårbar, og den økologiske balansen forrykkes lett, fremholdt Hareide. Med disse argumentene, sammen med forskningsresultater og en god porsjon innlevelse åpnet nok Naturvernforbundets leder øynene til flere kongressdeltagere.

-Norge opplever en sterk økning i antallet turister, særlig såkalte "økoturister". Disse søker naturopplevelser i våre særegne, ekstreme og fasinende villmarksområder. Klart det er hyggelig at utlendinger finner veien til landet vårt. Men, naturområder utsettes stadig for større ferdsl, som igjen uunngåelig fører til skader. Både varige og forbigående. Vi må være bevisst på hvordan vi skal takle problemene dette skaper i forhold til naturgrunnet og forvaltningen av dette. Hittil har myndigheter og spesielt turistforeningen gjort en god jobb. Vi har en god tradisjon med å bruke naturen på en måte som er forsvarlig. Likevel ser vi nå en begynnende negativ utvikling som vi ikke

må la gå for langt. Hareide mente klart at det nå var på høy tid å fastsette retningslinjer for denne turismen.

Internasjonalt problem

Dr. Fred Roots, departementsråd i det kanadiske miljøverndepartementet, sa seg enig i Hareides fokusering på turisme som et økende miljøproblem. - I Kanada har vi også en sårbar natur og i likhet med Norge store artistiske områder. Vi tar problemet alvorlig, og har blant annet opprettet store naturresservater og naturparker. I disse områdene er det klare restriksjoner for jakt, fiske og ferdsl.

Altså ganske likt den Norske "løsningsgen".

Roots mente klart at mellomfolkelige løsninger og avtaler bør sees på. Mange land har utsatte områder, og store, viktige villmarksområder er mer eller mindre "ingenmannsland". I tillegg kommer den skjeve fordelingen av ressurser som gjør at mange land ikke makter å gjøre noe med slike problemer. Alt i alt har vi store utfordringer foran oss, later det til.

Roots nevnte et eksempel som ikke bør etterfølges. I vinter ble det gjennomført en russisk-arrangert nordpolferd med atomdrevet isbryter. Ombord kunne pengesterke amerikanere og tyskere velte seg i luksus på vei mot verdens topp.

- Dette var sikkert en kjærkommen inntekt for initiativtakerne. Kanskje ikke like gavnelig for det utsatte området, spurte Roots.

Vi har også hørt om 150 "hardhauser" som hoppet ut i fallskjerm på nitti grader nord en tid tilbake. Disse feilberegnet både vind, temperatur og gjorde stort sett alt galt. Resultatet ble at hele bunten måtte hentes med helikopter og flys til sykehus.

I tju år har Nils Faarlund jobba for å vinne tilbake folk sin kjærleik til naturen. Av mange blir han oppfatta som ekstrem. Ein naturens talsmann, som ikkje brukar meir ressursar enn det som er naudsynt. Sjølv hevdar han å ha fleire fiendar enn vener. Syntetiske klesplagg vil han ikkje vite av. Ryggsekken har han sydd sjølv, og teen han drikk er produsert av urter som er dyrka økologisk heime i Hemsedal. For tju år sidan starta han Norges Høgfjellsskole, eit alternativ til det moderne samfunnet si øydelegging av naturen.

- Ein tone i våren sitt orgelverk!

Nils Faarlund,
naturens talsmann

Av Odd Kristian Dahle (tekst/
foto) og Hanne Elverland (tekst)

Klokka er åtte om morgonen. Eg legg merke til ein fyr i vadmelsnikkers og bomullsanorakk som kjem mot oss i eit ungt og kraftfullt ganglag. Han er femtiseks år, men utstrålar fysisk styrke som eit ungt menneske.

- Livet er fullt av dilemma, seier han, og må innrømme at han brukte taxi for å halde avtalen vi hadde inngått. - Eg måtte prioritere om eg ville halde avtalen eller spare naturen for den belastinga privatbilismen er. Nils Faarlund (56) er meir prinsippfast enn dei fleste. Han tenkjer alltid gjennom ressursbruken får han gjer noko. - Vi kan ikkje bruke meir enn vi tener. Det må vere eit samsvar mellom dei ressursane vi tar ut og det vi fører tilbake til naturen.

- Eg prøver difor i det lengste å reise kollektivt og er kanskje ein av NSB sine beste kundar.

Faarlund reiser mykje. Han har nærast monopol på kursverksemd innan fjellredning og kvart år held han fleire kurs for Røde Kors og Forsvaret. Sjølv driv han sitt eige forsvar. Eit forsvar mot øydeleggande krefter i naturen.

- Folk må lære naturen å kjenne. Dette må gjerast gjennom rettleiing. Vi må invitere folk med på tur og på den måten lære dei å bli glad i naturen. Folk lærer ikkje dette med å følge merka løyper.

Han er motstandar av tilrettelegging i fjellet og meiner folk blir passive på denne måten.

Kjennskap viktigare enn kunnskap

Nils Faarlund har ein brei bakgrunn. Han er utdanna ved Noregs Tekniske Høgskule (NTH). Etter fire år som forskar braut han med det etablerte forskarmiljøet. I staden starta han Norges Høgfjellsskole i Hemsedal. Målet var å lære folk å kjenne naturen. - Eg oppdaga at eg var havna på feil hylle i livet. Det prestisjefylte forskarmil-

jøet stemte ikkje med oppveksten min. Eg sakna nærleiken til naturen.

- Likevel råder eg ungdom til å studere, men gjerne ein annan vitenskap enn naturvitenskapen.

Naturvitenskapen representerer eit natursyn som er farlig for framtida. Han viser til boka "Merk Verden" som fortel at naturvitenskapen sjølv forklarar mennesket og naturen som ulogiske og komplekse. - Ein kan ikkje redusere verda til enkle logiske former. Den objektive og kvantitative metoden er ikkje brukbar.

- Det er viktig å ha kjennskap til ein vitenskap og forstå strukturen, men vi treng dei mjuke vitenskapane. Vi treng folk med eit kritisk syn på det teknologiske verdsbilete. Og vitenskapar som vil ta omsyn til det kvalitative. Vi må strebe etter å få ei heilskaplig forståing av verda.

- Studiet ved høgfjellsskolen er ikkje basert på vitenskap, men på kjennskap til naturen. Denne kjennskapen må delast med andre. Det er eit grunnleggjande skille mellom kunnskap og kjennskap. Kunnskap er tufta på fakta og har eit objektivt ideal. Det å ha kjennskap til noko medfører at du tek omsyn til kjensler og verdiar - det som er underforstått i møtet mellom to partar.

- Høgfjellsskolen ønskjer å lære å kjenne naturen gjennom praktisk røynsle. Om du har kunnskap om noko, så vil ikkje det føre til at handlingane dine rettar seg etter denne kunnskapen. Det er det du har kjennskap til, og kjensler for, som endrar handlingane dine.

Naturen er kulturen sin heim

Enkelte meiner Faarlund indoktrinerer elevane sine med å gi dei eit urealistisk syn på korleis ein bør ferdast i naturen. Sjølv avviser han denne kritikken.

"Ein kan ikkje redusere verda til enkle logiske former. Den objektive og kvantitative metoden er ikkje brukbar."

- Norges Høgfjellsskole er ein kritisk til dei allment aksepterte friluftsliv- og naturvernorganisasjonane. Vi veks på motgangen. Skuldingane om indoktrinering er useriøse. Indoktrinering må ikkje forvekslast med dei sterke kjenslene vi utviklar for naturen si frie utfolding. På alle lærestader er det pensumet som sett ramme for tenkinga di. Har til dømes sensoren nokon gong spurt deg om kvifor du svarar riktig på eksamen? Dei riktige svara er ein reproduksjon av pensumet.

- Den identiteten og tryggleiken som vi finn i naturen er truande for makthavarane. Naturen er kulturen sin heim, men det moderne menneske har mista dette fotfestet. Dei er vettskremte og let-

te å manipulere. I eit demokrati er det vanskelig for ein minoritet å nå fram med sitt syn. Det er ei dum, men vanlig oppfatning at majoriteten har det riktige synet fordi dei er størst. Makthavarane er valt av fleirtalet og har dermed rett. Det moderne mennesket manglar tryggleik til å velge sjølv. Vi har fjerna oss langt vekk frå naturen.

Naturvern er for lavt ambisjonsnivå

Faarlund blir ofte sett på som ein dommedagsprofet og pessimist. - No er det for seint å vere pessimist, er hans kommentar til dette, og utdjuvar det med at no må ein gjere noko, dersom jorda skal overleve. Han er engasjert i miljøspørsmål, men meiner miljø-

vernorganisasjonane lar seg styre av media.

- Det at Bellona kan skildre ein mislykka aksjon som vellukka fordi dei fekk god mediadekning er avslørande. Ein slik aksjon får ingen positive konsekvensar for naturen. Naturvernorganisasjonane lagar ståhei om enkeltsakar. Dei er meir opptekne av mediaoppdrag enn naturen si utfolding.

Det å verne om naturen er eit for lavt ambisjonsnivå. Vi må kjenne at vi står i samband med ein fri natur, i staden for å fjerne oss frå den gjennom vern. Norges Høgfjellsskole lærer folk å ferdast i naturen under dei premissa som ein finn der. Mennesket må skape eit liv som er i balanse med naturen. Dette kan ikkje gjennomførast over natta. Vi snakkar om fleire tiår. Eit naturvitkapeleg verdsbilete vil ikkje få oss ut av uføret. Kvalitetar som oppleving, inntrykk, kjensle og intuisjon må få større verdi.

Religion

At naturen blir som ein religion vil ikkje Faarlund vere med på: - Norske kristne og folk som er fanga i kunnskapen sitt fengsel kritiserer meg for å ha eit religiøst forhold til naturen. Ja, eg elsker dette landet, og eg har djupe kjensler for skaparverket. Venenskap og kjærleik kan tolkast som religiøse kjensler. Eg ønskjer å vere "ein tone i vårens orgelverk."

- Det kjem ei vårløysning i det moderne samfunnet. Smeltevatnet vil ta med seg visent lauv og vindfall, og det vil sjå jævlig ut. Men kva skjer kvar vår? Det spirar og grov. Det vert liv. Eg ser slike teikn i samfunnet vårt no og. Interessa for friluftsliv er aukande, og folk

er meir opptekne av naturvern. Ser ein på resultatet etter stortingsvalet, viser det også at folk vil ha ei endring. Eg trur snøsmeltinga har starta, seier Nils Faarlund.

"Naturvernorganisasjonane lagar ståhei om enkeltsakar. Dei er meir opptekne av mediaoppdrag enn naturen si utfolding."

Silje sjarmerte Villmarkskongressen

- Både ungdom og natur er "ukultiverte". Gjennom utdanning formar vi ungdomen, medan vi gjennom industrien formar naturen. Kanskje skulle vi la noko vere ukultivert?

Av Odd Kristian Dahle

Med desse orda sjarmerte Silje Gamstøbakk (18) delegatane på den femte Internasjonale Villmarkskongressen, i Tromsø. I sluttresolusjonane frå kongressen vart det programfesta at ungdom skulle få ein større plass på neste kongress.

Silje Gamstøbakk var yngste deltakarar på Villmarkskongressen. Som representant

for organisasjonen Natur og Ungdom skulle ho drøfte forholdet mellom ungdom og villmark.

- Det er ikkje lett å vere talsmann for all ungdom, sa Silje, og måtte innrømme at det var første gongen ho held foredrag for ei så stor forsamling.

- Eg hadde heller ikkje venta å bli tatt så bra imot. Dette er berre heilt enormt, sa Silje etter foredraget. Fleire av delegatane på kongressen kom og takka for eit bra foredrag og ønska ho lykke til vidare med miljøarbeidet. I salen var det ekspertar innan ulike felt av naturforvaltninga rundt om i verda.

Silje har likevel ikkje så mykje til overs for forskarar og politikarar.

- Eg trur på dei fakta dei kjem med, men

ofte er dei meir opptekne av å opptre korrekt enn å gi resultat. Eg trur det må kome ei økologisk krise før folk skjønner alvoret. Slik situasjonen er no, trur eg det er forseint å snu, sa Silje. Ungdom er utolmodige og vil ha resultat no.

- Vi må satse lokalt og på den måten få gjennomført endringar i lokalmiljøet. Slik utviklinga er i dag, er det vanskelig å vere optimist. Det vi kallar framsteg gjer oss ikkje alltid meir lykkelige, sa Silje Gamstøbakk.

Det Silje ikkje visste var at nettopp hennar innlegg skulle bli avgjerande for framtida. Delegatane var nemlig einige om at ein må satse meir på ungdom på den neste kongressen. Denne blir sansynligvis ein stad på den sørlige halvkule.

- Det må kome ei økologisk krise før folk skjønner alvoret, meiner Silje Gamstøbakk frå Natur og Ungdom.

“Primitive” folkeslag lever i harmoni med det vi kallar villmark

- Kvifor kallar vi miljøet rundt oss for villmark? Det moderne mennesket har mista perspektivet. Vi treng nytenking enten vi trur på Gud eller Darwin.

Thor Heyerdahl var krass i sin kritikk av det moderne samfunnet då han opna den femte Verdas Villmarkskongress i Tromsø. I innlegget sitt tok han eit kraftig oppgjær med måten vi lever på. Etter foredraget hadde han også litt tid til å fortelje Utopia sine medarbeidere om utgravingane han driv i Peru.

Av Odd Kristian Dahle og Snorre Sanner(foto)

- På denne kongressen skal vi drøfte korleis vi kan verne om villmarka, men la oss først tenke litt saman, sa Thor Heyerdahl.

- Fart, komfort og pengar blir sett på som framgang. Vi som har sett folk som lever i slummen, eller samfunn som lever i pakt med naturen, ser kor fjernt bylivet er frå det virkelige. Vi har mykje å lære av folk som vi ønskar å sivilisere, sa Heyerdahl.

Når det gjeld kvalfangst og reinbeiteproblematikken i Finnmark, var Heyerdahl meir forsiktig med å uttale seg.

- Dette ligg utafor mitt kompetanseområde, men det er klart

at når det er fleire reinsdyr enn det er beitegrunnlag for, så må talet på dyr reduserast. Det same meiner han også om kvalfangsten, sjølv om han personlig ikkje er særlig begeistra for kvalfangst.

Ny teori

For tida driv Thor Heyerdahl utgravingar i Peru.

-Vi har lenge trudd at det berre var nokon primitive fiskarsamfunn før inkakulturen. No ser det ut til at det var ein svært høgtstående kultur som levde ved kysten. Denne kulturen vart utrydda av inkaindianarane eit par generasjonar før spanjolane kom, sa Heyerdahl. Han meiner også at denne kulturen kom sjøvegen til Peru. - Alt tyder på at dette samfunnet var

ein sjøfartsnasjon, sa Heyerdahl. Sjølv utgravingane trur han vil ta fleire hundre år. Der er 36 pyramider fordelt på eit 230 hektar stort område.

-Vi får berre starte dette prosjektet, så får seinare generasjonar fullføre, sa Thor Heyerdahl.

Prioriterte studentane

Thor Heyerdahl var svært populær både blant publikum og presse. Likevel greidde Utopia å “kapple” han for eit lite intervju, framfor NRK og TV2. Heyerdahl sjølv var med på det meste, men på grunn av tidspress måtte han prioritere.

-No tar vi studentane først, var hans kontante kommentar overfor resten av media.

STUDENTFORSIKRING

- INNBO/LØSØRE

TA KONTAKT MED OSS

I KUNDESENTERET I

GRØNNEGATA 58/60

FOR EN PRAT OM

INNBO/LØSØREFORSIKRING

I STUDIETIDEN

 UNI STOREBRAND
- for sikkerhets skyld

STUDENTHUSET

Skippergata 44 Tlf: 083-84410

- Stedet som tilfredstiller både mage og gane

BYENS BESTE PIZZA

Visste du at hvis du er medlem i Studentsamfunnet, får du rabatt på vår rikholdige pizzameny?

Stikk innom våre nyoppussede lokaler og nyt mat, drikke og miljø

Bringing av pizza kr. 40
Pizzabestilling på tlf. 083-84410

Oleana (58) imponerte mest, sjølv om ho ikkje fekk den beste plasseringa i konkurransen.

VM i lassokasting

Av Odd Kristian Dahle og Snorre Sanner (foto)

Russarane stilte med skinnlassoar, medan dei skandinaviske stilte med moderne plastlassoar. Reindriftsfestivalen samla reindriftsfolk frå heile den nordlige halvule. Det kom folk frå Alaska og Sibir, og alle skulle delta på det første verdensmeisterskapen i lassokasting.

Mest interesse vakte nok Oleana Ivanova (58) frå Khanti-Mansisk i Russland. Tidligere jobba ho som reingjetar på den russiske tundraen, før ho vart pensjonist. I denne tida har ho tatt livet av 16 bjørnar. Då reinflokket vart

eten opp av ulvar måtte ho gi seg. -Egentlig er eg redd bjørnar, sa ho til Dagbladet. Alle bjørnane hadde ho skote i sjølvforsvar. Tross for eit tøft liv, markerte ho seg ikkje blant dei aller beste i konkurransen.

Også dei yngste var ivrige deltakarar i lassokastinga. Det vart konkurrert i fire klasser, menn, kvinner, gutar og jenter. Dei beste møttest i ein finale. Vinnaren vart Tor Oska frå Ramfjorden. Premien vart ein reinokse frå Sakù i Aust Sibir. Denne må han vist hente sjølv.

Fluefiskeren

Hva i all verden er det som får en tilsynelatende normal person til å dra langt til fjells, med en tung sekk, for å vifte med en stang? Hva er det som gjør at denne personen dag ut og natt inn, kanskje gjennom en hel sommer, driver på med det som kalles sportsfiske? Er det maten som er så god, eller er det naturopplevelsen som står i sentrum? Eller kan det rett og slett være en kombinasjon? Den "verste" av alle disse sportsfiskerne må vel være fluefiskeren, for han får jo ikke engang fisk! Han skal vi dvele litt med her.

Tekst og foto: Geir K. Ronland

En god tommelfingerregel når man skal introdusere noen for sportsfiskets gleder, er å sørge for at de får fisk. Og uansett hvor liten fisken er, er bør man gi inntrykk av at den var sjelden pen. Altså, fiskeren skal ledes til å tro at fisketurens høydepunkt er når ørreten ligger og spreller i gresset. Men så enkelt er det ikke. For meg er for eksempel turens høydepunkt når kaffen er ferdig og "Kvikk Lunchen" tas frem. Men her er det nok nesten like mange varianter som det er sportsfiskere. Poenget her er at for en sportsfisker finnes det mer enn det å få fisk. Og for en fluefisker en dette enda mer forsterket.

Profil

For en fisker er det viktigste å få opp av sjøen en størst mulig fangst. Han lever tross alt av den fangsten han tar. Mens blant sportsfiskerne har man alle typer, og de har alle ulike motiver for å drive med hobbyen sin. Noen hiver seg på en bølge, hvor det viktigste synes å være å kunne sitte å fortelle om "storingen" som ble tatt i Alta i 1990. Andre bruker sportsfiske til å binde familien sterkere sammen, og da handler det om å dele en interesse og opplevelser.

Den vanligste sportsfiskeren er allikevel han eller hun som drar på en liten ettermiddagstur opp i nærmeste vann. Her hentes ny inspirasjon til de daglige gjøremål, og kanskje en og annen fisk til middag.

Men den mest avanserte er nok fluefiskeren som til alle døgnets tider drar ut med sin spinkle redskap, og med noen insektimitasjoner som skal friste ørreten eller

hva det nå måtte være. For denne fiskeren kommer fangsten i tredje rekke. Det som virkelig teller er naturopplevelsen og utfordringen. Denne utfordringen består i å kunne lure en fisk som står på en plass hvor den er vanskelig å ta. Og fisken skal være stor, små fisk skal kastes ut.

Disse utøverne av "the noble art of fishing" er ikke ute på mat- auk.

Utviklingen

Men hva er det som får en person slik som undertegnede til å starte med denne noe spesielle hobbyen? Noen endelig forklaring finnes ikke, og det er heller ikke noe som skjer over natta.

For å gi uinvidde et lite blikk inn i fluefiskets hemmeligheter kan jeg fortelle min historie. Ikke vet jeg om det er en vanlig utvikling, men den er nå min.

Ettersom jeg er vokst opp i Lofoten har jeg ett noe avslappet forhold til redskaper som er mer effektive enn stang. Særlig har jeg en forkjærlighet til garn. Og denne redskapen var svært ofte med meg på fisketurer opp i fjellvanene rundt i Lofotfjellene. Det var faktisk en tid hvor heller ikke dynamitt ble sett på med alt for stor skepsis, men på det området kom vi aldri lengre enn til planleggingstadiet. Heldigvis kan man kanskje si i dag. Periodevis svært morsomt var det, med grunneiere i hælene og med masse fisk i fryserne. Men troen på en bærekraftig ressursbeskatning holdt oss sånn noenlunde i tøylene. Min begynnelse som "sportsfisker" bar altså mer preg av matauk enn sport. Noe jeg ikke er så alt for stolt av idag, men "gjort er gjort og spist er spist", sitat bamsefar i skogen.

Heldigvis fikk man litt andre

verdier med årene, garn og andre ulumskhetet ble etterhvert kuttet ut. Det ble ikke så mye fisk, for å si det mildt, men selve turen og følelsen av å ha overlistet fisken begynte å bety mer og mer. I løpet av alle årene med stang, dupp og ei skikkelig mark-klyse ble det mange fine turer, men det er nå engang slik at man stadig må ha utfordringer for å trives. Jeg fant etterhvert min utfordring som sportsfisker. Fluefiske skulle læres, koste hva det koste vil. Og at det har kostet, kan jeg love dere.

Debuten

For å si det mildt hadde jeg en trang start som fluefisker. En av flere tabber jeg gjorde, var å tro at dette var lett. Jeg hadde stått hjemme på plenen og øvd meg på å kaste. Og det hadde gått svært så bra. Men så hadde da også forholdene vært optimale. Ingen trær, ingen vind og tørt lett snøre er noen stikkord. Hvem tenkte vel på slike bagateller opp i all iveren. Vel, vel man får som man sår.

Den første turen en kamerat og jeg labbet ut på, var til ett lite vann cirka en times gange fra Svolvær. Jeg var svært optimistisk og

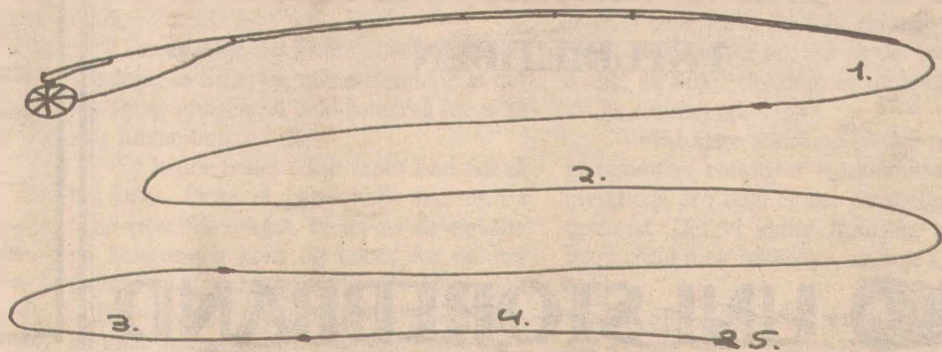
skred fram med kun en stang med meg, fluestanga. Når jeg i dag sitter og ser tilbake, er det med ett aldri så lite smil i munnvika. Faktat er at det regnet og blåste noe aldeles forferdelig. Og som om ikke det var nok, rundt det vannet vi var på tur mot, var det ganske enkelt djevelsk med trær. Edmond, som kameraten het, var svært skeptisk. Han hadde alle disse faktorene i bakhodet, mens jeg bare gledet meg til å prøve den nye stanga.

For å gjøre en lang historie kort, turen ble en smertefull og opprivende opplevelse. Jeg befant meg mer oppe i trærne enn nede på bakken. Og fisken hadde sikkert mer enn nok med å gjemme seg nede i muddet på bunnen. For en slik bannskap som den ble offer for den dagen blir det nok lenge til den får høre igjen. Og hvis vi brukte en time inn til vannet, så føltes det som om vi brukte tre timer tilbake. De kommentarene jeg fikk av Edmond på tilbaketuren var ikke lette å svelge. Ja, direkte sarkastisk var han. Det er vel slike hendelser som normalt setter en strek for videre iver i samme retning, men medfødt stahet gjør

de at jeg ikke gav meg.

På kjøtt og flesk

Det skulle ta mange år før jeg dro på fisketur med bare fluestanga igjen, men den var alltid med som et supplement til slukstanga. Noe mine turkamerater synes var svært så morsomt. Særlig siden jeg aldri fikk fisk på den. Derimot var jeg en hai til å "kroke" trær. Men selv om stanga var med "på kjøtt og flesk", så lærte jeg til slutt å kaste med den, og den dag i dag hender det faktisk at jeg klarer å kaste langt nok til å få fisk. Men ennå er det langt igjen. Kanskje om to-tre sommere vil jeg kunne kalle meg en fluefisker. Men jeg er ihvertfall på vei. Og til de som kunne tenke seg å komme etter ønsker jeg dere lykke til, men ta et skritt av gangen og ha ikke for store forventninger. Man må være klar over at man får mindre fisk men den man får er penere og som regel større. Og det er jo som kjent størrelsen det kommer ann på.

Fluestanga med snørene og flua. Når man kaster med flua er det snøret som er kastevekta. De ulike delene er 1. Backingsnøret, til å "kjøre" stor fisk på. 2. Fluesnøret, selve kastevekta. 3. Spissen, som regulerer fluas fiskebøye. 4. Fortaumen, nærmest flua og av usynlig nylon. 5. Flua, eller insektimitasjonen.

Utenlandsstudenter på telttur

- første møte med norsk villmark

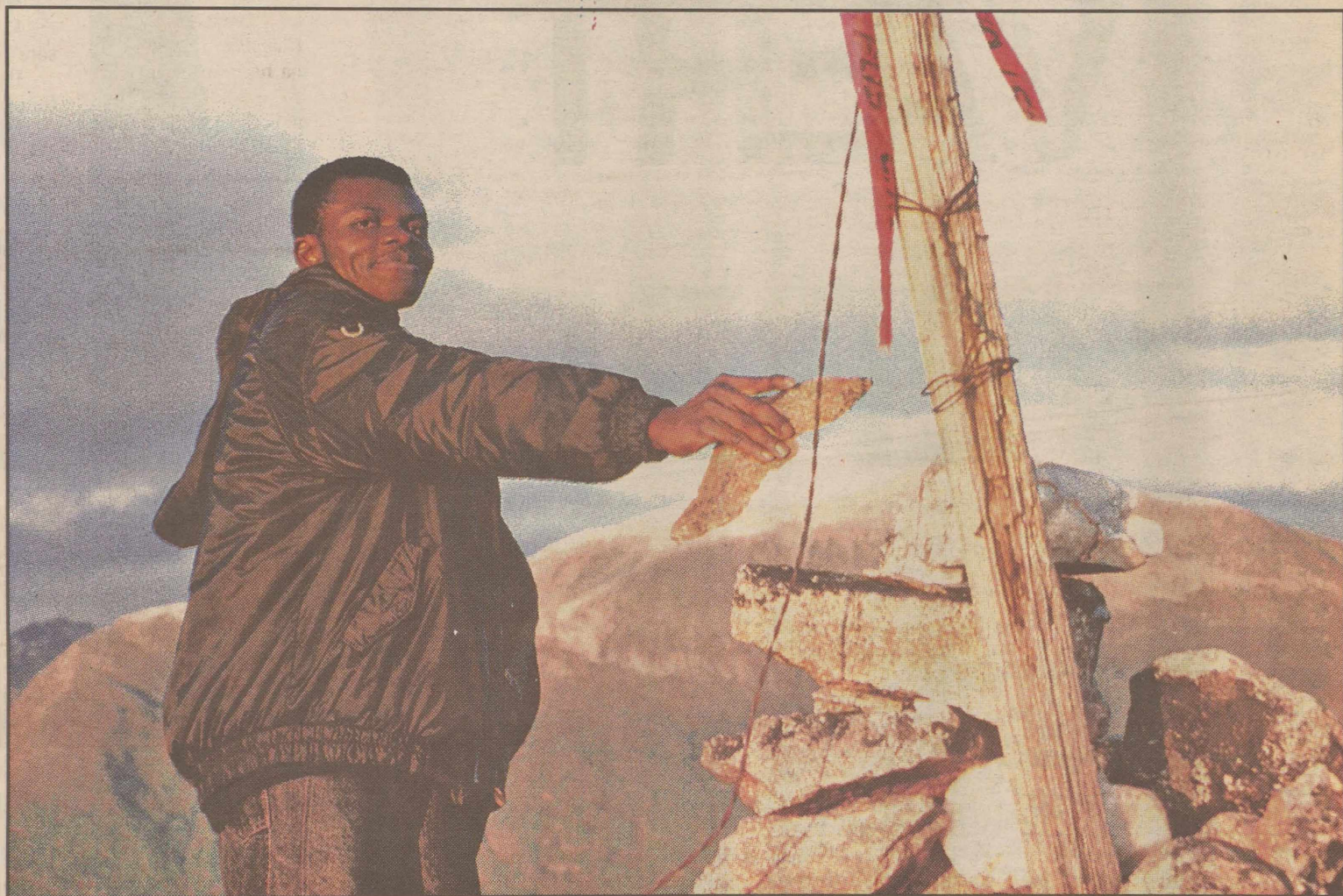
Ei natt ute i friluft med nordnorske temperaturforhold, kan vel fortone seg litt skremmende for en som definerer temperaturer under 20 grader som vinter. Sju studenter, alle fra adskillig varmere breddegrader enn Tromsø, tok likevel sjansen på å være med på telttur på Brensholmen ved Sommarøy i september.

Av Anne-Grete Sandaune og Lena Larsen
Foto: Lena Larsen

Studentenes Sosialtjeneste arrangerer hver høst ei "friluftshelg" for en del av de utenlandske studentene ved universitetet.

Dette skjer i samarbeid med Fjellgruppa TSI. Studentene får dermed en mulighet til å oppleve norsk natur på nært hold.

- Ei interessant opplevelse, sa de etterpå - hva man nå enn skulle legge i det.

Endelig oppe: "Beviset" på at en har vært oppe.

Nordiske språkproblemer

Det var et temmelig "fargerikt fellesskap" som slo leir på Brensholmen; en kineser, en gjeng afrikanere og en fra Peru, i skjønn forening med trønderske og vest-

landske innslag - og ikke minst danske. De nordiske klarte da også å bidra med det som var av

språkproblemer, til stor underholdning for resten av selskapet.

Snøspising

Lørdag ettermiddag stod fjelltur på programmet, og ingen ga opp før vi befant oss 460 meter over havet. Dette til tross for vannblommer og slitne bein. Målet var å finne snø, erklærte en av ghanserne - og den skulle spises! På toppen fant han det han var ute etter, og kunne lange innpå så mye han ønsket. - Omtrent som å spise pizza, mente han etterpå.

Mange komiske episoder setter også sitt preg på en sånn tur; For eksempel ble det krise, da vi hadde glemte å kjøpe på sukker til teen. Dermed forsvant det som fantes av melk i løpet av lunchen. Noe måtte gjøres for å få vekk smaken av te...

Sovepose-opplæring

Kulturforskjeller kan gi seg utslag i så mangt, blant annet spørsmål om hvordan man går ned i en sovepose. Etter en innføring i hvordan den benyttes, forsvant alle etter hvert ned i den, vel og merke med mest mulig klær på. Forsikringene om at ingen kom til å fryse, var visst tatt med ei klype salt. Dette til tross for en diger ovn inne i hvert telt. Morgenen etter lettelsen stor - det hadde til og med blitt vel varmt i løpet av natta. Dermed var forhåpentligvis den største skepsisen til det norske friluftslivet overvunnet?

Iskald slurk: Reint norskt fjellvann, -ikke akkurat hverdagskost.

KUNNNE VÆRT VERRE

Kantinesjef Svein Johansen og hans kjøkken-hær har vært på smilekurs. Kokkeutdanning har de også. Like fullt er student-føret et velyndet sutre-objekt. Lokaltetene likeså. Men så lenge det er liv i oss, skal det ifølge ordtaket også være håp.

Hvilke forbedringer kan vi forvente oss i kantina fremover?

Forbedringer? Ja, jeg vet fanden jeg, men... Hva mener du med det? Det blir vel sannsynligvis slik det har vært. Maten vil være den samme.

Du synes altså du er kantinesjef for rimelig gode kantiner?

Ja, det synes jeg.

Spiser du selv ofte i kantina?

Jeg spiser hver dag.

Hva er ditt drømmemåltid, utvalget i

kantinene tatt i betraktning?

I kantinen? Nei, jeg har vel egentlig ikke noen spesiell favoritt.

Ingen personlige favoritter?!

Nei, det har jeg altså ikke. Ikke blant kantinematene, he-he.

Ville du tatt sjansen på en såkalt romantisk middag, med en romantisk pike, her?

Ja..., nå er jeg gift, selvfølgelig, men... det kunne jeg godt ha tenkt meg.

Å ta med kona hit?

Ja, jeg tror det....

Du høres ikke helt overbevist ut?

Nei, det er jo ikke direkte... koselig å sitte her og spise middag her, synes jeg.

Men maten er god?

Ja, jevnt over er den det.

Er ikke potetene litt vel svarte innimellom?

At den er svart innvendig, det ser jo ikke vi når vi serverer. Men det hender nok at potetene kunne vært bedre.

Grønnsakene er kanskje litt vasne

også?

Joda. Og det skjer sikker på alle andre plasser også...

...og hvalbiffen er kanskje litt makaber, det finnes jo Greenpeace-medlemmer på universitetet?

Ja, de får nå bare gi faen i å spise den hvalbiffen hvis de ikke vil ha den.

Det Store Kantinespørsmålet er ellers: Hva er det egentlig nedi det som kalles "gryterett". Kan du avsløre hemmeligheten?

Ja, vi har "gryterett" i dag... Og der har vi... tja, der kan være kjøttkake, der kan være pølse, og der kan være skinke og der kan være litt av hvert. Men det er ingenting som er farlig å spise.

Det er du helt sikker på?

Ja, det er jeg. Jeg tror ikke det er noen som blir syk av den heller.

Hva er det verste du vet med studentene?

Jevnt over er dere jævlige greie. Stort sett. Det kan være noen som er på kanten når de kommer og bestiller middag, men de er jo greie, det er jo bare fleip. Men vi har jo noen som kan være jævlsk... jeg vet ikke hva jeg skal si... stressa?

Hva har du - innerst inne - mest lyst til å gjøre med dem av oss som ikke rydder etter seg?

Har aldri tenkt på det, men... det er så forbannet lite å gjøre med dem. De går jo bare ut, så vi aner ikke hvem det er som ikke rydder. Men det er mange av oss som har hatt lyst til å ha gått ut og hentet dem, røsket dem i nakken og "nå må dere faen ta og rydde opp". Men jeg har ikke gjort det.

En annen ting: de stolene på UB-kantinen - de er vel ikke særlig behagelige å sitte i?

Nei, de er ikke det. Men heldigvis er det ikke vi som har tatt ut stolene. Det er arkitektene.

Bordene er ikke særlig appetittelige de heller....

Nei.

Blir du sulten av å spise middag med brødsmuler, askebeger og...

...nei, jeg blir ikke sulten av det.

Du kan ikke få gjort noe med det, da?

Vi prøver jo å gjøre noe med det, men, vi har faktisk ansatt én litt tidligere på dagen for at hun skal rydde bordene, slik at det skal være noenlunde ryddig til middagen.

Kanskje det kunne vært bruk for enda et par halvstillinger til?

Ja, det kan selvfølgelig hende, jeg vet ikke. Men da gir studentene totalt opp å rydde. "Se her kommer det folk og rydder, vi gir faen". Så kunne kanskje studentene av og til tatt føttene ned fra bordene og stolene, så hadde det kanskje blitt litt mindre sand og slikt på bordene...?

Du, "Kuttismen", kjenner du den?

Ja.

Hva betyr det?

Nei, jeg vet ikke hva det betyr, men det er en Rema-reklame.

Dere har ikke tenkt å adoptere slagordet?

Nei, det har jeg absolutt ikke, for jeg synes det er helt vanvittig.

At man skal kutte prisene?!

Nei, akkurat den prisreklamen der. Jeg synes ikke prisene på kantinen... de er så lave at studentene har absolutt ingenting å klage på. I går serverte vi reinsdyrsmåsteik til 25 kroner. Hvis det ikke er billig, så vet ikke jeg.

Til slutt: Får du ofte ros?

Ja, egentlig så får vi det.

For hva?

Mange kommer bort til disken og forteller oss at maten vår er god. Men så får vi også mye ris, det er ikke alt som er like godt alltid. Og det er jo sant. Men... det er nå slik det er.

PS: Kjøkkensjefen garanterer forøvrig at det aldri er reste-mat i lapskausene. De havner nemlig i gryteretten og putt-i-pannen.

Av Johan Fredrik Rye og Marianne Tønnessen (foto)

*K
U
L
T
U
R*

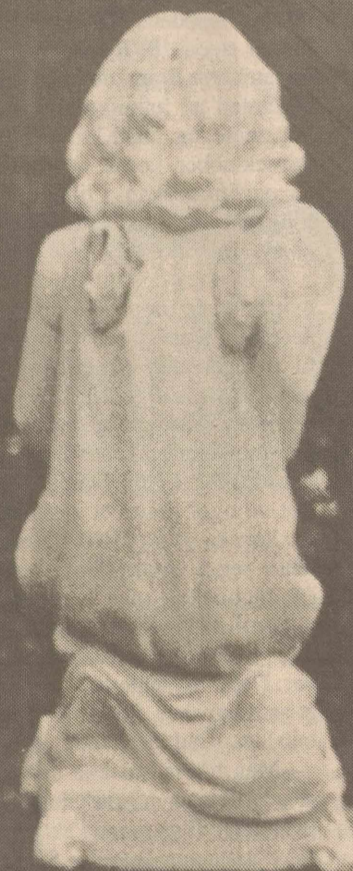

Foto: Tariq Eik

KRAFTSENTER FOR KULTUR

Kunstutøvere i Tromsø tok i 1987 initiativ til å få istand et verksted for kunstnerisk utfoldelse. Ønsket var å danne et fellesskap hvor det var lagt til rette for utveksling av ideer og impulser mellom flere utøvere med varierende interessefelt. Resultatet blir Fylkeskultur senteret A.S.

Trix Scherjon, daglig leder for det kommende Troms Fylkeskultursenter

Stedet er Strandveien 95. Det er kjent som det gamle kysthospitalet og ble bygget som tuberkulosepsykehus i 1921. Bygningen fungerte som hjerte- og lunge avdeling inntil RiTø overtok virksomheten i 1991. I 60 årene ble eiendommen renoveret. Nå er håndverkerne i full gang igjen med ombygging til kultursenter.

- I løpet av høsten skal Troms Fylkeskultursenter stå klart, forteller daglig leder Trix Scherjon. Hovedbygningen med et areal på 4036 kvm², blir mer lik sin opprinnelige utgave av planløsningen fra 1921, selv om det skjer en modernisering av interiøret. Om bakgrunnen for denne satsningen beretter hun at kunstnere har vært aktive for å finne et egnet arbeidssted. Dette førte til samarbeid med kommunen og fylkeskommunen som hver bevilget 25 tusen kroner til et utredningsprosjekt for å finne egnede lokaler. DU - midler ble også tilført og en ferdig rapport kom i 1990. Alternativ til kysthospitalet har også vært vurdert, blant annet den gamle lærfabrikken ved Stakkevollveien, men denne løsningen ble for kostbar.

Opprettelsen av kultursenteret i Strandveien har ikke bare vakt begeistring. -Det har vært motstand fra politisk hold, og blant den eldre del av befolkningen som har ment at stedet skulle vært satt av til eldresenter, meddeler Scherjon. Vi registrerer dog at et gode finnes; etablering av et pensjonistlag i huset.

-Nå har det meldt seg flere interessenter enn bygningene har kapasitet til. Det har vært nødvendig å prioritere de enkelte søkerne, får vi vite. Inntrykket er at man uansett favner om et vidt spekter av kulturaktiviteter. Profesjonelle kunstnere skal kunne opprette selvstendig næringsvirksomhet i bygget. Dette skal fungere sammen med et utadrettet publikumstilbud. Der inngår kafeteria med enkel servering og tiltak for de besøkende. Utstillinger skal holdes jevnlig og forskjellige lag og foreninger vil ha mulighet til å leie lokaler. Scherjon forteller at hun har hentet erfaringer fra lignende tiltak

andre steder som i Gjøteborg. Der er det tidligere epidemisykehuset drevet som kulturhus siden 1987, med mange verksteder og atelierer. Blant de med tilsagn om tilholdssted på fylkeskultursenteret er billedkunstnere og kushåndverkere, fotografer, danseklubber, korps, husflidslag, dukketeater og filmselskap. I tillegg vil et nytt stort tilbygg romme lokaler for blant andre Tromsø symfoniorkester.

- Denne salen vil være svært viktig som øvingslokale for produksjonsrettet virksomhet siden Kulturhuset er belastet ved utleie til øvinger, sier Scherjon. Funksjonshemmede er også tilgodesett med tilrettelegging av et fellesverksted for billedkunst og kunsthåndverk. Opprettelsen av en barne-kunsts-kole skal også inngå i virksomheten. Det vil også finnes et gjesteatelier; primært for kunstnere fra Nord - Norge som kunne tenke seg å virke i Tromsø for en periode. På dagtid kan man legge konferanser og møter til kultursenteret og det er mulig å ta imot i størrelsesorden rundt hundre personer. Deler av senteret skal organiseres som et samfunnshus slik at flest mulig kan leie lokaler til kulturrelaterte aktiviteter.

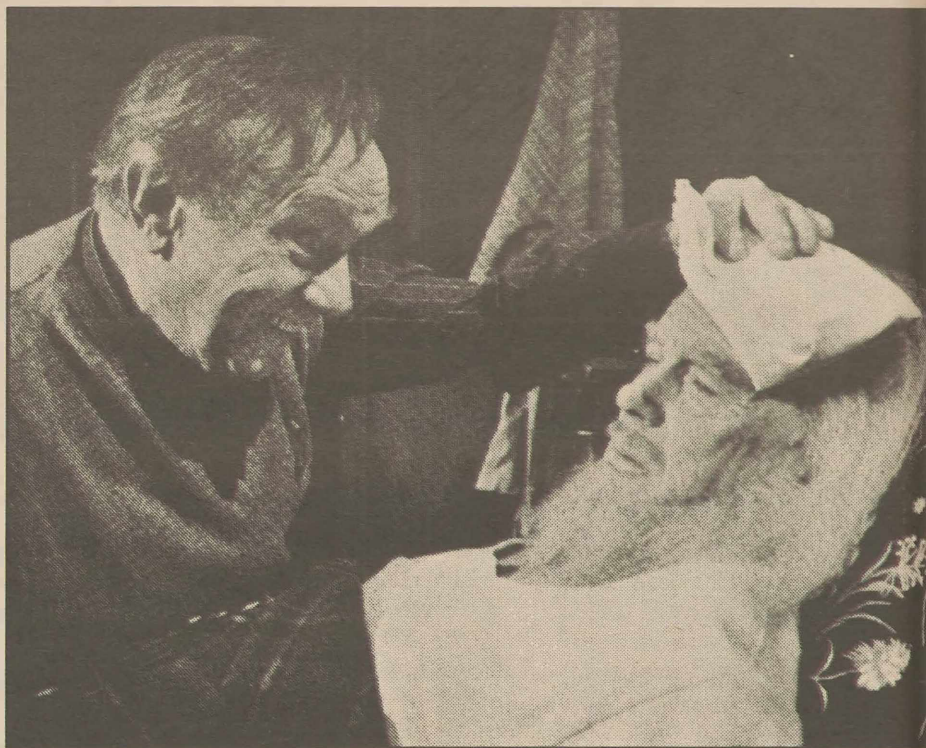
Man håper å dekke driftsutgiftene fullt ut ved å satse på maksimal utleiedekning. Brukerne vil være med aktivt for skape kreative inntekter, forteller Scherjon. Hun håper på å trekke til seg publikum via en kulturløype der Fylkeskultursenteret inngår sammen med Tromsø museum og Lærerhøgskolen. På de store plener rundt bygningene vil hun aktivisere de besøkende i en skulpturpark. Ellers har hun et ønske om et samarbeid med byjubileet. Vi tror nok at dette senteret for kultur vil kunne spille en vesentlig rolle for fylket både under jubileet og i fremtiden

Samtalen med Utopias utsendte avsluttes med en omvisning. Det ser lovende ut. Vi ønsker lykke til med kulturen.

Tekst og foto: Tariq Eik

Et nydelig samspill "bak scenen"

To store personligheter i norsk teater, Espen Skjønberg og Toralv Maurstad, storspilte da Nationaltheatret på turne for Riksteatret besøkte Tromsø før helgen. Gjennom stykket "Påklederen" fikk vi være med på en reise til et sted utenfor normal rekkevidde for vanlig dødelige. En "bak-scenen" reise inn i de gleder, sorg og frustrasjoner og forviklinger som utspiller seg uten publikums viten og innsikt.

Espen Skjønberg som Norman, Toralv Maurstad som Sir.

Da stykkets forfatter, Ronald Harwood, fortalte kollegier og kjente i teatermiljøet at han hadde skrevet et stykke fra innsiden av teateret, fikk han beskjed om at slike stykker gikk aldri bra. Det er helt klart at de tok feil. Stykket har blitt spilt på mange språk og har gjort like stor lykke i Japan som i Mexico, og senest altså i Norge.

Stykket utspiller seg på et omreisende Shakespeare-teater i England under den andre verdenskrig. Utenfor teaterbygningen uler flysirener, kanskje blir teateret bombet, kanskje er huslyet borte når du kommer hjem, men på teater skal man for å, et lite øyeblikk, glemme den virkelighet man lever i.

Under oppsetningen av stykket har Espen Skjønberg og Toralv Maurstad vekslet på de to hovedrollene, under turneen har de kun hatt en forestilling på hvert sted. Unntatt i Tromsø! Utopia var til sted på første forestilling, med Skjønberg som "Påklederen" og Maurstad som "Sir".

Forestillingen er fremfor alt en kjærlighetsklæring til teateret, de to som sitter i garderoben til Den store Skuespilleren har ofret alt. Kjærlighet, pasjon og hengivenhet har de begge gitt til teateret. Det er ingen ting som teller så mye for dem som en vellykket forestilling og et fornøyd publikum. Med glitrende samspill av Skjønberg/Maurstad aner vi det avhengighetsforholdet som utspiller seg mellom de to mennene for forestillingen begynner.

Den siste kamp

"Påklederen" er den selvutslettende og hengivende mann som har gitt sitt liv til teateret og ikke minst til "Sir". Han nærer

en dypere kjærlighet til sin herre enn den herren selv vet. Han er skuespillerens nærmeste medarbeider, hans tjener, nærmeste venn og psykolog. Han kjenner sin overordnede og innretter seg slik at målet, kvelden oppsetning, kan gjennomføres smertefritt. Selv om forfatteren, Ronald Harwood, må ta på seg noe av "skylden" for slagferdige kommentarer er det helt klart at Espen Skjønberg i rollen som "Påklederen" og Toralv Maurstad som "Sir" har fått sin del av æren for den morsomme, og samtidig sørgmodige, mannen Normann.

"Sir" på sin side prøver så godt han kan å distansere seg fra den avhengighet han har til Normann. Samtidig vet han godt at han ikke kan klare seg uten sin trofaste medhjelper verken før og etter teppet faller. Utslitt av liv, krig, nevrosener og drukningskanskaper er det klart at "Sir" går under uten hjelp fra sitt ensemble. Han har spilt rolle som Kong Lear 226 ganger tidligere men han kan ikke engang huske åpningsrepertoaren sin, han er så fysisk svak at han ikke engang klarer å bære den døde Cordelia uten hjelp. "Sir" kjemper en tapper kamp for å gjennomføre sitt siste glansnummer på scenen, og som ved et under klarer han det. Maurstad gjør en god figur som den forsmådde men samtidig utbrente skuespiller.

I skrivende stund sitter undertegnede og funderer på hvordan det ville vært med den omvendte rollelisten, og jeg har blitt enig med meg selv at det vil sikkert være like fantastisk og henrivende.

Omtalt av Cecilie K. Ødegård

-Kor blir friscena i Tromsø av?

Teatergruppene Total- og Sampoteateret

Utopia sin unge og friske reporter finn seg sjølv midt i ein lunsj: Rundt omkring flyt brødsmlar og kaffidunsten slår i mot oss frå eit lite kjøkken. Vi er i den gamle rådstua der Sampo og Totalteatret held til. Gruppene består i dag av: Sampo teater; Makka Kleist og Anitta Suikari, og i Totalteatret finn vi i dag; Bernt Bjørn, Stein Bjørn, Kristin Erik-

ge miljøet.

Sampo: -Vi er mindre hierarkiske enn til dømes Hålogaland teater, sida gruppene berre består av to personar. Vi vel ut program etter personlig interesse. Vi jobbar ut frå litteratur og blir inspirert til å lage teater gjennom dette.

Total: -For oss er det viktig å røre ved noko i publikum. Vi vil ha reaksjonar frå publikum. Små

ker kvarandre som instruktørar.

Total: -Det er avgjerande å få fram kva ein vil med teksten. Vi bruker oss sjølve og erfaringane vi har for å framstille personane i stykkjet.

Sampo: -All jobbing kjem frå deg sjølv. Du må høyre klangen i deg, og så byggje opp karakteren ut frå det du har i deg. Kvar forestilling krev sitt eige språk.

er tøffe økonomiske vilkår. Vi har inga profesjonell administrasjon. Akkurat no har vi ein på arbeidstiltak, men vi jobbar vanvittig mykje. Teateret krev maksimal innsats.

Det fantastiske Tromsøpublikummet.

Sampo: -Vi holdt på i Oslo først, men blei lei. Vi trivst mykje betre i Tromsø. Her er folk meir opensin-

le tida ta omsyn til dei andre gruppene som held til i rådstua. Det er vanskelig å få tak i eit øvingslokale som er kontinuerlig tilgjengelig for oss. Vi vil ha eit hus med ventilasjonsanlegg, varmekablar, skikkelig akustikk... Vi vil ha ei FRI-SCENE I TROMSØ!

Intervjuet er over. Ute splæsj regnet ned.

Tromsø by bruker atten milli-

Nitusen-byens frie teatergrupper fyller ti år i år. Vi møtte dei til lunsj i det grønne.

sen og Trond Eriksen. I år er det ti år sida begge gruppene starta opp og dei har fått eit fast grep på Tromsø sitt entusiastiske publikum.

Utopia: -Korfor starta dykk med teater?

Sampo: -Eg var rett og slett nøydd. Ei teatergruppe var på Grønland og då såg eg; det er dette eg vil, teateret sto berre der og eg måtte vere med.

Total: -Som niåring såg eg Polarshow (Sommerlyst ungdoms skole revy). Det såg flott og artig ut. Eg starta i revyen og sida har det balla på seg; no er eg her. Eg lever for og av teateret. Det som skil Totalteateret ut frå "vanlig teater" er at vi aldri vil bli så kjend ute blant folk. Vi kjem tettare inn på publikum. Vi bruker kroppen meir, er mykje meir intense og blir derfor nærare publikum. Vi har ei klar meining bak det vi gjer, vi vil noko. I det siste har vi hatt ein miljøprofil, der vi både ser på det økologiske og det menneskli-

grupper jobbar betre i lag enn store fordi vi er så tett innpå kvarandre. Vi har same vilje med det stoffet vi tar for oss; derfor blir resultatet meir klart. Vi har inga spesiell målgruppe, det varierer frå tekst til tekst. Det er meir krevjande å spelle for ungar enn vaksne. Vaksne sit i ro. Dei flirer på dei rette plassane og er høflige. Speller du for barn må du vekkje interesse med ein gong.

Toåringar er langt frå høflig. Dei seier høgt frå om dei keiar seg, ungar startar å vandre rundt om i salen om ikkje forestillinga fengjar. Barn gjev deg EKTE reaksjonar

Kvar forestilling krev sitt eige språk

Sampo: -Det som skil oss frå Totalteateret er at vi alltid har vore to. Vår gjennomgåande spelestil har vore solistisk. Ein får utforske seg sjølv grundig. Vi tar alltid utgangspunkt i oss sjølve. Vi har ein gestikulerande, fysisk stil og bru-

Total: -Skilnaden mellom oss og Sampo er at dei tidlig fann ein spelestil. Vi har variert veldig og eksperimentert mykje med stil.

Jessica

Jubileumsforestillinga er den tredje sam-produksjonen vår. I år er det FN's urfolksår og temaet er nettopp Urfolk. Det blir ein heilafens forestilling, og ein GENIAL sådan. Skodespelet er henta frå Canada og heiter "Jessica" (Sjå neste Utopia). Ho handlar om å finne seg sjølv, noko vi alle treng i blant...

Økonomi

Utopia: -Korleis er det med det økonomiske?

Total: -Vi lever frå forestilling til forestilling og er heilt avhengig av å få godtt søknadane. Hovudinntektene er statsstøtte, ein skilde fond og Troms fylkeskommune. Det er lite å hente hos Tromsø kommune. Det

dig. Det er eit ungt og entusiastisk publikum.

Total: -For oss har publikum endra seg. Før hadde vi eit lite, fast publikum. Vi kjende att folk som kom og såg frå gong til gong. No har vi nådd ut til eit breiare lag av byen. Teaterpublikummet i Tromsø har vakse. Vi samarbeiddar med HT ein del. Vi supplerer kvarandre, og har mykje å tilføre kvarandre. Fleire teaterproduksjonar har berre auka publikumsstraumen.

Korfor teater er så FASINERANDE

Sampo: -Teater er meir ekte. Det skjer her og no. Vi er levande og kjem nærare inn på folk. Teater krev at ein er hundre prosent til stade. Det er eit samspel mellom aktørar og folket i salen. Vi tilfører kvarandre energi. Ein skodespelar kan aldri pensjonere seg. Vi må jobbe til vi stuper. "Bursdagsgave"

Total og Sampo: - Vi ønskjer oss eit eige hus ein stad der vi kan øve uhemma mykje. Her må vi hei-

onar kroner på nytt sentrum... Jo visst, ei sjølvstendig scene ville sannelig ha gjort seg.

"LENGE LEVE FRI-SCENA I TROMSØ!"

Utval av teaterproduksjonar: Sampo teater.

-Kalevala (1984)
-Vargbruden (1988)
-Nitusen-byen (1989) - Samproduksjon med Totalteatret
-Salmo Salar (1991)
-Arnaqat - Du verden for et liv (1992)

Totalteatret:

-Ei natt i februar (1983)
-Jenta i treet (1986)
-Frokost i det grønne (1987)
-Draug (1988)
-En tango for tre (1991)

Tekst: Solveig M.L. Kavli
Foto: Geir Martinsen

Et Grusomt Talent:

Fjodor Mikhajlovitsj Dostojevskij

“Hva er mennesket og livet - å lære dette, å trenge inn i dette - det er hovedsaken, og jeg tror jeg har gjort fremskritt her... Mennesket - det er hemmeligheten. Den må man tyde, og dersom du ofrer hele ditt liv på å tyde den, si så ikke at du har kastet bort tiden. Med denne hemmeligheten vil jeg arbeide, fordi jeg selv vil være menneske.”

“Forhenværende ingeniør-lyntant Dostojevskij, syvogtyve år, for deltagelse i forbyrterse planer, for utbredelse av et privatbrev med forovne ytringer mot Den ortodokse kirke og Den høyeste myndighet, og for forsøk på spredning av regjeringsfiendtlige verker ved hjelp av en litografipresse - dømt til døden ved skyting.”

Dostojevskij korset seg og tok avskjed med livet uten å føle den minste anger. Men så dukket plutselig solen frem på morgenhimmelen. I det fjerne kunne han skimte de fem gyldne kuplene på kirken for Den Hellige Gudsmoders fremstillelse i tempelet. Kuplene strålte i morgensolen. Dette synet skulle han senere komme til å betrakte som bestemmende for hele sitt liv. Den Hellige Gudsmoder, skinnende i den oppstigende sols stråler, hun var det som hadde gått i forbønn for ham og frelst ham fra døden!

Tre pelotonger, hver på seksten mann, ble stilt opp i femten skritt avstand fra

dem som skulle henrettes. Med ladde gevær tok soldatene sikte. Et halvt minutt slepte seg avsted i ulidelig, fryktelig spenning. Hvor ble det av skuddene? Plutselig var det noen som viftet med et tørkle, og soldatene senket sine geværer. I stor fart kom en vogn kjørende inn på plassen. Et brev ble overrakt øverstkommanderende, tsarens benådning. De dødsdømte ble løst fra pælene, en hadde mistet forstanden, men ikke Dostojevskij.

Scenen kunne ha vært en fiksjon fra en av Dostojevskijs bøker. Det er den ikke. Det er en faktisk hendelse fra hans dramatiske liv. En hendelse som altså skulle komme til å sette spor, som skulle gjøre den unge dødsdømte til en av verdenslitteraturens store nyskaper. Hva er det så som gjør Fjodor Dostojevskij til den nyskaperen han er fremstilt som? Hans egenart skyldes først og fremst at hans diktning er sprunget ut av et syn på mennesket som ingen samtidige eller tidligere forfattere hadde hatt. Dostojevskijs russiske kolleger betraktet mennesket som en enhetlig, sluttet natur, og som derfor også kunne forklares ut fra rasjonelle lover. For Dostojevskij derimot, var mennesket en gåte, noe aldeles uforutsigbart. Det samme er hans skikkelser.

Dostojevskijs bøker er oversatt til 170 språk, og bøkene hans er kommet ut i et opplag på over 15 millioner eksemplarer. Hans grunnleggende behandling av de “evige spørsmål” har gjort ham til en samtidig dikter. Han er mer levende enn noen gang, og er blitt en del av vår moderne bevissthet. Når man studerer hans innflytelse på andre diktere, kan man få inntrykk av at litteraturhistorikere kort og godt først som sist bare kan innføre skillet: før og etter Dostojevskij i europeisk litteratur.

Barndom

På farsiden stammet Dostojevskij fra en gammel litauisk adelsslekt. Dostojevskijfamilien ble tidlig beryktet for sin vold-

somme livsførsel. Fortellingene om slektens forbrytelser kan minne om noen av Fjodors romaner. Han var nest eldst i en barneflokk på sju. Familien bodde på et fattighospital hvor faren, Mikhail Andrejevitsj Dostojevskij var ansatt som stabslege. I dette miljøet fikk Fjodor og hans søsken tidlig føle hva fattigdom og nød var. Det var som om livet skyndte seg å avdekke sine mørke sider for den fremtidige dikter, som tidlig lærte seg å bære disse lidelser i sitt hjerte.

Foruten søsknene var det få jevnaldrende lekekamerater på sykehuset. En av Fjodors beste venner, en ni år gammel pike, ble en dag funnet voldtatt i sykehushaven. Hun døde kort etter, før gutten Fjodor hadde rukket å hente faren. Opplevelsen gjorde et kolossalt inntrykk - han skulle ofte komme tilbake til den i sin diktning.

Gutten var et vilt barn, og han hadde ord på seg for å være grov i munnen. “Rolig nå, Fedja, ellers går det deg ille!” kunne faren advare. “Du skal se du ender opp med rød lue!” Doktor ante neppe hvor sannspådd han var da han kom med denne antydningen til fangenes røde luer i de sibiriske strafferegimentene.

I de ulike biografiene om Dostojevskij er det uenighet om hvorvidt han hadde en lykkelig barndom eller ikke. Noe som iallefall vakte gode minner hos den gamle Dostojevskij, var høytlesningsstundene familien hadde. Både moren og faren var fremdragende opplere, og Dostojevskij og hans eldre bror fulgte snart i samme spor i barndomshjemmet. Repertoaret familien leste fra var svært variert og forskjellig, men Fedja ble snart glad i skjønnlitteraturen. Sin første opplevelse med romangenren fikk Dostojevskij gjennom foreldrenes opplesning av Ann Radcliffes “gotiske” fortellinger, datidens gysere, som fikk ham til å å grøsse av spenning. Best likte den unge Fedja allikevel de heroiske verker som Odyseen og Illiaden av Homer, samt romaner fra riddertiden som Don Quijote av Cervantes. På sine eldre dager pleide han alltid å fremholde hvor viktig det var for ungdommen å lese bøker som forsynte dem med gode følelser og høye tanker. Under disse høytlesningene ble grunnlaget lagt for hans belesthet, og kanskje også for sentimentalismen som gjennomstrømmer hans forfatter-skap.

“Du har ikke lov å sitte sammen med fornemme barn, du er av simpel familie og jevngod med en lakei!” Etter avsluttet utdanning hjemme var storebror Mikhail og Fjodor i 1833 kommet inn på en privatskole for “adelige barn av hankjønn”. Skolen ble regnet som en av tidens beste. Elevene var sønner av byens fornemste aristokrati og intelligentsia og stod høyt

hevet over Dostojevskij-brødrene i sosial anseelse. I romanen “Ynglingen” fra 1874 har Dostojevskij skrevet om den pinefulle følelse av mindreverdighet og sosial usikkerhet blant disse hovmodige overklasseguttene. “Du har ikke lov til å sitte sammen med fornemme barn, du er av simpel familie og jevngod med en lakei!”

Det var allikevel en lærer Fjodor satte stor pris på: russisklæreren Nikolaj Bilevitsj, som hadde vært skolekamerat med den snart store Nikolaj Gogol, og som derfor vakte guttens interesse for denne Russlands nasjonalskald. At Dostojevskij ble påvirket av Gogol gjennom Bilevitsj vises klart i romanen “Min onkel og hans exellense” fra 1859 hvor han skriver så gogolsk som bare Gogol selv kunne gjort. En utypisk bok fra Dostojevskij, hvor humoren og lettivetheten står i sentrum.

Alt nå, som tenåring, var Dostojevskij blitt en lidenskapelig drømmer som søkte ensomheten for å hengi seg til fantasiens lek. “En alvorlig og tankefull gutt med blondt hår og blekt ansikt,” skriver en skolekamerat. Det virket som den før så vilte gutten var blitt temet, hans tidligere energi ble nå brukt på bøkene. Det var foreldrene som hadde fått frem denne litterære interessen. Men hva nå? Skulle sønnene på universitet for å få videreutvikle sin interesse?

Foreldrenes svar ble nei.

Fjodor ble sendt på Ingeniørakademiet i Petersburg, en militær skole som ville trygge Fjodor og hans brors fremtid, mente foreldrene som snart skulle dø begge to. Maria Dostojevskij skulle dø av tæring, og Mikhail skulle dø under mystiske omstendigheter. De fleste mente han ble myrdet av bøndene som arbeidet for ham på gården han hadde kjøpt. Det finnes imidlertid flere teorier om hvordan og hvorfor han døde.

Den som ikke likte foreldrenes beslutning var Fjodor som ville bli dikter, ikke offiser. Året var 1837.

Den militære utdannelsen

Atter en gang var den unge Fjodor kommet til mennesker han ikke trivdes blant. De andre ingeniørstudentene var opptatt av helt andre ting enn dikterspiren Dostojevskij. “Disiplinen på skolen er knallhard, og undervisningen på skolen stort sett uinteressant,” skrev han i et av de siste brev hjem til sin far. Hans lidenskap, skjønnlitteraturen, måtte han lese på natterstid etter at skoleprogrammet var over.

Fjodors beste venn under denne tiden gikk ikke på skolen. Ivan Sjidlovskij var fem år eldre enn Fjodor, og jobbet i Petersburgs Finansdepartement etter avsluttede universitetsstudier. Ivan hadde en like glødende interesse for litteratur som Fjodor. Vennskapet varte bare i et par år, Ivan skulle nemlig gå til grunne i en åndelig strid med seg selv. Hos denne vennen skulle den fremtidige forfatter få studere mennesketypen som stadig skulle gå igjen i hans romaner: den splittede menneskenatur i sta-

dig strid mellom oppriktig gudstro og skeptisk fornektning. Anes det her en Raskolnikov?

Året er 1843 og Fjodor kan endelig feire sin avgangseksamen ved ingeniørakademiet. Han er nå ingeniørlyntant. For å kunne skrive valgte han en stilling som var lite krevende, en stilling som han snart fant like kjedelig som selve utdannelsen. Og da han stod i fare å måtte reise på inspeksjonstur langt borte fra Petersburg, en reise som ville tvinge ham til en pause i arbeidet på sin debutroman, søkte han like godt avskjed fra militæret.

“Nå da jeg endelig er fri skal jeg arbeide med en djevlesk glød!”

“Fattige folk”, Dostojevskijs debutroman, kom endelig ut i 1846, to år etter hans avskjed fra militæret. Boken ble en umiddelbar suksess, og berømmelsen som ble ham til del ble nesten for mye av det gode for den unge forfatter. I årevis hadde han lidd av et mindreverdighetskompleks for sine rike kamerater. Nå var det plutselig han som var midtpunktet i enhver forsamling, omtalt i et førtitalls publikasjoner. Det var ingen grense for hans stolthet og selvdyrkelse, og snart gjorde janteloven og misunnelsen sitt inntog i Dostojevskijs liv. Han begynte å få fiender, både på grunn av sin hovmodige oppførsel og sin suksess.

Dostojevskij søkte nå et nytt miljø og han kom inn i en krets av unge forfattere. De etablerte et bokkollektiv etter beste sosialistiske hensikter. Fjodor var fanget i sosialismens klør, og ikke så lenge etter startet de sitt opposisjonelle arbeid mot tsaren og hans regime. Dødsdommen var ikke langt unna, Sibir ventet og på de åtte årene han skulle befinne seg i straffeleiren skulle hans navn sakte men sikkert bli glemt i de litterære kretser selv om han hadde skrevet 12

til.

Nye romaner og en utstrakt journalistisk virksomhet gjorde at Dostojevskij snart hadde gjenvunnet sin posisjon som en av landets store forfattere. Skrive gjorde han som aldri før. “Han var litt over middels høy og så eldre ut enn sine førti år der han hastet omkring lutende og foroverbøyd. Øynene løp raskt fra side til side, mellom de tette øyenbrynene lå en tykk, mørk fold, og hans granskende, gjennomborende blikk gjorde et ytterst ubehagelig inntrykk,” skrev en journalist om ham. Under fangenskapet hadde han også utviklet epilepsi. Men Dostojevskij nøt på nytt sin litterære anseelse, og snart var han fanget av spillemani. Dette skriver han om i romanen “Spilleren” som kom ut i 1866, samme året som “Forbrytelse og straff” ble utgitt. Nå så man virkelig hvilket talent mannen hadde, noen kalte det et grusomt talent. De som har lest ham skjønner hvorfor...

De siste år

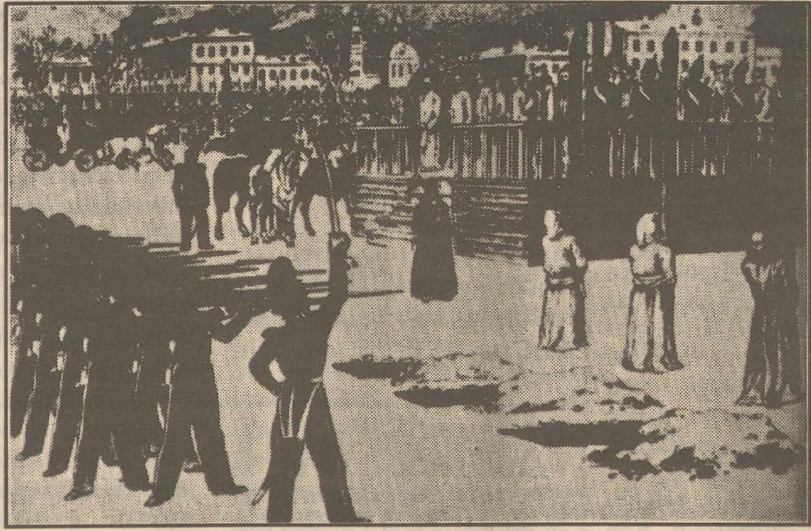
Etter noen år i utlendighet og økonomiske bekymringer tok det til å gå fremover for Dostojevskij og hans familie. Første opplaget av “Brødrene Karamasov” ble snart utsolgt, og i tillegg sørget hans andre kone, Anja, for at nye opplag av hans andre verker ble sendt ut til leserne. Familiens største utgiftspost var dikterens gavmildhet.

Bind to av “Brødrene Karamasov” ble etterhvert påbegynt, Dostojevskij var populær som aldri før noen mente det var ham Pusjkin hadde skrevet om da han omtalte en profet som skulle kunne brenne menneskenes hjerter med ordet. Dette etter en tale Dostojevskij hadde holdt under en hyldningsfest for den avdøde Pusjkin. Festen ble etter dette en hyldningsfest for Dostojevskij. Folk hadde besvimet under talen hans.

Dostojevskij var størst.

Året var 1880. Det var desember. Dostojevskij var ferdig med sin siste bok, “Brødrene Karamasov” bind II. To måneder senere døde han, den 28 januar 1881. Petersburg og Russland

stoppet opp. “Når vi nå er samlet ved hans grav, kan vi ikke ære ham bedre enn ved å enes om at Dostojevskijs kjærlighet er vår kjærlighet. Og når vi først er forenet i kjærlighet til ham, la oss da gjøre vårt ytterste for at denne kjærlighet også kan bidra til vår forsoning. Bare da vil vi kunne gi det russiske folks åndelige fører noe igjen for hans verker og store lidelser,” sa Dostojevskijs venn Vladimir Solovjov ved hans grav. Graven ble lukket, men Dostojevskijs fremtid lå åpen.

større og mindre verker etter debuten.

Den andre debut

Året er 1860. “Opptegnelser fra det døde hus” kommer ut. Dostojevskij viser sin innsikt og skriver om Russlands verste forbyrtere. Hans budskap var at det finnes noe større kval for mennesket enn det å bli fratatt friheten. Dostojevskij visste det. Kritikerne var enstemmig fornøyde med hans andre debut. “I forfatteren sees en ny Dante som hadde steget ned i Inferno.” Dostojevskij visste det, han hadde vært der - i Helvetes inferno, Sibir.

En stor publikumssuksess ble også “De fornødrede og krenkede.” Tittelen var genial, og helt til i våre dager har den blitt stående som et varemerke for den “nye” forfatteren Sibir hadde skapt ham

Filmklubben framover

Filmklubben viser fredag 15. Oktober den første av to filmer av den australske ressigøren Jane Campion. Filmen som vises er "Sweetie" fra 1989. Kay har problemer med å finne mannen i sitt liv. Hun oppsøker en synsk kvinne, som kan fortelle at hun vil møte en mann med et spørsmåltegn i pannen (?). Han vil komme til å bety mye for henne. Noe senere møter hun Louise - mannen med spørsmåltegn er funnet. Så skjer det; plutselig en dag kommer kays søster Dawn, med kallenavnet Sweetie inn i deres liv. Hun flytter inn sammen med sin "manager". Sweetie, med sin halvgale og impulsive fremferd, snur raskt opp ned på Kays ordnete tilværelse. "Sweetie er en underlig film, ikke minst hva film -og billedspråk angår. Med sine uvanlige utsnitt, med personene plassert i utkanten av bildet i stedet for i senter. Lørdag 16. Oktober er det klart for "En Engel ved mitt bord" som er en fortelling om den New-Zealandske forfatterinnen og poeten Janet Frame. Filmen skildrer den angstfylte siden av denne unge kvinnens liv. Filmen er delt i tre, hvor vi kronologisk følger Janet i forskjellige faser av livet. I den første delen skildres barndomsårene til Janet. I filmens andre del står Janets depresjoner sentralt. Janet blir anbefalt å dra til en psykiatrisk institusjon hvor hun får diagnosen Schizofreni. I åtte år befinner Janet seg på institusjonen, med elektroshokk som terapi. I filmens siste del følger vi Janet på stipendreise i Europa. Lørdag 23 Oktober er det imidlertid klart for musikkdokumentaren "The Last Waltz" (1978) av Martin Scorsese. Filmen handler om "The Band" som etter å ha vært på landeveien siden 1960 tar avskjed med sine tilhengere på Thanksgiving Day i 1976. Med seg som gjesteartister under konserten hadde de: Bob Dylan, Van Morrison, Joni Mitchell, Neil Young, Eric Clapton, Muddy Waters, Paul Butterfield, Ron Wood, Ronnie Hawkins, Ringo Starr m.fl. Resultatet er blitt en filmet konsert. De får ikke sagt så mange dypsindigheter, men endel anekdoter fra sine liv som musikere har de likevel å komme med.

Tekst: Jørgen Flint

Tromsø - En elendig utbygd kinoby!

Er du en av de som full av forventning har trasket ned til sentrum på vei til kino. For så å konstatere at det bare finnes to kinosaler her i byen og begge filmene er utsolgt. Da kommer påstanden om at Tromsø er en dårlig utbygd kinoby ikke som noen overraskelse på deg. Eller er det vi som er for kresne og forlanger for mye? Vi har sjekket kino-tilbudet i endel andre byer og sammenlignet med Tromsø.

Vi har i denne lille undersøkelsen tatt utgangspunkt i byene Skien og Haugesund og sammenlignet med Tromsø. Vi valgte disse stedene fordi disse ligger nærmest opptil Tromsø hva besøkstall på kinoene angår. Alle disse byene sorterer under kategorien med besøkstall fra 100 000 - 200 000. Tromsø hadde i 1992 et besøkstall på 190 000 personer, noe som er en nedgang på 15 000 fra året før da de var oppe i hele 205 000 besøkende. Skien hadde i 1992 et besøk på 132 000 personer og Haugesund hadde et besøk på 168 000 personer.

Antall saler

Når det gjelder antall saler i de forskjellige kinoene så har som kjent bare Tromsø to saler, som

Når vil unge tromsøværingene få sjansen til å se like mange filmer som likesinnede i andre byer på størrelse med Tromsø?

tilsammen tar 930 personer, Verdensteateret 200 og Fokus 730. Haugesund har fire saler som tilsammen tar 850 personer, Skien har også fire saler som tar 570 personer tilsammen. Skal vi se på antall forestillinger totalt de forskjellige kinoene hadde, så kan vi kostatere at Tromsø i 1992 hadde 1519 forestillinger mot 3705 i Haugesund og 4265 i Skien.

Antall titler

Vi kan også ta med hvor mange forskjellige filmtitler de respektive hadde på programmet i 1992. Tromsø hadde 186 forskjellige filmer på plakaten. Skien hadde 240 forskjellige filmer og Haugesund 242 filmer. Det man umiddelbart kan se ut fra denne lille undersøkelsen er at Tromsø ligger etter på utbygningssiden. Problemet ligger nok i at det bare er to saler her i byen. Dette fører til få forestillinger som igjen fører til få filmtitler på programmet. Deler

vi antall forestillinger på på filmtitler får vi at hver film vises gjennomsnitt 8 ganger her i Tromsø, noen flere og noen færre. Når man bare har to saler til rådighet begrenses jo også mulighetene til visning av smalere film. Nå føler heldigvis filmklubben et ansvar her og setter opp filmer som den kommunale kinoen forbigår i stillhet. Flere og flere kinoer i landet blir bygd om til kinokompleks, med flere mindre saler. Det folk vil ha fremfor noe er nemlig valgfrihet, folk vil ha følelsen av å velge. Det er også det stadig økende antall tv- Stasjoner og radiokanaler et symptom på. Kinoopplevelsen i seg selv trekker ikke nok folk til kinoen lenger, nå er det filmen i seg selv folk først å fremst kommer for.

Svenskene Kommer

At det er et marked for flere kinosaler her i byen er det ingen tvil om. Det har også svenskene funnet ut. Svensk Filmindustri (SFI) ser helt klart et kjempe marked i Tromsø. Et marked de er interessert i å bruke 30 millioner på. Som skal gå til å pusse opp Fokus samt bygge et kinokompleks med fem saler i tilknytning til Fokus. Verdensteateret vil imidlertid fortsatt være i kommunal regi og brukes til visning av filmklubben filmer og spesielle kvalitetsfilmer. Først i midten av november er forslagene til det nye kinokompleks klart. Dersom planene får medhold på politisk plan vil et nytt kinokompleks stå klart til filmfestivalen i 1995.

PÅ FØRSTE RAD I MØRKET

Kinohøsten er i full gang og mange filmer venter på å få slippe til på lerrete. Førstkomende fredag, den 15 oktober er det premiere på "Firmaets Mann". Her møter vi Tom Cruise i rollen som den unge og fremadstormede advokaten Mitch McDeere. Mitch som er den beste eleven på lov-skolen kan velge å vrake i jobber, men rammes av den kjente

nyplingsyken: too smart too soon, too wise too late. Mitch er bare opptatt av penger og rask karriere og advokatfirmaet han til slutt havner i viser seg å være en juridisk underavdeling av mafiaen. Han må nå venne seg til å være endel av den kriminelle organisasjonen samt være trofast mot firmaet resten av sitt liv. Noe som ikke passer den unge Mitch noe særlig bra. Filmen kategoriseres som en thriller og skulle kunne by på mer en nok spenning i høstmørket. Fredag 22. Oktober blir det premiere på de amerikanske barnefilmen "Den utrolige reisen". Filmen handler om en katt og to hunder.

Filmen er en nyinspilling av en gammel Walt Disney klasikker. Filmen vil nok glede både barn og voksne. Denne fredagen kommer også den nye filmen til den engelske suksessressigøren Kenneth Branagh. Branagh har jo tidligere gjort det stort med filmer som "Peters Venner" og Shakespears "Henrik V". Denne gangen heter filmen "Stor ståhei for ingenting" og bygger nok en gang på et stykke av Shakespear. Som vanlig spiller Kenneth Branagh også denne gang en av hovedrollene. Det er også denne fredagen klart for

komedien "Made in America" her møter vi Cheers bartender Ted Danson og Woppi Goldbergs hovedrollene. Filmen handler om jente som sporer opp sitt kjedelige opphav som i dette tilfellet er Ted Danson. Han er da selvfølgelig ikke akkurat slik hun hadde ventet seg. Dette medfører selvfølgelig en hel del komplikasjoner. Om filmen åpner for den helt store debatten omkring sædgifvere og deres rett til å være anonym er vel heller tvilsomt. Filmen er sikkert grei nok underholdning i en ellers mørk hverdag.

Tekst: Jørgen Flint

BOK

GÖRAN
TUNSTRÖM

"JULEORIARIET"

Den svenske forfatteren Göran Tunström har fått knallsuksess med bøkene "Tyven", "Ørkenbrevet" og ikke minst "Juleoriatoret". De er gitt ut som billigbøker hos Cappelen og hvis du finner dem i hylla på biblioteket, er du heldig. Nå har han nettopp gitt ut en selvbiografi om blant annet kreft og skrivetørke.

For "Juleoriatoret" fikk han Nordisk Råds Litteraturpris i 1983. Boka har et rikt persongalleri - den følger Sidner Nordensson og hans slekt gjennom tre generasjoner, fra cirka 1930 og fram til nåtiden. Som tolvåring er Sidner vitne til at moren blir trampet ihjel av kyrne. Dette skjer den dagen morens drøm og livsverk skal gjennomføres - oppførelsen av Bachs "Juleorium". Uten henne stopper alt opp. Sidner er fra da av en fremmed i verden.

Sammen med søsteren og den innsluttede faren drar han til småbyen Sunne, et trangt lite sted der Janteloven hersker. Her trekker Sidner seg inn i seg selv og tar tilflukt til bøker og musikk. Men han blir etterhvert venner med den livsglade Splendid (oppkalt etter hotellet hvor han ble unnfanget) som prøver å trekke ham inn i livet igjen. Han presenterer Sidner for Fanny - en noe eksaltert kvinne som driver en manufakturhandel i Sunne, der hun går drømmende rundt og pleier sin telepatiske kontakt med den berømte oppdagelsesreisende Sven Hedin. Det vokser fram et ulovlig forhold mellom Sidner og Fanny. Stadig flere lynnedslag rammer Sidner, og til slutt tipper det over for ham. Vi følger også Sidners far, Aron, som nekter å godta at Solveig er død og borte. Isteden leter han etter tegn på hennes nærvær - i universet, i stjernene og i signalene fra amatørradioen hans. En dag får han inn signaler fra en ensom ung kvinne på New Zealand og et intenst brevvekslingsforhold begynner. For henne er han en reddende prins, for ham er hun Solveig i forkledning. Dette fører ham ut på den lange reisen til New Zealand...

Boka er full av slike historier - menneskeskjebner som fletter seg inn i hverandre og lager et mønster. Mennesker som står utenfor livet og ikke kan eller vil erobre det. Som er fanget og ensomme og famler forvirret etter kontakt. Som glir baklengs ut av virkeligheten, går seg vill i drømmer og besettelser og noen ganger tvinges til å gjennomskue sine egne livsløgn. Noen går under - andre kommer opp til overflaten. Bokas synspunkt skifter hele tiden, man glir inn og ut av disse menneskenes liv som er utrolig godt skildret. Det begynner og slutter med Victor, Sidners sønn. Han kommer tilbake til Sunne for å oppføre Juleoriatoret og dermed er ringen sluttet. Dette er ingen lett sengekosunderholdning, men heller ikke tåredryppende finsk fjernsynsteater. Det er humor og varme i boka, den er fengslende. Historien griper menneskenes sjelerøtter og av og til kan man kjenne seg vanvittig godt igjen.

Omtalt av Christine Haraldsen

"Hvem er
Stein
Mehren?"

I vått og seigt løv og høst-søle finner du lite av det hyggelige. Gå heller inn mellom hyllene på UB til du støter på Stein Mehren, her er underlig og god ordmat. Tran for tankene. Tiden er blitt kald og grov

Vinden svir i kroppen, bladene henger ikke lenger fargefulle på trærne, de er revet av, blitt mørke og tunge. Da kan du muligens plukke fram Mehrens dikt som sikkert får fargene til å svømme inn i deg

"Ein kvar kristen som ikkje er ein helt, er eit svin."

John Irving er ein av U.S.A sin store forfattarar. Han er fødd i New Hampshire og handlinga i dei fleste av bøkene hans tek plass der. Romanane hans er prega av svart humor, frodig fantasi, burlesk erotikk og ånd.

Romanen "En bønn for Owen Meany" er inga unnatak. Vi er i New Hampshire på femtitalet.

Hovudpersonane er to unge gutar, Owen og Johnny (eg-personen i boka.)

Owen har ei "smårar" mor som innbillar Owen at han er eit resultat av ein jomfrufødsel.

Owen meiner han sjølv er Guds reiskap. Under ein baseballkamp slår han eit slag som fører til at mora til Johnny. Likevel held venenskapet fram.

Owen Meany trur på Gud og på mirakel. Han er liten, men utøver ei stor makt på vennane sine.

Han verkar tiltrekande på det annet kjønn og gjev inntrykk av å ha full kontroll over seg sjølv og andre. På High school blir han med i skuleavisa, og blir kjend og frykta av lærarar og medelevar som "DEN STORE STEMME". (Alle replikkane hans i boka blir faktisk skrivne med store boksta-

igjen. For Stein Mehren er ingen poesisau som skriver ull. Diktene gjør godt arbeid i oss; spar bort brakk-jord av døde begreper, fyller opp med store rike bilder. Metaforer som drypper innover i forfryste tankespeil og løser opp øde, golde og struktursystematiserte mentalandskap. I Mehrens metafysiske tivoli er språket magisk og mytisk. Ordene lager åndlige parker i deg, appelsintrær, hvite benker og fiskevann. Vind og fuglepip. Forestillinger og fantasi som vil stømme inn i, gjennom, rundt og bak valg og fornuft. La ikke denne mannen som skriver dikt, poesikongen Mehren, bli glemt pålegg bak melken og dine digre imaginære oster.

Tekst: Reidar Egeland

JOHN IRVING

JOHN IRVING

EN BØNN FOR
OWEN MEANY

len smidig ned i korga. Det er ikkje berre når det gjeld basket at dei gode venane samarbeidar. Dei syt alltid for at begge to har stemnemøte samstundes, og då med to venner. Owen hjelper Johnny (som har dysleksi) med lekene. Dei to er alltid til stade for kvarandre.

Det einaste som skil dei to gutane er religion. Owen Meany er overbevist kristen, medan Jonny verken trur på Gud, presidenten, eller fedrelandet. Trass sine iherdiske forsøk klarar han aldri å omvende Johnny. Owen Meany forutser sin eigen død. Han kjem til å dø

som helt for U.S.A.

Han vervar seg i millitæret, oppnår graden løytnant og dør i Vietnam krigen.

Verdas første mediakrig. Owen Meany visste at han var eit mirakel...

"En bønn for Owen Meany" tek for seg religion, venenskap, kjærligheit, og minnar oss om at andrenes tid enno ikkje er forbi.

"Måtte englene lede deg inn i paradiset."

Omtalt av Solveig M.L. Kavli

Berøringen

Elementene er forvandlingens boliger
Med alle sine former stimler de sammen
omkring oss, for å åpnes i kjærlighetaktens
eller dødens
ene forte berøring av den evige vår!

Livet. Som et sverd, stukket inn
i materien. Et sår som lukker seg tett
og grådlig om smerten
Bare drommen bærer vi svakt synlig
i oss, som en søm
Med lukkede øyne kan vi kjenne
hvor gjennomskinnelige vi er

Stein Mehren

Vellyst glir...

Vellyst glir gjennom oss
som skyggen av en stor lengsel
Det må være en åpning et sted
i dette hungerens og ensomhetens univers
Vi fløt opp i hverandres favntak
ansikt mot ansikt, som etter en syndflod

I lysets skrekkslagne indre
er det natt
Der og bare der, er vi samtidige
ett øyeblikk

Gå ikke fra meg nu

Stein Mehren

-Eg blei ikkje skapt av Gud, men av Øyvind Åstein. Han laga meg som ein parodi på velstandssamfunnet, to år etter folkeavstemninga om EF. Inspirasjonen fekk han ein gong han sto ved delikatessedisken i nærbutikken. Der låg det ein slapp, dissete vakuumpakka fiskepudding og stirra livlaust på han. Eit kort sekund stirra han tilbake, -så gikk han heim og laga meg.

Han har nok sett deg. Delikatesshunden har god oversikt over alle som kjem og går på UB frå utkikksposten sin ved trappa opp til 2.etg. -Studentar som rase har ikkje forandra seg mye sia eg kom hit i 1981. Dei har fortsatt den same subbande gangen, dei same kaffebrune tennene og det same trøyte leseblikket.

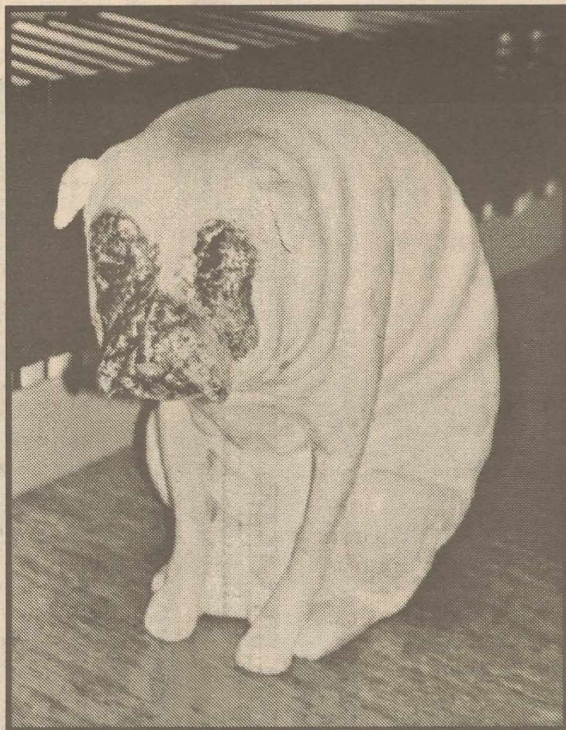
Etter 12 år på UB veit Hunden kva han snakkar om. Nakken er blitt bøyd og blikket ein smule kynisk. Allikevel er det nærast umoglig å ikkje bli sjarmert av den lille polyesterklumpen. Viss du trur at Delikatesshunden er livlaus, tek du skammelig feil. Han

utstråler ein eigen varme, og blikket hans er på ein gong tenkande, slukøyra, ondskapsfullt og pønskande. Hunden understreker at sjølv om han er født og oppvokst i kongeriket Noreg, er han ein vaskekte EF-hund; -konsumerande og bedagelig.

Trass i overflødige kilo, er det sjelden vi ser han i kantina. Når et han egentlig? -Det hendar jo at eg tek meg ein tur i løpet av natta,da. Det er litt for mye bråk der på dagtid for mitt vedkommande. Yndlingsmaten er loffskiver med leverpostei og -gjett kva? -jo, nettopp: Fiskepudding!

Han innrømmer gjerne at han

Konsumerande vaktbikkje på UB

ikkje er så veldig sosial av seg. - Mi rolle er å observere - eg handlar sjelden.

Studentane på si side ser ut til å ha sans for Hundens livsfilosofi, der dei sit i kantina og fråsar i fyllte landgangar og wienerbraud. Inne på UB smiler Delikatesshunden underfundig, idet han humrar for seg sjølv: -Berre vent og sjå! Om få år rullar vi tjukke og forspiste inn i EF, trass i kunstnaren sitt slit...

Tekst og Foto: Lisa-Therese Amundsen og Kari Myklebost

Joik i Fokus

Barnetruppen fra Topolinja i Øst-Sibir.

Fredag 24 september var det noe så uvanlig som en joikekonsert i Fokus kino. Konserten var et ledd i reindriftfestivalen og villmarkskongressen som nylig har gått av stabelen i Tromsø. Joikekonserten var et resultat av en workshop tidligere på dagen. Konferansier og sjefsjoiker Nils Aslak Valkeapää hadde med seg de unge joikerene Johan Anders Bær, Berit Inga Bær og Anders Nils N.

Utsi. Foruten disse var det også en gruppe med nordiske og russiske joikerer med på konserten. Konserten som hadde sin hovedvekt på tradisjonell joik lokket frem mange spennende toner i Fokus denne kvelden. Det var nok likevel barnetruppen fra Topolinja i Øst-Sibir som fikk mest oppmerksomhet. De skapte stor stemning i salen når de vandret frem på scenen i flotte utsmykkede reinskins-

drakter og begynte og joike. Ellers fikk de fremmøtte i Fokus denne kvelden også høre mye annen spennende joik, her joikes alt fra vær og vind til bjørnedrap og vuggesang. Med andre ord en utradisjonell, men spennende kveld i Fokus.

Tekst: Jørgen Flint
Foto: Tariq Eik

Jeg var lettere animert da jeg krysset oppover Storgata i motvinden på vei hjemover på fredag. Jeg gikk og forbannet meg selv for min ekstremt lave sosiale intelligens. Da var det noe som slo meg. Alle vek unna da jeg kom gående. På hver side av gaten gikk folk enda mer til siden. Som om

jeg var en slags Moses som pløyet meg vei gjennom massene i Storgata. De sto der i gjenger, og ble etterhvert mer opptatt av meg enn de utallige hester som sto og vroomet og spant i sidegatene. Jeg hadde forsåvidt bare en plan for kvelden, ettersom jeg selv hadde satt meg ut av stand til å koversere normalt, og det var å komme meg helskinnet hjem i seng. -Dagen etter tenkte jeg litt mer på det her. Hadde jeg skremt menneskene i Storgata? Jeg som er den minst skumle jeg kjenner! Ok, en beruset person som bruker hele veibanen på

komme seg hjem, kan kanskje gjøre de fleste litt skeptiske. Kanskje de hadde vært på kino og sett Sharon Stone stønne, og at det var dette som gjorde at de var uoppmerksom på meg, og at de rygget unna for at jeg ikke skulle ødelegge det deilige bildet de hadde av henne på netthinnen! -Jeg tror forresten at ganske mange nordmenn er opptatt av Sharon Stone. Ikke at det er noe galt i det, nei jeg tror at jeg

kanskje er litt opptatt av henne selv! Men det er nok endel som såpass opptatt av henne at de ser filmen både en og to ganger i pluss at de leier henne ett par ganger på video. Da har de nemlig muligheten til å spole litt frem og tilbake. Nå begynner dette kanskje å trekke litt ut, men poenget

mitt er at jeg er glad for det var leddryppende Sharon Stone fans jeg sjå glet forbi jeg luktet på asfalten fredag kveld. Jeg er glad for at det ikke var menneskene som kom fra teateret etter å ha sett Toralv Maastad og Espen Skjønberg. Ikke for disse menneskene er nå bedre mennesker enn Sharon tilberedte, fordi det vil ha minnet meg om denne forestillingen kun spille TO dager i Tromsø! Utmerket skuespiller som kun fåtall i Tromsø til folking se! En kulturbegivenhet heile to dager til ende! I stedet for man nøye seg med Sharon. Det er nemlig ikke så lett

spole tilbake et teaterstykke, eksisterer bare der og da, det uansett hvor deilig miss Stone går man lei av henne også! -Hjør gjør man da, jo da gjør man seg meg; hengir seg til Norges mest utbredte kulturbegivenhet, flatfylla!

Tekst: Andreas Lorange

STUDENTPRESTEN

Studentprest Dagfinn Magnus er ansatt av Den Norske Kirke for å arbeide blant studenter og ansatte ved Universitetet og høyskolene i Tromsø. Presten er åpen for samtaler om religiøse, personlige, og sosiale problemer, samt faglig-teologisk rådgivning.

Kontor i Breivika, IMR, rom A-123
tlf. 083-44097, priv. 083-58065

PRELATENS HJØRNE

Kjære student, takk for sist. Nå er det på tide med noen små trøsteord fra den lokale sjelesørger. Du føler deg vel nok så tilpass ved verdens nordligste universitet. Boligsituasjonen er klar og studielånet er vel fordelt i månedlige rater. Ikke det nei, men derimot er det nye stereoanlegget på plass. Jo, jo det er vel så at den nyvundne økonomiske friheten må utforskes. Poenget at økonomisk frihet kun eksisterer når du har økonomi til det. Altså, du må sørge for at pengene strekker til alt som du har tenkt deg å legge ut. Videre at du har penger nok til å komme deg hjem til jul. Så skulle den saken være grei. Ikke det nei. Du har allerede måttet ringe hjem til mor for å be om litt matpenger. Det får du nok, men husk bare på at du kjøper mat da. Eller enda bedre at mor sender deg kake isteden for grunker. Nok formaninger. Livet er mer enn trivielle ting som penger og mat. Det er store ting som skal utrettes her. Grunnlaget for hele din lykkelige fremtid avhenger av at du klarer den eksamen som du har planlagt. Tanken på å ende opp som en halvstudert taxisjåfør med arbeidsledig filosofkone, tre barn og 400000 i studiegjeld er ikke så lystig. Nei kast deg over materien. La kunnskapen sive inn mens hjernen ennå er spenstig nok til å absorbere noe som helst. Den tid kommer snart nok da du må kjempe for

å huske hvor du plasserte bilen om morgenen når du er ferdig med en lang arbeidsdag. Se bare på oss halvgamlinger som målbevisst vandrer rundt på parkeringsplassen i ti minutter før vi endelig kan sette oss i Lada-en og kjøre hjem til fiskekakene. Livet har jo sine lyse sider også. De er det viktig å få med seg. Sosiale og kulturelle aktiviteter er det nok av her på området. For ikke å snakke om studentpolitikk. Der har du en utfordring. Møt opp på alltinget og la din stemme bli hørt. Tenk på at det er din arbeidsplass det gjelder. La ikke hobbyaktivistene få det siste ordet. Da kan en liten gruppe politikerspirer få all makt over den store hop av saktmodige sløvinger. Dessuten er det gøy med litt demokratisk trening. Kan komme godt med i fremtidige styrever. Som sagt læring er ikke bare å lese, men også å leve ut sine drømmer og hemmelige lengsler. Gro begynte jo i det små hun også. Det finnes mange halvstuderte røvere på Stortinget. Og der kan jeg love deg at du får bra betalt. Skal du først gå deg vill og komme bort fra de akademiske pauluner, så sørg for at det koster skikkelig av seg. Ellers velkommen i klubben av lavtlønnede akademikere som koser seg med rødvin og gamle minner om studentenes lykkelige dager. For det er de jo....

Med akademisk drømmende hilsen, din venn Dagfinn, pastor loci/o

Demokrati?

Før forslaget om at Studentstyret (SS) skal få fri spalteplass i Utopia kom opp på Alltinget, har det vært en dialog mellom Studentstyret og Utopia. Kjetil Kvalsvik og politisk sekretær i SS, Gisle Johansen, fremmet dette forslaget først for Utopia. Dette sa Utopia nei til, og ga et tilbud der vi gir 50% rabatt på annonseplass til alle studentorganisasjoner ved UiTø. Dette tilbudet har SS benyttet seg av, men det var tydeligvis ikke nok. Derfor har forslaget om fri spalteplass kommet opp.

Enighet i SS har det imidlertid ikke vært, for Sosialistisk Studentlag (SSL) foreslo at "alle referanser til Utopia må strykes." Hvem har så kommet med forslaget? Kjetil Kvalsvik innrømmer at han og Gisle Johansen, som også sitter i SS, har kommet med forslaget overfor program-komiteen. Disse representerer Konkret Handlig, en tvverpolitisk koalisjon som tok vårens siste hovedallmøte (HAM) med storm. Et interessant trekk er at SS ikke respekterer Utopia sitt valg av redaksjonell linje.

Nå som Alltinget har avvist forslaget ganske så kontant burde vel saken være ute av verden. Det er den imidlertid ikke. En sentralt plassert kilde i SS hevder at Alltinget ikke er representativt blant studentene og av den grunn ikke demokratisk. Av denne årsak hevder vedkommende at Utopia sitt valg av redaksjonell linje bør drøftes nærmere i SS. Nevnte kilde hevder videre at SS er et mer representativt organ overfor studentene. Spørsmålet er da: Hvordan kan det hevdes at SS er mer demokratisk og representativt over-

for studentene når 1) halvparten av SS er valgt av det tidligere HAM og 2) resten av SS er valgt av få personer på de forskjellige instituttene på UiTø.

Undertegnede vil hevde at et mindre representativt organ på UiTø enn SS ikke eksisterer, dersom overnevnte forhold holder stikk. Hvorfor tar undertegnede så opp dette? Fordi det er tydelig at SS er redd for Utopia sin makt. Media har alltid vært kritisert for å være den fjerde statsmakt. Hvis dette er riktig, er det sikkert forståelig at student-politikerne vil hindre Utopia i å være kritiske.

Utopia sin makt på UiTø kan illustreres gjennom følgende historie. For 9 år siden (november 1984) ble det skrevet en lederartikkel som kritiserte undervisningen i sosialøkonomi. Leder mente at undervisningen var direkte dårlig, og at noe burde gjøres. Dette førte til en storm blant undervisningspersonalet på sos. øk., og de innførte derfor en hel ukes boikott av undervisningen.

Det at en enkel leder i Utopia førte til at studenter ikke fikk undervisning, viser at enkelte tar Utopia sin rolle litt vel alvorlig. Imidlertid var ikke saken slutt med dette. Sos. øk. saken ble tatt opp på HAM litt senere der Utopia ble kritisert sønder og sammen av noen og rost opp i skyene av andre. Imidlertid ble resultatet at HAM valgte å vedta å ikke vedta noe som helst. Overnevnte historie bør være en tankevekker for enhver. Spesielt for SS.

Kai H. Nygaard

English Summary

SOS - Racism

A student group of SOS-Racism is in the midst of formation, from the middle of October our university will be even more of an anti-racist one. These are many student organizations at the universities. Students Eline Ørre and Håvard Hansen thought that SOS-racism would be a welcome addition to these groups. -Our university is a deckased anti-racist area, so among our goals is to involve the students in the world around us, says Hansen.

Another concrete goal is to support the underground University in Pristinia, Kosova. This could be done by making it a friendship University of the University in Tromsø.

On the 9th of October, SOS-racism will arrange a torch-march in Tromsø. This will be a joint action with other organizations to demonstrate against the growing Neon-Nazi movements in Europe. The group will also state their view

on Norwegian immigration policies.

An interesting concept

Kjell Halvorsen from the Utenriksdepartement (ministry of foreign affairs) states that "there is no longer a debt crisis", provoked the many Saihèrs, environmentalists and other participants at the seminar.

Halvorsen argued that the international credit system is now structured in a manner that is bearable for even the poorest countries.

Stipendiat Inge Amundsen spoke of the debt's social consequences, -countries south of the Sahara spent about 1/3 of their total revenues servicing foreign debt's. This has a dramatic social effect in countries with already low incomes.

The seminar was arranged by "aksjon slett U-landsgjelda" (action cancel the third world debt) Their goal is to pressure the government in this issue.

A successful Allting

The first Allting (general assembly) was held on Friday the first of October. The Allting is ment to be an shorter and more efficient version of the old HovedAllmøte (HAM). The Allting is to determine guidelines for the Studentstyret's (student board), and also elect candidates to key positions.

About 200 students participated in the four hour long meeting. The humanoria students were the big winners of the elections, taking all five of the positions to the Universityboard (two) and the Student union (three).

The Allting also sets the guidelines for the Studentstyre (Student Board). A greater degree of internationalization were among the new goals. In practical terms, this means to keep the percentage of students from the third world at the present level, as compared to the total number of foreign students. Exchange programs with

countries outside of Europa is also to become a higher priority.

The Allting also formulated a letter of support for the kosovalbanians now seeking refuge in norwegian churches.

Call of the wild

Seven foreign students took part in this years tent expedition to Brensholmen by Sommarøy.

This open air experience takes place each fall. The Studentenes sosial tjeneste (students social service) and fjellgruppa TSI arranged this weekend trip for foreign students. The purpose is to give the students a chance to become acquainted with some practical aspects of outdoor living.

Activities included long walk up steep hills, eating snow, and sleeping bag course. Listening to Norwegian/Danish attempts at jo-

int communication was part of the trip's comic entertainment.

- An interesting experience, was the group comment to this years trip. Whatever that means.

The longest week

The chaos continues around UKA-93. Mismanagement led to the arangemets total economic collapse. Now inadequate accounting procedures has made it impossible for the University to fill it's economic guarantee. This could have grave consequences for future arrangement, as companies will be less willing to offer their service.

by Adam Sørensen

Det finnes vel neppe større kontrast enn den mellom en lesesals trykkende stemning og den frie følelsen du får av å tilbringe noen iskalde dager på høyfjellet i pakt med naturen. Jeg overlevde reinsjakta i år også.

Var for kort tid tilbake hjemme på Otta for å gjøre kål på en villrein som jeg i år hadde vært heldig nok til å få jakt på. I og med at jeg i tillegg til dyrt jaktkort hadde investert i flyreise til og fra, var prestasjonspresset enormt.

Reinsjakt er nemlig svært sjanspreget, og mange kommer ikke på skuddhold i det hele tatt i løpet av de fire ukene jakta varer. Jaktområdet mitt fungerer i tillegg mest som et rent transittområde for reinen når den migrerer mellom beiteområdene. Gold

Navnet var Edvard, og han hadde til hensikt å bli boende i bua til han hadde fått reinen sin. Bua stammet fra før århundreskiftet, var bygget av en engelsk lord og var elendig isolert. (Noe jeg skal komme tilbake til.) Dessuten var beliggenheten perfekt, med utsikt over de fleste mulige trekkruiter inn i området. Derfor slo jeg meg til ro der resten av dagen sammen med Edvard. Tåka lettet omsider, og snart hadde jeg gnagsår over øynene etter kikkerten. Ingen rein i sikte, og en dreining i vinden mot sør viste seg bare midlertidig.

- Oss få tå oss ein dram mæ oss vænta på at reinen ska komma fram, mente Edvard. Fyren hadde bra med forsyninger viste det seg, og humøret steg noen hakk.

På villstrå

Men til slutt gikk jeg lei av å sveipe det samme området gang etter gang med kikkerten, og ravet av gårde for å se hvordan

En veidemanns bekjennelser

steinrøys og forblåste høer dominerer landskapet i den nordlige delen av Rondane Nasjonalpark. Her kan du tilbringe uker uten å oppdage reinen, som med sin gråbrune kamuflasjefarge lett stikker seg vekk i de mange dalene og senkningene. Derfor er jungeltelegrafene jegerne i mellom, kunnskap om trekkveier og vindretningen avgjørende for resultatet. Trekkveiene er de samme i dag som for noen tusen år siden. Reinen er med andre ord et skikkelig vanedyr, så en dyregrav fra tidlig jernalder er ikke det dummeste stedet å postere på. Reinen trekker også nesten alltid mot vinden. Derfor var det med magre forhåpninger jeg ei uke før jaktstutt la i vei for å etablere base camp noen kilometer inne i steinrøysa med en sur nordavind i mot. Det var

det så ut nord for grensa. Satte meg i kveldinga midt på grenselina, og fikk se hundreogfemti rudolfer et par kilometer inne på Dovresida. Fulgte disse i kikkerten for å se hvor

nemlig rapportert at absolutt all reinen hadde trukket nord for grensa av jaktområdet.

Eremitten Edvard.

Tåka la seg og reduserte siktbarheten til 30 meter. Etter å ha satt opp teltet, tusla jeg innover og satte meg på en strategisk plassert knaus for å se om reinen ikke likevel skulle komme forbi. Nå kom det en gammel gubbe fram fra ingensteder og fortalte meg at det var varmere inne i bua, og at jeg fikk komme inn og sette meg. Jeg fulgte etter "haugbonden" inn i den usynlige steinbua hvor jeg fikk servert nokså tjuktflytende kaffe.

de hadde tenkt å legge seg. Det gjaldt å være på pletten neste morgen for å avskjære dem hvis de gikk over grensa. Iveren ble så stor at det ble mørkt før jeg ikke fant teltet. Plutselig var det stappe mørkt, jeg så ikke noen ting og gikk meg følgelig fullstendig bort. Dette var pinlig. Jeg har nemlig alltid ment å ha bra sted-sans. Kartet var til liten hjelp, men kompasset virka i hvert fall. Ved å gå mot øst mente jeg å kunne finne Bråkdalen, for i det minste å ha et fast utgangspunkt å orientere fra.

Jeg la i vei, mens jeg syntes skyggene trakk nærmere, og var det skritt jeg hørte bak meg? Hold kjeft, din dust! Når ble du

mørkredd igjen? En rypestegg som går på vingene rett foran meg, påfører angst og hjertestans. Hvordan skal dette gå? Det blir i beste fall ei veldig kjedelig natt. Dessuten er nista oppspist, og da blir det lite energi å holde varmen med.

Snart står jeg tilfeldigvis på taket til bua til Edvard. Det var jo bra, tenker jeg, og banker på. Edvard får et realt hakeslepp før han serverer kveldsmat med Smirnoff. Natta på golvet i bua blir uhyggelig kjølig og fullstendig søvnløs. Revelje klokka 0300 for å fyre.

Sult

I det det blir lyst blåser det stødig bris fra sør. Edvard er i perlehumør.

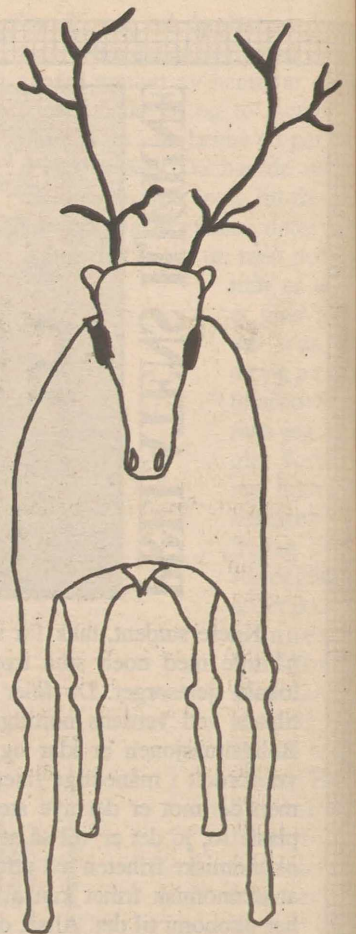
- I dag kjøm nok reinen, ja.

Går til teltet for å proviantere. Oppdager til min betraktelige skuffelse at jeg har glemt å ta med brød. Da får jeg koke suppe til frokost. Nå skal det jaggu bli godt med varm tomatsuppe, tenker jeg mens jeg fyrer opp Primos Ulaga. Den neste usannsynligheten som inntreffer er imidlertid at primusen sier takk for seg. Jeg gidder ikke en gang å banne. Eneste gjenværende spiselige alternativ, en boks med "Snurring", medtas til toppen av Gråhø for å inntas kald.

Treffer der en annen jeger som har sett rein på Dovresida. Deriblant tre svære bukker. I og med vindretningen har vi begge store forhåpninger om å få dyra rett i fanget i løpet av dagen. Men neida. De tilbringer dagen med å sløve i sola og tygge drøv, og når de etter tre timer endelig begynner å røre seg, er det på tvers av vinden. Kald snurring har aldri smakt så godt. Med reinen ute av syne, og magen romlende etter mer, beslutter jeg i kveldinga å trekke ut av området og hjem til gryta hennar mor.

Høl i huet

Neste morgen er jeg atter på vei innover mot jaktmarkene. Før jeg kommer til teltet, får jeg se en skog med geviret oppe på Fremre Bråkdalshø. Tre hundre rein på marsj sørover er i høyeste grad et syn som får adrenalinet til å flomme, og urinstinkene til å våkne. Jeg holder lav profil mens jeg jogger ned i dalsøkket og oppover fjellsida for å avskjære dem. Kryper i dekning 200 meter nedenfor teten av flokken, som rusler bedagelig av gårde i tett formasjon. Geværet er ladd og i ustødig anlegg. Reinsflokken danser hit og dit i kikkertsiktet, mens pulsen dun-drer i tinningen.

Et skudd nå kan bety suksess eller katastrofe. Har en frittstående rein stående rolig i siktebildet i to sekunder, men nøler for lenge. Finner et bedre alternativ legg før den tredje siste reinen i flokken blir stående rolig lenge nok til at jeg får skutt. Dyret stuper som truffet av lynet mens resten av gjengen får det litt travlere.

Etter at de andre er ute av syne går jeg oppover for å ta byttet i nærmere øyensyn. Det er bare ei lita simle, men jeg letriumfe

rende likevel. Der fikk du din bekomst! Nå skal du i den sorte gryte! Men hvor er kulehullet? Hæ? Det har kommet masse blod fra mulen, men eller ser den like hel ut. I det jeg løfter den etter geviret for å se på andre sida, kommer et foss av blod ut av øret. Så oppdager jeg et lite hull rett under øret på den. Skarp skyting Torgeir! Her skal jeg ikke gå i flere makabre detaljer, men nøye meg med å si at slaktinga tok to tre timer, at det var et skudd å bære kjøttet ned til bilen og deretter gå inn igjen for å hente base camp som jeg ikke hadde brukt i det hele tatt.

Av Torgeir Eikeland og Dina Roll-Hansen (tegning)

Om vitenskapelighet

Skal en snakke om hva som er grunnleggende for et universitet, tror jeg de fleste vil slutte seg til at vitenskapen er universitetenes grunnpill. Vitenskapen er selvfølgelig knyttet til idealet om vitenskapelighet, hvilket en kan forstå og tolke på mange måter. Men en ting ligger klart uansett hva slags vitenskap eller vitenskaps-teoretisk retning en slutter seg til: Dokumentasjon. En må i alle fall kunne dokumentere sine påstander.

En skulle tro at de fremste eksponentene for vitenskapelighet i det minste ville være de vitenskapelig tilsatte og kanskje også de som jobber ved universitetet ellers (de med universitetsutdanning). De fremmer i alle fall sine teser om vitenskapelighet til oss studenter når det kommer til faget de foreleser i. Men hva med i praksis?

Universitetet i Tromsø er i ferd med å avslutte som høringsuttalelse om ny lov for høyere utdanning. Som det framgikk av forrige Utopia, er det foreslått en mulighet til å fastsette "særlige faglige minstekrav" (§ 41.6) ved opptak til hovedfag og doktorgrad. På dette punktet er det tydeligvis stor enighet blant de vitenskapelig tilsatte ved UiTø.

Når det kommer til opptaksregulering av hovedfag, er det viktig å skille mellom to forhold. Det ene er regulering ut fra "ressurs- og kapasitetshensyn", hvilket er mulig ut fra gjeldende universitetslov. Det andre er "særlige faglige minstekrav" som foreslås i det nye lovforslaget. Dette er en kvalitetssperre fundert på en forestilling om at uten en viss karakter på et nivå (eksempelvis karakteren 2,7 på mellomfag), er ikke studentene kvalifisert til å ta hovedfag. Det antas altså å være en klar sammenheng mellom ens prestasjon på lavere grad og høyere grad. Til grunn for argumentasjonen til Bernt-utvalget og også de vitenskapelig tilsatte ved UiTø, ligger nettopp en slik sam-

menheng.

Alle med en viss vitenskapelig sans vil se at dokumentasjon bør foreligge dersom dette skal være mer enn løse antakelser.

Og dokumentasjon på en slik korrelasjon mellom lavere grads- og høyere gradsprestasjoner finnes ikke! Alle argumenter er således utelukkende basert på intuisjon og tilfeldige erfaringer.

I den såkalte Mat.Nat.-undersøkelsen ved Universitetet i Oslo fra 1972 går det klart fram at en faglig karaktersperre er en dårlig og uholdbar måte å adgangsregulere på. Denne undersøkelsen konkluderer blant annet med at:

"- Sensuren ved de enkelte eksamener har en viss usikkerhet som får urimelig stor betydning for studenter like under karaktergrensen. Dette er særdeles uheldig når man som Eksamens- og undervisningsutvalget ikke mener at 2.5-reglen er et godt kriterium for egnethet til hovedfagsstudier..."

"- På grunnlag av disse tall, må man kunne si at 2.5-reglen har ført til en forlengelse av studiet i større grad enn den har ført til at studenter med svake karakterer er blitt utelukket fra hovedfagsstudiet."

Her er det altså en undersøkelse som dokumenterer forholdet mellom karakterer på lavere grad og høyere grad, og en kan ikke si at dette stemmer med de vitenskapelig tilsattes erfaringer.

Ut fra vanlige vitenskapelige kriterier skulle en anta at dokumentasjon burde foreligge før en uttaler seg positivt om § 41.6. Og når den ovennevnte undersøkelsen er det eneste holdbare å oppdrive av dokumentasjon, er det virkelig grunn til å bli bekymret på vegne av de vitenskapelig tilsatte ved UiTø. Men kanskje jeg har misforstått: Dette er jo bare en Lov for høyere utdanning som kun

vil berøre ca. 150 000 studenter i Norge, så en kan jo ikke bruke sin såkalte faglige innsikt til å vurdere dette...

En kan spore en trend ved UiTø som er ganske lik tilstanden rundt konsesjonslovgivningen i begynnelsen av dette århundret. Resultatet av den lovgivninga ble det som i ettertid har blitt kalt "panikkloven". Jeg øyner de samme omstendighetene rundt § 41.6. De vitenskapelig tilsatte har panikk fordi de ikke klarer å få lukket UiTø. Skal en få til dette, må en som kjent dokumentere "ressurs- og kapasitetsproblemer", og det er jo slett ikke enkelt for personer med vitenskapelig kompetanse. I stedet tar en i bruk alle de midler som kommer seilende, uansett om de er holdbare eller ikke.

De vitenskapelig tilsattes holdning til § 41.6 er et godt eksempel på en panikksituasjon, hvor vurderingen av nyanser og framtidige konsekvenser faller helt ut. Når en handler i panikk, tenker en svært sjelden over at det finnes en framtid. § 41.6 skal gjelde i mange år framover, og dermed i en tid hvor ungdomskullene som søker utdanning synker dramatisk. Jeg synes en bør telle til ti og roe seg litt ned, for så å trekke veloverveide konklusjoner. Hvis en handler i panikk, vil resultatet bli uheldig.

Rektor Ole D. Mjøs sa på Alltinget 1. oktober: "Jeg tror studentene og rektor er de som tenker mest helhetlig ved UiTø". Hvis rektor tar studentstyrets kritikk av § 41.6 på alvor når høringsuttalelsen skal behandles i Universitetsstyret, tror jeg Mjøs har rett...

Kjetil Kvalsvik

Det står skrevet

"Bruk fornuften nå!" "Hvorfor er de fleste organisasjoner bygd opp etter et hierarkisk system?" "Vel, ehm, i følge Weber så..." "Nei, stopp nå! Ikke tenk på Weber, du må bruke din egen logikk, altså et hierarkisk system." "Å ja, vel, Hall sier at..."

Det er ikke sjelden at en slik situasjon oppstår, men hvorfor? OPA-studentene i dag virker veldig naive og lite kritiske. Man skal lære passivt av læreboka, og ikke gjennom egenaktivitet eller fornuft. Målet er: å sluke bok etter bok, slik at man kan liste opp alle punktene til hvert spørsmål på eksamen, for å vise at dette kan man. På eksamen skal man sitte og huske hva man har lært, hjernekart og bilder er noe man prøver å mane fram. Modeller og metaforer florerer i lærebøkene for at man lettere skal forstå og huske stoffet.

Hovedfagsstudentene river seg i håret på seminarene til grunnfagsstu-

dentene, de prøver gjentatte ganger å dra i gang en debatt, diskusjon eller en eller annen form for kommunikasjon, uten hell. Hvorfor er det ingen som har noe å si? Har du hørt et så dumt spørsmål! Det er jo klinkende klart at det er ikke vi som nybakte brød fra videregående skole som skal konversere. Vi er jo her for å lære. Det som står i bøkene er det vi skal kunne på eksamen, men det er vanskelig, derfor trenger vi hjelp via forelesninger og seminarer.

Vi i saueflokkene fra gymnaset som er vant til å breke samstemmig med lærere og opiniondannere, kom opp i en svært ubehagelig situasjon her om dagen. Det var på en kollokvie. Vi hadde i lekse å lese en engelsk forfatter ved navn Hall. Dessverre hadde vi alle sammen glemt engelsk-norsk ord-boken hjemme, så ingen hadde skjønt noenting, og noen hadde skjønt ingenting. Vi fant ikke noe svar på noenting. "Hva skal vi gjøre da?" var

det en som spurte. Det ble helt stille. Til slutt var det en annen som sa: "Hva om vi bruker fornuften og prøver å finne på noe selv?" Tiden sto stille. Alle var helt lamslåtte. Skulle vi skrive ned momenter som vi ikke visste om sto i boka engang, for en radikaler. Så gikk han i gang med å finne svar på de forskjellige og ikke minst, men mest, vanskelige spørsmålene. Da vi var ferdige var vi svært skeptiske til om vi skulle fremlegge dette på seminaret, men etter mange flau blikk i bordet, og maksimal oppsyking av han som skulle legge det frem, kom skjebnetimen.

Det viste seg at den tynne stripen i underbevisstheten som hadde sagt at det var dette seminarlederen hadde prøvd å forklare oss, kom blendene fram som en billykt i Tromsøtunnelen. Vi var blitt reinkarnisert.

F.F., OPA-student

BLI FADDER!!!

-Dine medstudenter trenger deg!

Fagutvalget (FU) ved psykologi-seksjonen skal starte opp med ei fadderordning for nye studenter.

De som blir 2.semesters studenter ved psykologi grunnfag våren '94 har muligheter til å oppleve noe som er koselig, sosialt, hyggelig og oppfriskende. Tenk hvor ekkelt det må være å begynne på grunnfaget uten å kjenne noen. Spise alene i kantina, ikke ha noen å snakke med osv... Derfor vil FU ved psykologi-seksjonen begynne med ei fadderordning for nye studenter ved psykologi grunnfag etter jul.

Men vi er avhengige av de som i dette semesteret er første semesters studenter for å få dette i gang. Undersøkelser som er gjort ved andre universitet viser at de som melder seg som faddere, etterpå karakteriserer opplevelsen som meget behagelig.

De glade gutter og jenter som vil bli faddere kan møte opp på rom 0107 i ISV-bygget (det rommet hvor filmseminarene blir holdt) klokken 12.15 tirsdag 12.10.93. Der vil det bli gitt informasjon om omvisning, lunsj og fest!

Fagutvalget ved psykologi-seksjonen

Hello,

I am from California and I would like to correspond with people who would help me in my studying of the Norwegian language. As I am sure you are aware of, very few people here speak that language. I have been to Norway numerous times, usually to visit friends. The nation's beauty is enough to bring anybody back for a repeat visit. I lived outside of the United States for many years when I travelled and worked my way around the world. It was during this period when I travelled around your country extensively. Now that I have graduated from the university and have my own business, I am pursuing my interest in studying languages. If there is anybody who would assist me in learning your language, it would be deeply appreciated, I can also help you with your English. All letters will be answered.

Thank you,
Ken Robin
5520 1-203, East Second street
Long Beach, California
90803 U.S.A.

SALG/KJØP

CD'er til salgs. Mer enn 100 stk. Kr. 7000,- for hele pakka, ellers kr. 80,- pr. stk. For liste, kontakt Y. Nordgård, Dramsvn. 147, 9010 TROMSØ.

Møblert 4-roms leilighet, sentrum-UiTø, til leie 01.01-31.07.94. Dep. 15 000, ca. 5000 pr. mnd. TLF. 77 68 97 23.

Det er mulig å sette inn rubrikkannonser i Utopia. Har du noe du vil selge, kjøpe, bytte, leie, låne eller gi bort; kom innom Utropiakontoret med en lapp. Rubrikkannonser er gratis for studenter. Vi holder til i kjelleren under ISL. Utopia kommer ut hver 14. dag.

L
E
S
E
R
S
I
D
A

GØY PÅ LANDET

Foto: Snorre Sanner

Mens vi venter på Nord-Norgebanen...

Urmørket senker seg over Tromsø, og fortsatt kan du ikke ta toget vekk fra mørketid og eksamensangst. Fortvil ikke - Utopia bringer her stort og smått som kan hjelpe deg gjennom de neste fjorten dagene.

Vet du om flere botemiddel mot lesesaler og "den store einsemda"? Si det til oss - og vi forteller det videre. Du finner oss i ISV-kjelleren.

Tirsdag 12. oktober

Hurra! I dag kommer **Utopia nr. 10** ut! Bahá'iene inviterer til fordypning i "sjelens utvikling" i MH-kantina, eventuelt om "Kjærlighetens fullendelse" frister mer: Tromsø Kristelige Studentlag (TROKS) samles over sistnevnte tema på rom C-1003 på ISV.

Nok et alternativ er Blå Rock-konserten med "Bad News Tour"/"More Bad News". For ikke å glemme Polar Music Festival som åpner sterkt med Diddy Wah Diddy,

Vampire State Building og ikke minst Seigmen. Utover i uka går det slag i slag med Young Neils, Pogo Pops, Somebodys Darling og enda mer snacks.

Har du avlet deg småkryp, insisterer de garantert på Kulturhusets forestilling med **Pelle Politibil**.

Onsdag 13. oktober

Høstens skjebnedag - kort sagt fotballkamp Polen-Norge! (Ja, vi elsker osv).

Noe helt annet er Homofil, Lesbisk Studentorganisasjon i Tromsø (HiTø) sin temakveld klokken 18.00 på ISV, og som på onsdager flest har fjellgruppa møte i IBG-kantina klokken 18.00.

Torsdag 14. oktober

er vinterdag, jfr. almanakken, Fotoklubben avholder medlemsmøte i Bodegaen, anti-rasistene inviterer til oppstartingsmøte for et SOS-Rasismelag på Universitetet på rom C-1005 og Tromsøstudentenes Utråkka Låm Laug (TULL) ber deg komme på ekstraordinært årsmøte i IBG-kantina klokken 18.00.

Mirage har ikke rabatt på halvliteren, men det har jo nesten ingen andre heller, så hvorfor ikke starte helga? Er du jazzfreak får du spist to fluer i et jafs ved å stikke på Paletten, der Bossa Nordpå spiller klokka 21.30.

Fredag 15. oktober

Helga kan du fortsette blant annet med Yeahlove Swans på Borti Natta. Mer rendyrkede intellektuelle behov kan tilfredsstilles av filmklubbens "Sweetie".

Lørdag 16. oktober

Mens noen finner spennende gjøremål ute på byen, for eksempel på Kulturhuset der Well, The O-men og Cosmic Dropouts spiller, reiser Fjellgruppa til Tromsdalen for å begå grottevandring. Etterpå slår de seg løs sammen med TULL i Bodegaen. "En engel ved mitt bord" vises på Filmklubben.

Glem heller ikke Steinerskolens antroposofiske loppemarked i Kulturhuset.

Søndag 17. oktober

ankommer nordgående Hurtigrute klokken 14.45. Sørgående kommer senere på kvelden.

Mandag 18. oktober

Ny uke! Ta med fotoapparatet, ta et bilde og lever det inn til Fotoklubbens fotokonkurranse. Skal du slanke vekk helgens utskielser kan du for eksempel hve deg med TSI-fotball klokken 15.00 i Tromsøhallen. Dessuten var det for et år siden akkurat 13 cm snø på Tromsøhalvøya, så kanskje det er på tide å finne frem

skia?

Tirsdag 19. oktober:

Bahá'iene fortsetter fordypningen i "sjelens utvikling". På Kulturhuset tilbys du "En anderledes visekveld" med fransk vri (Piaf m.fl.).

Onsdag 20. oktober

Nick Cave er kveldens helt. Da fyrer BlåRock løs med ny temakveld. Dessuten er det nøyaktig 179 år siden unionen med Sverige ble vedtatt.

Torsdag 21. oktober

er dagen da lite og ingenting skjer. La det være med det. Jo: deadline for neste nummer av Utopia. Og om noen fatter interesse, har noen galne finner fra Rovaniemi tenkt seg til Kulturhuset med en barneforestilling på morraskvisten og en ballettsak senere utpå kveldinga.

Fredag 22. oktober

Så var det helg igjen. Vorspiellet er soleklart P. Kvalsheims foredrag "A comparison of recorded rates of heat production and calculated rates of heat loss in harp seals" på seminarrommet ved AAB (?) klokken 13.15. Fortsett med Høstfæzzt på IMR-kantina. Det koster deg skarve 20 kroner, og da får du høre Ruphus-bandet live.

Lørdag 23. oktober

"The Last Waltz" er Filmklubbens tilbud i kveld. Siste sjans på Oddrun Bergan-utstillingen på Kulturhuset.

Og når mørket faller ned, blir byen er full av utfordringer...!

Søndag 24. oktober

skal Bodø-Glimt få trøstepremie på Ullevål. NRK sender direkte fra cup-finalen. Etter som det er 21. søndag i pinse minner vi også om gudstjenestene som starter klokken 11.00. Og: FN-dag! Slå et slag for freden du også!

OPA-studenter har bare 19 dager igjen til sin første eksamen, og det er ikke særlig lenge. Men fortvil ikke: i dag er siste dag med Jenny Mary Johnsens utstilling "Foto" hos Tromsø kunstforening. Den bare må du ha med deg. Åpent 12.00 til 16.00

Mandag 25. oktober er det bare en skarve dag igjen til neste nummer av Utopia. Sola står opp klokken 7.38, UB-lesesalen åpner 22 minutter senere og kantina nok en halv time etter.